SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
PRAVNI FAKULTET
Poslijediplomski specijalistički studij
Pravo društava i trgovačko pravo

Ines Božić, dipl.iur.

POKRETANJE STEČAJNOG POSTUPKA

Specijalistički završni rad

Mentor: prof. dr. sc. Jasnica Garašić, redovita profesorica u trajnom zvanju

Zagreb, studeni 2026.

Izjava o autorstvu:

Ja, Ines Božić, ovime potvrđujem da sam osobno napisala rad pod nazivom: Pokretanje stečajnog postupka.
Svi dijelovi rada, nalazi ili ideje koje su u radu citirane, parafrazirane ili se temelje na drugim izvorima, bilo da su u pitanju knjige, znanstveni, stručni ili popularni članci, mrežni izvori, propisi, sudske odluke ili statistički podaci, u radu su jasno označeni kao takvi te adekvatno navedeni u popisu literature.
U izradi rada nisam koristila druge izvore od onih navedenih u radu.

Ines Božić, dipl.iur.

Sadržaj

1. UVOD 1
2. PROCESNE PRETPOSTAVKE ZA POKRETANJE I OTVARANJE STEČAJNOG POSTUPKA 3
2.1.1. Potpun i razumljiv prijedlog za otvaranje stečajnog postupka 3
2.1.2. Sadržaj prijedloga za otvaranje stečajnog postupka 4
2.1.3. Nepotpun prijedlog za otvaranje stečajnog postupka 7
2.1.4. Spajanje postupaka radi zajedničkog raspravljanja 8
2.1.5. Disponiranje prijedlogom za otvaranje stečajnog postupka 9
2.2. Vrste dužnika nad čijom imovinom se može otvoriti stečajni postupak (pasivna procesna legitimacija) 11
2.3. Ovlašteni podnositelj prijedloga za otvaranje stečajnog postupka (aktivna procesna legitimacija) 14
2.3.1. Vjerovnici 15
2.3.1.1. Posebno stečajni vjerovnici 15
2.3.1.2. Posebno razlučni vjerovnici 20
2.3.2. Dužnik 27
2.3.2.1. Općenito o dužnikovom podnošenju prijedloga za otvaranje stečajnog postupka 27
2.3.2.2. Posebno o roku u kojem je dužnik dužan podnijeti prijedlog za otvaranje stečajnog postupka 29
2.3.2.3. Posebno o pravnim posljedicama nepodnošenja prijedloga u zakonom propisanom roku 31
2.3.3. Financijska agencija (FINA) 33
2.3.4. Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (HANFA) 36
2.3.5. Hrvatska narodna banka (HNB) 37
2.4. Uplata predujam za namirenje troškova stečajnoga postupka 38
2.4.1. Osiguranje novčanih sredstava za namirenje troškova stečajnog postupka 38
2.4.2. Uplata predujma za namirenje troškova stečajnog postupka 40
2.5. Negativne procesne pretpostavke za pokretanje stečajnog postupka 42
2.6. Odluka o pokretanju prethodnog postupka 43
3. POSTOJANJE STEČAJNOG RAZLOGA KAO MATERIJALNOPRAVNA PRETPOSTAVKA ZA OTVARANJE STEČAJNOG POSTUPKA 45

3.1. Nesposobnost za plaćanje (insolventnost) 46
3.2. Prezaduženost 51
3.3. Prijeteća nesposobnost za plaćanje 54
4. PRETHODNI POSTUPAK 58
4.1. Prethodni postupak kao u pravilu obvezni dio stečajnog postupka 58
4.2. Prethodni postupak kao fakultativni dio stečajnog postupka 60
4.3. Trajanje prethodnog postupka 64
4.3.1. Može li sud okončati prethodni postupak u zakonskom roku – izazovi i dileme u praksi 64
4.3.2. Izmjene zakona tijekom trajanja prethodnog postupka 66
4.4. Vrste ročišta i sudionici 68
4.4.1. Ročište radi očitovanja o prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka 68
4.4.2. Ročište radi rasprave o pretpostavkama za otvaranje stečajnog postupka 71
4.5. Dužnost suradnje trećih osoba sa stečajnim tijelima 73
5. MJERE OSIGURANJA 77
5.1. Vrijeme određivanja mjera osiguranja 77
5.2. Pravne pretpostavke za određivanje mjera osiguranja 78
5.3. Vrste mjera osiguranja 80
5.4. Ukidanje mjera osiguranja 85
6. ODLUKE KOJE SUD DONOSI NA TEMELJU PRIJEDLOGA ZA OTVARANJE STEČAJNOG POSTUPKA 86
6.1. Odbacivanje prijedloga za otvaranje stečajnog postupka 86
6.2. Odbijanje prijedloga za otvaranje stečajnog postupka i obustava prethodnog postupka 87
6.3. Obustava stečajnog postupka 87
6.4. Prihvaćanje prijedloga za otvaranje stečajnog postupka i njegovo otvaranje 87
6.5. Prihvaćanje prijedloga za otvaranje stečajnoga postupka te otvaranje i zaključenje stečajnog postupka 88
7. ZAKLJUČAK 89
8. PRAVNI IZVORI 92
9. POPIS SUDSKIH ODLUKA 94
10. POPIS LITERATURE 96

1. UVOD

Stečajni postupak je izvanparnični postupak koji se provodi radi skupnog i ujednačenog namirenja vjerovnika unovčenjem njegove imovine i podjelom prikupljenih sredstava vjerovnicima, kao i radi uređenja pravnog položaja dužnika i njegova odnosa s vjerovnicima kroz stečajni plan.[1] Stupanjem na snagu Stečajnog zakona[2] (dalje: SZ/15) dana 1. rujna 2015. prestao je važiti dotadašnji Stečajni zakon[3] iz 1996. godine (dalje: SZ/96) te članak 1. točka 3., članak 3. točke 10., 11., 12., 14. i 15., članak 17. stavak 7., članak 88. stavak 1. točke 3. – 6. i članci 18. – 86. Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi[4] (dalje: ZFPPN), kojim je bio uređen postupak predstečajne nagodbe. SZ/15 je do današnjeg dana doživio tri izmjene i dopune[5] te je danas stečajni postupak uređen Stečajnim zakonom[6] (dalje: SZ).

Prema SZ/96 prijedlog za otvaranje stečajnog postupka su bili ovlašteni podnijeti dužnik ili vjerovnik, a pod određenim pretpostavkama i razlučni vjerovnici (čl. 39. st. 1.-3. SZ/98) . Stupanjem na snagu SZ/15, pored vjerovnika i dužnika, procesnu legitimaciju za podnošenje prijedloga za otvaranje stečajnog postupka je dobila i Financijska agencija (dalje: FINA), kao javnopravno tijelo koje vodi Očevidnik neizvršenih osnova za plaćanje. Osnovni cilj ovakve zakonodavne izmjene je bio spriječiti dužnike da u uvjetima dugotrajne blokade poslovnog računa nastave poslovanje te, propustom da podnesu prijedlog za otvaranje stečajnog postupka onda kada se ostvari jedan od stečajnih razloga, uspješno izbjegnu otvaranje stečajnog postupka i namirenje vjerovnika. Suvremeno tržišno gospodarstvo stavlja pred gospodarske subjekte brojne izazove i prepreke, koje često dovode do financijskih poteškoća i/ili slomova gospodarskih subjekata, a posljedično tome i nastanka jednog od stečajnih razloga. Najčešće je to stečajni razlog nesposobnosti za plaćanje. Kada bi se u uvjetima visoke insolventnosti omogućio gospodarskim subjektima nastavak poslovanja, bez

---

[1] *Dika Mihajlo*, Četvrta Novela Stečajnog zakona od 7. srpnja 2006 – opći pregled, u knjizi: Dika Mihajlo (ur.), Četvrta Novela Stečajnog zakona, Narodne novine d.d., Zagreb, rujan 2006., str. 6.–7.

[2] Narodne novine, broj 71/15.

[3] Narodne novine, broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03, 82/06, 116/10, 25/12 i 133/12.

[4] Narodne novine, broj 108/12, 144/12, 81/13 i 112/13.

[5] Prva izmjena SZ/15 je stupila na snagu 2. studenog 2017. (Zakon o izmjenama i dopunama Stečajnog zakona Narodne novine, broj 104/17, dalje: ZID SZ/17), druga je stupila na snagu 31. ožujka 2022. s određenim iznimkama koje stupaju na snagu 1. listopada 2022. (Zakon o izmjenama i dopunama Stečajnog zakona Narodne novine broj 36/22, dalje: ZID SZ/22) i treća je stupila na snagu 14. ožujka 2024. (Zakon o izmjenama i dopunama Stečajnog zakona Narodne novine broj 27/24, dalje: ZID SZ/24) te je njome SZ/15 usklađen sa Zakonom o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj (Narodne novine broj 57/22 i 88/22).

[6] Narodne novine, broj 71/15, 104/17, 36/22 i 27/24.

otklanjanja stečajnog razloga koji je nastupio, dodatno bi se ugrozili drugi gospodarski subjekti na tržištu. Zbog toga je u interesu gospodarstva da se s tržišta likvidiraju oni subjekti kod kojih postoji stečajni razlog ili da se sanira poslovanje pravnog subjekta koji je postao nesposoban za plaćanje, ako postoji mogućnost gospodarske održivosti i interes za prevladavanjem poslovnih poteškoća. Značajnu ulogu u tome ima stečajni postupak, koji je vrlo važan s pravnog i gospodarskog aspekta, kako za dužnike, tako i za vjerovnike dužnika.

Stečajni postupak se pokreće prijedlogom ovlaštenih osoba, a SZ-om su uređene procesnopravne i materijalnopravne pretpostavke za pokretanje stečajnog postupka. Cilj ovoga rada je izanalizirati te pretpostavke, s posebnim osvrtom na utvrđivanje stečajnih razloga, kao i prikazati tijek prethodnog postupka u okviru kojeg se odlučuje o otvaranju stečajnog postupka. Kako je u sudskoj praksi uočeno da odgovorne osobe dužnika, nakon saznanja da je podnesen prijedlog za otvaranje stečajnog postupka, vrlo često poduzimaju radnje prijenosa dužnikove imovine na treće osobe kako bi izbjegle namirenje tražbina vjerovnika iz te imovine kroz stečajni postupak, u ovom radu će biti prikazane i mjere osiguranja koje je sud ovlašten odrediti kako bi spriječio da nakon podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka, a prije otvaranja stečajnog postupka, nastupe takve promjene u imovini dužnika koje bi imale za posljedicu nemogućnost namirenja stečajnih vjerovnika, odnosno zbog kojih bi vjerovnici bili namireni u manjoj mjeri. Ukratko će se predstaviti i moguće odluke suda povodom prijedloga za otvaranje stečajnog postupka.

Stupanjem na snagu SZ-a iz 2015. godine te kroz njegove naknadne izmjene i dopune u stečajni postupak su uvedene brojne novine te će u ovom radu, analizom zakonskih propisa i sudske prakse, biti prikazano je li SZ u potpunosti i uspješno zaživio u sudskoj praksi. Kako je SZ u svojoj desetogodišnjoj primjeni stavio brojne izazove pred stečajne suce i stečajne upravitelje, u radu će biti prikazano što je sve zakonodavac propustio urediti SZ-om te koja su moguća rješenja u popunjavanju pravnih praznina, s posebnom analizom postojeće sudske prakse viših sudova koja je odgovorila na brojna pitanja i nejasnoće u primjeni toga zakona.

U zaključku ovog rada će se sumirati najvažniji rezultati provedenog istraživanja.

2. PROCESNE PRETPOSTAVKE ZA POKRETANJE I OTVARANJE STEČAJNOG POSTUPKA

Sljedeće procesne pretpostavke moraju biti ispunjene da bi sud uopće mogao u materijalnopravnom smislu odlučivati o otvaranju stečajnoga postupka: 1. prijedlog za otvaranje stečajnog postupka mora biti potpun i razumljiv; 2. prijedlog za otvaranje stečajnog postupka mora se odnositi na dužnika nad čijom imovinom je dopušteno otvoriti stečajni postupak (pasivna legitimacija); 3. taj prijedlog mora biti podnesen od strane osobe koja je na to ovlaštena zakonom (aktivna legitimacija); 4. podnositelj prijedloga mora uplatiti predujam za namirenje troškova stečajnog postupka, ako ga zakon nije oslobodio te dužnosti; 5. ne smiju postojati tzv. negativne procesne pretpostavke za otvaranje stečajnog postupka, koje se tiču zabrane pokretanja stečajnog postupka nakon određenog stadija u provođenju likvidacijskog postupka pravne osobe kao i za vrijeme trajanja predstečajnog postupka.

Navedene procesne pretpostavke moraju biti ispunjene kako bi sud donio rješenje o pokretanju prethodnoga postupka (čl. 115. st. 1. SZ) u okviru kojeg će se utvrditi postojanje ili nepostojanje stečajnog razloga, kao materijalnopravne pretpostavke za otvaranje stečajnog postupka. Ako te procesne pretpostavke nisu ispunjene, sud će odbaciti prijedlog za otvaranje stečajnog postupka bez pokretanja prethodnog postupka. Naravno, moguće je da sud naknadno tijekom pokrenutog prethodnog postupka utvrdi da neka od procesnih pretpostavaka za otvaranje stečajnog postupka ipak ne postoji, u kojem slučaju će također morati odbaciti prijedlog za otvaranje stečajnog postupka. Postoje zakonom propisani slučajevi u kojima nije potrebno provoditi prethodni postupak, već se neposredno odlučuje o otvaranju stečajnog postupka (čl. 116. al. 1.-5. SZ).

U nastavku ćemo detaljnije prikazati pojedine procesne pretpostavke za pokretanje i otvaranje stečajnog postupka.

2.1.1. Potpun i razumljiv prijedlog za otvaranje stečajnog postupka

Stečajni postupak se pokreće prijedlogom ovlaštenog predlagatelja (čl. 109. st. 1. SZ). U stečajnom postupku je osobito naglašeno načelo dispozicije jer sud ne može pokrenuti stečajni postupak po službenoj dužnosti, već isključivo na prijedlog ovlaštenih osoba. Prema načelu dispozicije, podnošenje prijedloga za otvaranje stečajnog postupka i raspolaganje prijedlogom za pokretanje stečajnog postupka (povlačenje prijedloga za otvaranje stečajnog postupka) jesu takve procesne

dispozicije koje su izraz stranačke autonomije.[7] Međutim, jednom pokrenuti stečajni postupak se vodi po službenoj dužnosti do donošenja konačne odluke u postupku pred prvostupanjskim sudom.[8]

Odlučujući o prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka, sud će prethodno ispitati je li podneseni prijedlog potpun, odnosno sadržava li sve zakonom propisane elemente, i je li razumljiv. U stečajnom postupku se temeljem članka 10. SZ-a na odgovarajući način primjenjuju pravila parničnog postupka u postupku pred trgovačkim sudovima, odnosno pravila Zakona o parničnom postupku[9] (dalje: ZPP), pa tako i članak 106. stavak 2. ZPP-a kojim je propisano da podnesci moraju biti razumljivi i moraju sadržavati sve ono što je potrebno da bi se u vezi s njima moglo postupati. U dijelu u kojem u odnosu na sadržaj prijedloga za otvaranje stečajnog postupka nije drugačije propisano SZ-om, koji je u odnosu na ZPP *lex specialis,* primjenjuju se odredbe ZPP-a.

2.1.2. Sadržaj prijedloga za otvaranje stečajnog postupka

U stečajnom postupku podnesci se podnose na propisanim obrascima, ali samo kada je to zakonom propisano (čl. 13. st. 1. SZ). Sudionici stečajnog postupka nisu sve podneske dužni podnositi na propisanom obrascu, već samo one podneske za koje je to zakonom predviđeno. Zakonodavac je propisao da se prijedlog za otvaranje stečajnog postupka podnosi na propisanom obrascu (čl. 16. st. 1. SZ), a sadržaj i oblik obrazaca je propisan Pravilnikom o sadržaju i obliku obrazaca na kojima se podnose podnesci u predstečajnom i stečajnom postupku[10] (dalje: Pravilnik o sadržaju i obliku obrazaca). Člankom 1. Pravilnika o sadržaju i obliku obrazaca je propisano da se prijedlog dužnika za otvaranje stečajnoga postupka na temelju članka 16. i 109. SZ-a podnosi na Obrascu 12., prijedlog vjerovnika za otvaranje stečajnoga postupka na temelju članka 16. i 109. SZ-a na Obrascu 13., a prijedlog za otvaranje stečajnoga postupka na temelju članka 110. stavka 1. SZ-a na Obrascu 14. Sadržaj i oblik obrazaca propisanih Pravilnikom o sadržaju i obliku obrazaca objavljuje se na mrežnoj stranici e-Oglasna ploča sudova, a u skladu s člankom 2. tog Pravilnika.

---

[7] Općenito o načelu dispozicije u građanskom procesnom pravu vidjeti *Triva Siniša/Dika Mihajlo*, Građansko parnično procesno pravo, sedmo izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Narodne Novine d.d., Zagreb, studeni 2004., str. 127.–128.

[8] *Triva/Dika*, op.cit. u bilj. 7., str. 129.

[9] Narodne novine, broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07 – Odluka USRH, 84/08, 96/08 – Odluka USRH, 123/08 – ispr., 57/11, 25/13, 89/14 – Odluka USRH, 70/19, 80/22, 114/22, 155/23 i 146/25.

[10] Narodne novine, broj 67/2019, 54/2022, 39/2024.

Uvođenje obrazaca u stečajni postupak je doprinijelo većoj efikasnosti i brzini u provođenju stečajnog postupka.[11]

Zakonodavac je propisao da su obvezni sadržaj prijedloga za otvaranje stečajnog postupka podaci za identifikaciju dužnika i podaci za identifikaciju podnositelja prijedloga (čl. 16. st. 1. SZ). Takve podatke mora sadržavati svaki prijedlog za otvaranje stečajnog postupka, neovisno o tome je li podnositelj prijedloga dužnik ili vjerovnik, te su oni sastavni dio Obrasca 13. i 14.

Podaci za identifikaciju se sastoje od tvrtke ili naziva, sjedišta i poslovne adrese i osobnog identifikacijskog broja za pravnu osobu, odnosno imena i prezimena, sjedišta i poslovne adrese, adrese prebivališta i osobnog identifikacijskog broja za fizičku osobu (čl. 14. SZ).

Kada je podnositelj prijedloga za otvaranje stečajnog postupka dužnik, dužnik je obvezan (pored podataka za identifikaciju) u prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka naznačiti (i) popis imovine i obveza (čl. 16. st. 1. SZ), a takav popis je također sastavni dio obrasca. Podnositelj prijedloga za otvaranje stečajnoga postupka koji nije dužnik, nije dužan naznačiti popis imovine i obveza dužnika (čl. 16. st. 2. SZ). Dakle, vjerovnici, uključujući i razlučne vjerovnike, te FINA, kao podnositelji prijedloga za otvaranje stečajnog postupka nad dužnikom, nisu dužni naznačiti popis imovine i obveza dužnika jer oni niti ne raspolažu podacima koje je u popisu imovine i obveza potrebno naznačiti.

Kada dužnik u prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka propusti naznačiti popis imovine i obveza, sud će dužniku narediti dostavu popisa imovine i obveza (čl. 16. st. 3. SZ). Dakle, sud u tom slučaju nije ovlašten odbaciti prijedlog za otvaranje stečajnog postupka kao nepotpun, već je dužan narediti dužniku da dopuni prijedlog tako da naznači popis imovine i obveza dužnika. U stečajnom postupku se, kao što je već spomenuto, na odgovarajući način primjenjuju pravila parničnog postupka u postupku pred trgovačkim sudovima (čl. 10. SZ) pa će sud na odgovarajući način primijeniti članak 109. ZPP-a, kojim je propisano da ako podnesak nije razumljiv ili ne sadržava sve što je potrebno da bi se po njemu moglo postupiti, sud će podnositelju naložiti da podnesak ispravi odnosno dopuni u skladu s danom uputom i u tu svrhu mu vratiti podnesak radi ispravka ili dopune (st. 1.), u roku od osam dana (st. 2.). Prijedlog za otvaranje stečajnog postupka koji ne sadrži popis imovine i obveza je nepotpun prijedlog. Ako podnesak vezan za rok bude ispravljen odnosno dopunjen i predan sudu

[11] *Garašić Jasnica*, Najznačajnije novine Stečajnog zakona iz 2015. godine, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci (1991) v. 38., 2017., br. 1., str. 139.

u roku određenom za dopunu ili ispravak, smatrat će se da je podnesen sudu onog dana kad je prvi put bio podnesen (čl. 109. st. 3. ZPP), dok će se smatrati da je podnesak povučen ako ne bude vraćen sudu u određenom roku i ispravljen u skladu s dobivenom uputom suda, a ako bude vraćen bez ispravka odnosno dopune, odbacit će se (čl. 109. st. 4. ZPP). Rok za dopunu ili ispravak je zakonski rok koji iznosi osam dana. Zakonski rokovi nisu produljivi prema članku 111. stavku 2. ZPP-a jer je zakonom izričito propisano da sud može produljiti sudski, ali ne i zakonski rok.

Zakonodavac je propisao obvezni sadržaj popisa imovine i obveza, kako bi se osiguralo podnošenje urednijih popisa imovine i obveza koji se podnose uz prijedlog za otvaranje stečajnog postupka.[12]

Sadržaj popisa imovine i obveza je propisan člankom 17. stavkom 1. i 2. SZ-a, a sastoji se od naznake: 1. nekretnina i pokretnina dužnika, 2. imovinskih prava dužnika na tuđim stvarima, 3. novčanih i nenovčanih tražbina dužnika, 4. drugih prava koja čine imovinu dužnika, 5. novčanih sredstava na računima, 6. druge imovine dužnika, 7. obveza dužnika unesenih u njegove poslovne knjige, 8. drugih novčanih i nenovčanih obveza dužnika, 9. razlučnih prava na imovini dužnika, 10. izlučnih prava, 11. prosječnih mjesečnih troškova redovnoga poslovanja dužnika u posljednjih godinu dana, 12. postupaka pred sudovima ili javnopravnim tijelima u kojima je dužnik stranka i visinu ili opis tražbine koja je predmet postupka. U popisu imovine i obveza moraju se navesti podaci o pravnoj i činjeničnoj osnovi u odnosu na svaki dio imovine i obveza, te o dokazima, osobito ispravama, kojima se oni mogu potkrijepiti i potvrditi da su navedeni podaci točni i potpuni i da ništa od imovine i obveza nije zatajeno.

Kada dužnik u prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka naznači popis imovine i obveza, ali je takav popis neistinit ili nepotpun, sud zbog toga prijedlog za otvaranje stečajnog postupka ne bi mogao odbaciti kao nepotpun, već je zakonodavac izričito propisao da za davanje neistinitog ili nepotpunog popisa imovine i obveza dužnik odgovara kao za davanje lažnoga iskaza u postupku pred sudom (čl. 17. st. 3. ZPP).

Popis imovine i obveza dužnika je osnova stečajnom sucu za stvaranje zaključka o tome ima li dužnik imovine iz koje bi se mogli namiriti troškovi prethodnog postupka odnosno otvorenog stečajnog postupka i koja je vrijednost te imovine. To je važno i za utvrđivanje postojanja stečajnog razloga u konkretnom predmetu.

[12] *Garašić*, op.cit u bilj. 11., str. 139.

Posebno treba naglasiti da je vjerovnik ovlašten podnijeti prijedlog za otvaranje stečajnoga postupka ako učini vjerojatnim postojanje svoje tražbine i stečajnog razloga (čl. 109. st. 2. SZ). Dakle, to mora biti sadržano u navedenom prijedlogu. U pogledu dužnika kao podnositelja prijedloga, zakon posebno propisuje sljedeće. Ako prijedlog za otvaranje stečajnoga postupka ne podnesu skupno sve osobe ovlaštene za zastupanje dužnika po zakonu ili svi članovi upravnoga odbora dioničkoga društva ili svi likvidatori dužnika, prijedlog će biti dopušten samo ako podnositelj prijedloga učini vjerojatnim postojanje stečajnoga razloga (čl. 109. st. 5. SZ). Iz toga proizlazi da se podnošenje prijedloga za otvaranje stečajnog postupka od strane dužnika tj. osoba koje su ovlaštene za njegovo postupanje zapravo smatra priznanjem postojanja stečajnoga razloga, u kojem slučaju se i ne provodi prethodni postupak (čl. 116. al. 3. SZ). Treba uzeti da sud takvim priznanjem postojanja stečajnog razloga ne bi bio vezan, ako bi posumnjao da dužnik ne govori istinu. Naime, sud u skladu s člankom 3. stavkom 3. ZPP-a, koji se na odgovarajući način primjenjuje i u stečajnom postupku (čl. 10. SZ) neće uvažiti raspolaganja stranaka koja su u suprotnosti s prisilnim propisima i pravilima javnog morala.

2.1.3. Nepotpun prijedlog za otvaranje stečajnog postupka

Prijedlog za otvaranje stečajnog postupka može biti podnesen:

- na propisanom obrascu, koji sadrži sve što je zakonom propisano,
- na propisanom obrascu, koji ne sadrži sve što je zakonom propisano,
- kao podnesak bez upotrebe propisanog obrasca, ali sadrži sve podatke kao i obrazac,
- kao podnesak bez upotrebe propisanog obrasca, ali ne sadrži sve podatke kao i obrazac.

Prijedlog koji je podnesen na propisanom obrascu i sadrži sve što je zakonom propisano je potpun prijedlog.

Ako je prijedlog za otvaranje stečajnog postupka podnesen na propisanom obrascu, ali ne sadrži sve što je zakonom propisano (podatke za identifikaciju dužnika i podatke podnositelja prijedloga, odnosno popis imovine i obveza kada prijedlog podnosi dužnik), sud bi odgovarajućom primjenom članka 109. stavka 1. i 2. ZPP-a prijedlog trebao vratiti podnositelju na dopunu i/ili ispravak u roku od osam dana u skladu s uputom suda. Ako podnesak vezan za rok bude ispravljen odnosno dopunjen i predan sudu u roku određenom za dopunu ili ispravak, smatrat će se da je podnesen sudu onoga dana kada je prvi put bio podnesen (čl. 109. st. 3. ZPP). Ako podnesak ne bude vraćen sudu u određenom roku i ispravljen u skladu s dobivenom uputom suda, smatrat će se da je podnesak povučen, a ako bude vraćen bez ispravka odnosno dopune, odbacit će se (čl. 109. st. 4. ZPP).

Drugačija je situacija kada prijedlog za otvaranje stečajnog postupka nije podnesen na propisanom obrascu, ali sadrži sve podatke koji moraju biti navedeni u obrascu. Sud tada nije ovlašten odbaciti prijedlog, već će nastaviti postupanje po zaprimljenom prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka jer je takav prijedlog potpun prijedlog. To proizlazi iz članka 13. stavka 4. SZ-a. Ovdje je razvidno da je zakonodavac u ovom dijelu odstupio od načela formalizma, dajući prednost sadržaju u odnosu na propisanu formu (obrazac) jer bi, u protivnom, podnositelj morao podnositi sadržajno isti podnesak na obrascu.[13]

Međutim, ako prijedlog nije podnesen na propisanom obrascu i ne sadrži sve podatke koji moraju biti navedeni u obrascu, SZ propisuje da će sud takav prijedlog odbaciti kao nedopušten (čl. 13. st. 4. SZ). Sudska praksa tu odredbu tumači na način da u tom slučaju sud nije dužan pozivati podnositelja prijedloga na dopunu ili ispravak ako prijedlog ne sadrži sve što je potrebno da bi se po njemu postupilo, već je ovlašten takav prijedlog odbaciti kao nepotpun.

Prijedlog za otvaranje predstečajnoga i stečajnoga postupka objavit će se na mrežnoj stranici e-Oglasna ploča sudova u roku od tri dana od dana podnošenja potpunoga prijedloga (čl. 16. st. 6. SZ).

2.1.4. Spajanje postupaka radi zajedničkog raspravljanja

Kada su podnesena dva ili više prijedloga za otvaranje stečajnoga postupka, sud će za sve prijedloge provesti jedinstveni postupak i donijeti zajedničku odluku (čl. 16. st. 7. SZ). Nije moguće provođenje dva razdvojena postupka u odnosu na istog dužnika pa je zakonodavac radi ekonomičnosti postupka, a uvažavajući načelo hitnosti, propisao obvezu spajanja stečajnih postupaka pokrenutih u odnosu na istoga dužnika.

U pravilu će sud na spis formiran na temelju ranije podnesenog prijedloga za otvaranje stečajnog postupka zaključkom spojiti spis formiran na temelju kasnije podnesenog prijedloga (čl. 16. st. 7. SZ). Spajanje predmeta se provodi odgovarajućom primjenom članka 313. stavka 1. ZPP-a u stečajnom postupku, a kojom je popisano da ako pred istim sudom teče više parnica između istih osoba ili u kojima je ista osoba protivnih različitih tužitelja ili raznih tuženika, a za koje je predviđena ista vrsta postupaka i u kojima sud sudac pojedinac, sve se te parnice mogu rješenjem suca pojedinca spojiti radi zajedničkog raspravljanja ako bi se time ubrzalo raspravljanje ili smanjili troškovi. Za

[13] *Garašić*, op.cit. u bilj. 11., str. 139.

razliku od suca u parničnom postupku koji odlučuje o spajanju na temelju diskrecijske ovlasti, sudac u stečajnom postupku nema takvu ovlast, već dužnost spajanja postupaka radi provođenja jedinstvenog postupka i donošenja zajedničke odluke. Protiv zaključka o spajanju postupaka nije dopušten pravni lijek (čl. 19. st. 7. SZ).

Pri donošenju odluke o spajanju postupaka, sud mora voditi računa o tome da se radi o istoj vrsti postupaka, kako je to propisano člankom 313. stavkom 1. ZPP-a. Sud ne bi bio ovlašten spojiti postupak pokrenut po prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka i postupak pokrenut po zahtjevu za provođenje skraćenog stečajnog postupka jer se radi o različitim vrstama postupaka.

2.1.5. Disponiranje prijedlogom za otvaranje stečajnog postupka

Prijedlog za otvaranje stečajnog postupka može se povući do donošenja rješenja o otvaranju stečajnog postupka, rješenja o odbacivanju ili odbijanju prijedloga. U tom slučaju sud donosi rješenje o obustavi stečajnoga postupka koje se objavljuje na mrežnoj stranici e-Oglasna ploča sudova (čl. 16. st. 5. reč. 1.-2. SZ). Povlačenje prijedloga za otvaranje stečajnog postupka je procesna dispozicija predlagatelja i sud nije ovlašten ispitivati razloge za povlačenje prijedloga.[14] Nastale troškove postupka snosi predlagatelj (čl. 16. st. 5. reč. 3. SZ), jer je predlagatelj inicirao pokretanje stečajnog postupka, od čijeg vođenja je kasnije odustao.

Mogućnost povlačenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka je odraz načela stranačke dispozicije jer predlagatelj svojom voljom odlučuje hoće li okončati postupak povlačenjem prijedloga prije donošenja meritorne odluke o prijedlogu, ili neće, pri čemu u tome nije ograničen nikakvim negativnim zakonskim pretpostavkama pod kojima bi jednom podnesen prijedlog mogao povući.

U slučaju kada je otvaranju stečajnog postupka prethodio predstečajni postupak koji je otvoren po prijedlogu dužnika, ali je obustavljen i nakon obustave toga postupka je nastavljen stečajni postupak, u sudskoj je praksi zauzeto stajalište da dužnik ne bi mogao povući prijedlog za otvaranje stečajnog postupka jer taj prijedlog nije niti podnio.[15] Iz obrazloženja sudske odluke proizlazi da se stečajni postupak u takvom slučaju nastavlja po službenoj dužnosti, a ne kao posljedica dužnikovog

[14] *Marković Nevenka/Šimić Željko*, Visoki trgovački sud Republike Hrvatske, Stečajni i predstečajni postupak – problemi u praksi, Pravosudna akademija, Zagreb, 2024. – materijal za radionicu, str. 18.

[15] Rješenje Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske Pž-3568/2023 od 30.10.2023., objavljeno u *Marković/Šimić*, op.cit. u bilj. 14, str. 18.

raspolaganja pa stoga niti ne postoji prijedlog za otvaranje stečajnog postupka kojim dužnik može raspolagati.[16]

Pravno stajalište zauzeto u sudskoj praksi glede povlačenja prijedloga nakon obustave predstečajnog postupka se može problematizirati iz dva razloga. Prvi razlog je što je u stečajnom postupku snažno naglašeno načelo dispozicije jer je zakonodavac propisao da se stečajni postupak pokreće isključivo na prijedlog ovlaštene osobe (čl. 11. st. 1. SZ-a). Člankom 64. stavkom 2. SZ-a je propisano da će u slučaju obustave otvorenog predstečajnog postupka u slučajevima iz članka 64. stavka 1. SZ "sud po službenoj dužnosti nastaviti postupak kao da je podnesen prijedlog za otvaranje stečajnog postupka". Tumačenje citiranog dijela zakonske odredbe na način da joj se daje značenje kao da sud po službenoj dužnosti nastavlja stečajni postupak i to bez prijedloga ovlaštenog podnositelja, bilo bi u suprotnosti s osnovnim načelom stečajnog postupka, načelom dispozicije. Nadalje, u situaciji kada je prije pokrenuti predstečajni postupak završio bez uspjeha, sud je ovlašten donijeti rješenje o otvaranju stečajnog postupka bez provedbe prethodnog postupka (čl. 16. al. 5. SZ). Kada bi se prihvatilo stajalište sudske prakse da se obustavljeni predstečajni postupak nastavlja po službenoj dužnosti bez prijedloga ovlaštenog predlagatelja, postavlja se pitanje kakvu odluku bi sud bio ovlašten donijeti ako na ročištu radi rasprave o pretpostavkama za otvaranje stečajnog postupka utvrdi da je naknadno otpao stečajni razlog. Po redovnom tijeku stvari, a u situaciji kada bi stečajni postupak bio pokrenut temeljem odredbe članka 109. stavka 1. SZ-a, sud bi donio rješenje kojim odbija prijedlog za otvaranje stečajnog postupka kao neosnovan jer stečajni razlog više ne egzistira kao materijalnopravna pretpostavka za otvaranje stečajnog postupka. Međutim, kada bi se prihvatilo stajalište sudske prakse da se obustavljeni predstečajni postupak nastavlja po službenoj dužnosti, odnosno da prijedloga za otvaranje stečajnog postupka nema, tada zasigurno sud takav prijedlog ne bi mogao niti odbiti jer prema zauzetom shvaćanju sudske prakse takvog prijedloga niti nema.

Upravo zbog iznesenih razloga, smatram da bi prihvatljivije bilo stajalište prema kojem bi se tumačilo da nakon obustave predstečajnog postupka sud jednom pokrenuti postupak nastavlja u smislu odredbe članka 64. stavka 2. SZ-a po službenoj dužnosti, no cijeneći sada prijedlog za otvaranje predstečajnog postupka kao da je podnesen prijedlog za otvaranje stečajnog postupka. Takvo tumačenje bi bilo u skladu s člankom 11. stavkom 1. SZ-a i načelom dispozicije u stečajnom postupku.

[16] Rješenje Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske Pž-3568/2023 od 30.10.2023. objavljeno u *Marković/Šimić*, op.cit. u bilj. 14, str. 18.

2.2. Vrste dužnika nad čijom imovinom se može otvoriti stečajni postupak (pasivna procesna legitimacija)

Stečajni postupak se može provesti nad pravnom osobom i nad imovinom dužnika pojedinca, ako zakonom nije drugačije određeno, pri čemu se dužnikom pojedincem smatra fizička osoba obveznik poreza na dohodak od samostalne djelatnosti prema odredbama Zakona o porezu na dohodak (dalje: ZPD)[17] i fizička osoba obveznik poreza na dobit prema odredbama Zakona o porezu na dobit (dalje: Zakon o porezu na dobit)[18] (čl. 3. st. 1. SZ). U odnosu na ranije zakonodavno uređenje, krug osoba na koje se SZ primjenjuje je proširen s trgovca pojedinca i obrtnika na svaku fizičku osobu koja obavlja neku gospodarsku, profesionalnu ili drugu djelatnost.[19] Nad imovinom fizičkih osoba koje se ne smatraju dužnikom pojedincem u smislu odredaba SZ-a stečajni postupak se provodi prema Zakonu o stečaju potrošača (dalje: ZSP)[20],[21] dok se odredbe SZ-a u postupku stečaja potrošača samo odgovarajuće primjenjuju (čl. 23. ZSP).

Premda je zakonom izričito propisano da se stečajni postupak može provesti nad pravnom osobom u odnosu na koju ne postoji apsolutna ili relativna zabrana, kod odlučivanja o prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka potrebno je ispitati je li u tijeku provođenje ili je već provedena neka od statusnih promjena nad dužnikom sukladno odredbama Zakona o trgovačkim društvima[22] (dalje: ZTD). Kada je prijedlog za otvaranje stečajnog postupka podnesen u odnosu na pravnu osobu dužnika koja je prije podnošenja prijedloga prestala postojati provođenjem statusnih promjena (primjerice pripajanjem ili spajanjem), sud bi prijedlog za otvaranje stečajnog postupka trebao odbaciti kao nedopušten.[23] U tom slučaju prijedlog ne bi bio dopušten jer bi bio podnesen u odnosu na nepostojeću pravnu osobu. Međutim, kada je prijedlog za otvaranje stečajnog postupka podnesen nad pripojenim društvom, a o prijedlogu još nije odlučeno u trenutku upisa pripajanja u sudski registar u kojem je upisano društvo preuzimatelj, odluka o prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka donijet će se u odnosu na društvo preuzimatelja (čl. 541. st. 2. reč. 3. ZTD). Ako je u trenutku upisa pripajanja u

[17] Narodne novine, broj 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 151/22, 114/23 i 152/24.

[18] Narodne novine, broj 177/4, 90/05, 57/06, 146/08, 80/10, 22/12, 148/13, 143/14, 50/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 114/22, 151/25.

[19] *Vuković Ante*, Novi Stečajni zakon, objavljeno na: https://www.iusinfo.hr/strucni-clanci/novi-stecajni-zakon, dana 8. rujna 2015. (posjećeno dana: 29. svibnja 2026.), str. 1.

[20] Narodne novine, broj 100/15, 67/18 i 36/22.

[21] *Dika Mihajlo,* Predstečajni i stečajni razlozi, Pravo u gospodarstvu, 2020., str. 53.

[22] Narodne novine, broj 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19, 34/22, 114/22, 18/23, 130/23, 136/24.

[23] *Marković/Šimić*, op.cit. u bilj. 14, str. 18.

sudski registar u kojem je upisano društvo preuzimatelj nad pripojenim društvom pokrenut prethodni postupak u skladu s odredbama propisa zakona kojim se uređuje stečajni ili drugi odgovarajući postupak, taj će se postupak nastaviti nad društvom preuzimateljem (čl. 541. st. 2. reč. 4. ZTD). Pri tome zakonom nije propisano da sud donosi neku posebnu odluku o nastavku postupka nad društvom preuzimateljem, već do stupanja društva preuzimatelja u stečajni postupak dolazi po samom zakonu. Naime, prijedlog je podnesen u odnosu na pravnu osobu koja je postojala u trenutku njegovog podnošenja, ali je pripajanjem/spajanjem prestala postojati. Kako je društvo preuzimatelj sveopći pravni sljednik pripojenog/spojenog društva jer upisom pripajanja u sudski registar društva preuzimatelja imovina pripojenog društva i njegove obveze prelaze na društvo preuzimatelja (čl. 541. st. 2. reč. 1.-2. ZTD), logično je da društvo preuzimatelj ex lege stupa u pravnu poziciju dužnika – pripojenog društva. Nema zapreke da sud zaključkom, kao odlukom kojom se upravlja postupkom, odredi da se postupak nastavlja u odnosu na društvo preuzimatelja, kao sveopćeg pravnog sljednika. U tijeku prethodnog postupka društvo preuzimatelj će trebati dokazivati da može ispuniti obveze koje je na sebe preuzelo pripojeno društvo jer bi se, u protivnom, stečajni postupak otvorio nad društvom preuzimateljem.[24]

Dakle, postoje dvije situacije u kojima društvo preuzimatelj po zakonu stupa u pravnu poziciju pripojenog društva nad kojim je podnesen prijedlog za otvaranje stečajnog postupka.[25] Prva situacija je kada je samo podnesen prijedlog za otvaranje stečajnog postupka nad pripojenim društvom, a druga situacije je kada je već pokrenut prethodni postupak nad pripojenim društvom. [26]

Stečajni postupak se prema članku 437. SZ-a može provesti i nad imovinom pravne osobe koja je prestala postojati. Prema članku 70. stavku 6. Zakona o sudskom registru[27] (dalje: ZSR) pravna osoba se briše iz sudskog registra bez provođenja likvidacije. No, pokaže li se nakon provedenog brisanja pravne osobe iz sudskog registra da je iza brisane pravne osobe ostala imovina, provodi se likvidacija nad tom imovinom te nastaje likvidacijska masa (čl. 70.e st. 1.-2. ZSR). Međutim, ako likvidator utvrdi da se iz imovine (likvidacijske mase) ne mogu u cijelosti i ukupnosti namiriti tražbine vjerovnika brisane pravne osobe, likvidator tada ne može provesti likvidaciju, već se prema

[24] *Marković/ Šimić*, op.cit. u bilj. 14, str. 19.

[25] *Marković/Šimić*, op.cit. u bilj. 14, str. 19.

[26] *Marković/Šimić*, op.cit. u bilj. 14, str. 19.

[27] Narodne novine, broj 1/1995, 57/1996, 1/1998, 30/1999, 45/1999, 54/2005, 40/2007, 91/2010, 90/2011, 148/2013, 93/2014, 110/2015, 40/2019, 34/2022, 123/2022.

članku 437. SZ-a provodi stečajni postupak nad imovinom pravne osobe koja je prestala postojati jer se samo u stečajnom postupku vjerovnici mogu namirivati razmjerno.[28]

Zakonom je propisano u odnosu na koje osobe vrijedi apsolutna, a u odnosu na koje relativna zabrana provođenja stečajnog postupka.

Iz kruga potencijalnih stečajnih dužnika pravnih osoba apsolutno su isključeni Republika Hrvatska i fondovi koji se financiraju iz proračuna Republike Hrvatske, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, jedinice lokalne i područne samouprave (čl. 3. st. 2. al. 1.-4. SZ). U odnosu na navedene osobe postoji apsolutna zabrana provođenja stečajnog postupka pa bi prijedlog, koji je podnesen radi otvaranja stečajnog postupka nad osobama taksativno navedenim u članku 3. stavku 2. alinejama 1.-4. SZ, trebalo rješenjem odbaciti kao nedopušten.

Iz kruga potencijalnih stečajnih dužnika su apsolutno isključene i kreditne institucije jer je odredbom članka 3. stavka 3. Zakona o prisilnoj likvidaciji kreditnih institucija[29] (dalje: ZPLKI) propisano da se nad kreditnom institucijom ne može provesti stečajni postupak propisan zakonom kojim se uređuje stečaj, već se provodi postupak prisilne likvidacije. Za razliku od kreditnih institucija, prisilnu likvidaciju nije moguće provesti nad kreditnom unijom prema Zakonu o prisilnoj likvidaciji, već se nad kreditom unijom može provesti stečajni postupak propisan zakonom kojim se uređuje stečaj (čl. 3. st. 4. ZPLKI). Dakle, kreditne unije nisu isključene iz kruga potencijalnih stečajnih dužnika.

Relativna zabrana provođenja stečajnog postupka postoji u odnosu pravne osobe čija je glavna djelatnost proizvodnja oružja i vojne opreme odnosno pružanje usluga Oružanim snagama Republike Hrvatske za potrebe obrane i sigurnosti, jer je za otvaranje stečajnog postupka nad takvim osobama potrebna prethodna suglasnost ministra nadležnog za poslove obrane (čl. 3. st. 3. reč. 1. SZ). U literaturi je izraženo stajalište da bi suglasnost ministra za poslove obrane bila potrebna i u slučaju kada bi prijedlog za otvaranje stečajnog postupka bio podnesen u odnosu na pravnu osobu čija djelatnost nije glavna, ali je od «posebne važnosti za «potrebe obrane i sigurnosti».[30] Suglasnost ministra nadležnog za poslove obrane trebalo bi izravno zatražiti od Ministarstva obrane Republike Hrvatske jer u slučaju na koji se odnose članak 3. stavak 3. i 4. SZ-a očitovanje tog ministarstva ima

[28] *Marković/ Šimić*, op.cit. u bilj. 14, str. 6.

[29] Narodne novine, broj 146/20, 27/24 i 48/26.

[30] *Dika*, op.cit. u bilj. 21, str. 54.

značenje procesne pretpostavke za dopuštenost otvaranja stečajnog postupka.[31] Zbog toga se suglasnost ne treba tražiti preko Državnog odvjetništva Republike Hrvatske jer Ministarstvo obrane Republike Hrvatske ne nastupa kao stranka u postupku.[32] Kada ministar nadležan za poslove obrane ne uskrati suglasnost za otvaranje stečajnog postupka u roku od 30 dana od primitka obavijesti suda o pokretanju postupka, smatrat će se da je suglasnost dana (čl. 3. st. 3. reč. 2. SZ), dakle, u tom slučaju postoji presumpcija davanja suglasnosti. No, ako ministar nadležan za poslove obrane uskrati suglasnost, za obveze dužnika solidarno odgovara Republika Hrvatska (čl. 3. st. 3. reč. 3. SZ). Pri tome rokovi za poduzimanje radnji u postupku propisani SZ-om počinju teći istekom roka za davanje suglasnosti nadležnog ministarstva (čl. 3. st. 4. SZ). Kada ministar nadležan za poslove obrane uskrati suglasnost, prijedlog za otvaranje stečajnog postupka bi valjalo odbaciti kao nedopušten, dok je vjerovnicima dopušteno pokrenuti sudski postupak protiv Republike Hrvatske rad ispunjenja tražbine prema dužniku budući da Republika Hrvatska po samom zakonu postaje solidarni dužnik za obveze dužnika (čl. 3. st. 3. reč. 3. SZ).

2.3. Ovlašteni podnositelj prijedloga za otvaranje stečajnog postupka (aktivna procesna legitimacija)

Odredbama SZ-a je propisano koje sve osobe (pravne i fizičke) imaju aktivnu procesnu legitimaciju za podnošenje prijedloga za otvaranje stečajnog postupka, pri čemu je izričito propisano tko je ovlašten, a tko i pod kojim pretpostavkama dužan podnijeti prijedlog za otvaranje stečajnog postupka.

Prijedlog za otvaranje stečajnog postupka mogu podnijeti vjerovnik ili dužnik, ako zakonom nije drugačije određeno (čl. 109. st. 1. SZ). Naime, i neki drugi zakoni mogu određenim pravnim subjektima dati ovlaštenje da pokrenu stečajni postupak. Tako je člankom 233. točkom 11. Zakona o osiguranju[33] (dalje: ZO), koji je *lex specialis* u odnosu na krug ovlaštenika prijedloga određenih SZ-om, propisano da prijedlog za otvaranje stečajnog postupka može podnijeti i HANFA, kao vrstu nadzorne mjere, dok članak 74. Zakona o kreditnim unijama (dalje: ZKU)[34] određuje da prijedlog za otvaranje stečajnog postupka nad kreditnom unijom može podnijeti i Hrvatska narodna banka.

---

[31] Odluka Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske Pž-5885/07 od 16. listopada 2007., objavljena u *Dika*, op.cit. u bilj. 53, str. 54.

[32] *Dika*, op. cit. u bilj. 21, str. 54.

[33] Narodne novine, broj 30/15, 112/18, 63/20, 133/20, 151/22.

[34] Narodne novine, broj 141/06, 25/09 i 90/11.

Vjerovnik koji ima status razlučnog vjerovnika i kojem je dužnik osobno odgovoran, također može podnijeti prijedlog za otvaranje stečajnog postupka (čl. 109. st. 3. SZ). Razlučni vjerovnik kojem dužnik nije i osobno odgovoran ne bi mogao podnijeti dopušten prijedlog za otvaranje stečajnog postupka nad dužnikom, dakle, on ne bi imao ni materijalnu ni procesnu legitimacije.za podnošenje tog prijedloga.

SZ-om je proširen krug ovlaštenika za podnošenje prijedloga za otvaranje stečajnog postupka tako da je od 1. rujna 2015. i FINA postala ovlaštena podnijeti prijedlog za otvaranje stečajnog postupka nad dužnikom (čl. 110. st. 1. SZ), kada se ispune zakonom propisane pretpostavke.

U nastavku ćemo detaljnije prikazati svakog od ovlaštenih podnositelja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka.

2.3.1. Vjerovnici

Stečajno pravo razlikuje između stečajnih vjerovnika (čl. 138.-146. SZ), izlučnih vjerovnika (čl. 147.-148. SZ), razlučnih vjerovnika (čl. 149.-153. SZ) te vjerovnika stečajne mase (čl. 154.-157. SZ).

Stečajni postupak se pokreće u prvom redu kako bi se omogućilo namirenje tražbina vjerovnika koje su nastale prije njegovog otvaranja, a koje dužnik nije po dospijeću ispunio. Stoga su po logici stvari na podnošenje prijedloga za otvaranje stečajnog postupka ovlašteni u prvom redu stečajni vjerovnici, dok razlučni vjerovnici, čije tražbine su osigurane stvarnopravnim sredstvima osiguranja, to pravo imaju samo pod određenim uvjetima. Vjerovnici stečajne mase čije tražbine načelno nastaju tek nakon otvaranja stečajnog postupka po logici stvari ne mogu podnositi prijedlog za otvaranje stečajnog postupka. Izlučni vjerovnici također ne podnose prijedlog za otvaranje stečajnog postupka, jer njihovo pravo da iz stečajne mase zahtijevaju izlučenje predmeta koji ne pripadaju stečajnom dužniku nastaje tek nakon otvaranja stečajnog postupka i formiranja stečajne mase.

2.3.1.1. Posebno stečajni vjerovnici

Vjerovnik je ovlašten podnijeti prijedlog za otvaranje stečajnog postupka ako učini vjerojatnim postojanje svoje tražbine i stečajnog razloga (čl. 109. st. 2. SZ). Teret dokazivanja postojanja tih činjenica na razini vjerojatnosti jest na vjerovniku. Vjerovnik mora učiniti vjerojatnim njihovo postojanje već u prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka, kako bi prijedlog bio u procesnopravnom smislu dopušten. Postojanje stečajnog razloga na razini izvjesnosti utvrđivat će u

prethodnom postupku, te će se stečajni postupak otvoriti samo ako stečajni razlog doista postoji. U iznimnim slučajevima prethodni postupak se ne provodi (čl. 116. SZ), no to ne znači da se u tim slučajevima također ne utvrđuje postojanje stečajnog razloga. Tražbine vjerovnika se utvrđuju nakon otvaranja stečajnog postupka na ispitnom ročištu.

Stečajni vjerovnici su osobni vjerovnici dužnika koji u vrijeme otvaranja stečajnoga postupka imaju koju imovinskopravnu tražbinu prema njemu (čl. 137. st. 1. SZ), a prema svojim tražbinama razvrstavaju se u isplatne redove (čl. 137. st. 2. reč. 1. SZ). Vjerovnici kasnijega isplatnoga reda mogu se namiriti tek nakon što budu u cijelosti namireni vjerovnici prethodnoga isplatnog reda (čl. 137. st. 2. reč. 2. SZ). Stečajni vjerovnici istoga isplatnog reda namiruju se razmjerno veličini svojih tražbina (čl. 137. st. 2. reč. 3. SZ).

U tražbine prvog višeg isplatnog reda ulaze: tražbine radnika i prijašnjih dužnikovih radnika nastale do otvaranja stečajnog postupka iz radnog odnosa, tražbine proračuna, zavoda ili fondova u skladu s posebnim propisima u visini pripadajućeg dijela ukupnog troška plaće ili naknade plaće, otpremnine do iznosa propisanoga zakonom odnosno kolektivnim ugovorom i tražbine po osnovi naknade štete pretrpljene zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti (čl. 138. st. 1. al. 1.-3. SZ). U tražbine drugoga višega isplatnog reda ulaze sve ostale tražbine prema dužniku, osim onih koje su razvrstane u niže isplatne redove (čl. 138. st. 2. SZ). Namirenje utvrđenih tražbina iz stavka 1. ovoga članka provodi se sukladno posebnim propisima koji uređuju isplatu plaće, doprinose za obvezna osiguranja prema plaći te pripadajući porez i prirez (čl. 138. st. 3. SZ).

Nakon tražbina viših isplatnih redova, kao tražbine nižih isplatnih redova namiruju prema navedenom redoslijedu: 1. kamate na tražbine stečajnih vjerovnika od otvaranja stečajnoga postupka, 2. troškovi koji za pojedine vjerovnike nastanu njihovim sudjelovanjem u postupku, 3. novčane kazne izrečene za kazneno ili prekršajno djelo i troškovi kaznenoga ili prekršajnoga postupka, 4. tražbine za besplatnu činidbu dužnika, 5. tražbine za povrat zajma kojim se nadomješta kapital nekoga člana društva ili odgovarajuće tražbine (čl. 139. st. 1. toč. 1.-5. SZ). Tražbine za koje je između vjerovnika i dužnika ugovoreno da će u stečajnom postupku biti nižega isplatnoga reda, u slučaju dvojbe, namirivat će se nakon tražbina iz stavka 1. ovoga članka (čl. 139. st. 2. SZ). Kamate na tražbine stečajnih vjerovnika nižih isplatnih redova i troškovi koji za te vjerovnike nastanu njihovim sudjelovanjem u postupku istoga su reda kao i tražbine tih vjerovnika (čl. 139. st. 3. SZ).

Zakonom je propisano da je prijedlog za otvaranje stečajnog postupka ovlašten podnijeti svaki osobni vjerovnik dužnika koji ima koju imovinskopravnu tražbinu prema dužniku u trenutku podnošenja

prijedloga, pri čemu nije odlučno bi li takav vjerovnik u slučaju otvaranja stečajnog postupka pripadao vjerovnicima višeg ili nižeg isplatnog reda. Imovinskopravna tražbina vjerovnika mora postojati u trenutku podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka i u trenutku donošenja odluke o tom prijedlogu, te vjerovnik mora učiniti vjerojatnim postojanje svoje tražbine prema dužniku.

Ako bi se ograničio krug osoba koje su kao vjerovnici ovlaštene podnijeti prijedlog za otvaranje stečajnog postupka nad dužnikom, tako da se npr. isključi pravo na podnošenje prijedloga vjerovnicima nižeg isplatnog reda, tada bi se takvim vjerovnicima povrijedilo pravo na pristup sudu kao jednog od čimbenika prava na pravično (pošteno) suđenje koje je zajamčeno člankom 6. stavkom 1. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda[35]. U sudskoj praksi često se pojavljuju situacije u kojima vjerovnik, koji ima imovinskopravnu tražbinu s osnova kazne izrečene za prekršajno djelo, podnese prijedlog za otvaranje stečajnog postupka, a takav vjerovnik nakon otvaranja stečajnog postupka niti ne bude sudionik stečajnog postupka. Do toga dolazi jer sud rješenjem o otvaranju stečajnog postupka poziva prvo vjerovnike viših isplatnih redova na prijavu tražbina (čl. 129. st. 1. SZ-a), dok vjerovnike nižih isplatnih redova poziva na prijavu tražbina tek ako nema prijava vjerovnika viših isplatnih redova ili ako su vjerovnici viših isplatnih redova namireni u cijelosti iz unovčene imovine pa je preostalo sredstva za namirenje vjerovnika nižih isplatnih redova (čl. 257. st. 6. SZ-a). Stečajni vjerovnici postaju sudionici stečajnog postupka tek podnošenjem pravovremene prijave tražbine po pozivu suda. Zakonom nije isključeno pravo određenih kategorija vjerovnika na podnošenje prijedloga za otvaranje stečajnog postupka nad dužnikom s obzirom na vrstu tražbine pa takvo pravo prema članku 109. stavku 2. SZ-a pripada svim vjerovnicima, neovisno o tome kojem bi isplatnom redu pripadali u slučaju otvaranja stečajnog postupka nad dužnikom.

Ako bi sud na temelju prijedloga vjerovnika koji ima imovinskopravnu tražbinu prema dužniku otvorio stečajni postupak, a nakon otvaranja stečajnog postupka tražbinu podnositelja prijedloga ispuni treća osoba s pravnim interesom izvan stečajnog postupka (npr. osoba ovlaštena za zastupanje dužnika po zakonu do dana nastupanja pravnih posljedica otvaranja stečajnog postupka ili osnivač dužnika), postavlja se pitanje može li se ostvariti cilj stečajnog postupka ako nema drugih vjerovnika, odnosno ako niti jedan vjerovnik ne podnese prijavu tražbine u stečajnom postupku, čak niti na poseban poziv suda objavljen sukladno članku 257. stavku 6. SZ-a. Cilj stečajnog postupka je

[35] Vidi više u *Škarin Duška*, Pravo na pristup sudu u praksi Europskog suda za ljudska prava, Pravni vjesnik, vol. 31, 2015, br. 3.-4, str. 267.-296., , dostupno i na https://hrcak.srce.hr/file/229997, posjećeno dana 15. lipnja 2026.

određen člankom 2. stavkom 2. SZ-a kao "*skupno namirenje vjerovnika stečajnog dužnika, unovčenjem njegove imovine i podjelom prikupljenih sredstava vjerovnicima",* pa bi unovčenje imovine dužnika u slučaju kada niti jedan vjerovnik ne podnese prijavu tražbine te nema imovine opterećene razlučnim pravima bilo u suprotnosti s ciljem stečajnog postupka. Zakonodavac za ovakve slučajeve nije ponudio nikakvo zakonsko rješenje, no smatram da bi odgovarajućom primjenom članka 285. SZ-a imovinu stečajnog dužnika, koja se nije unovčavala u stečajnom postupku jer nije bilo prijava tražbina vjerovnika koji bi se imali namirivati iz vrijednosti unovčene imovine, trebalo vratiti osnivačima društva, pod uvjetom da osnivači prethodno polože novčana sredstva dostatna radi namirenja svih troškova stečajnog postupka i ostalih obveza stečajne mase.

Vjerovnik je u trenutku podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka dužan dokazati postojanje svoje tražbine na razini vjerojatnosti, ne na razini izvjesnosti. Teret dokazivanja vjerojatnosti postojanja tražbine je na vjerovniku podnositelju prijedloga, a vjerovnik svoju tražbinu može dokazivati privatnom ispravom (izvatkom iz poslovnih knjiga, ugovorom, računom i sl.)[36] ili pravomoćnom ili nepravomoćnom sudskom odlukom ili odlukom nadležnog tijela. Da bi vjerovnik učinio vjerojatnim postojanje svoje tražbine prema dužniku, vjerovnik je dužan već uz prijedlog za otvaranje stečajnog postupka dostaviti isprave iz kojih proizlazi vjerojatnost postojanja njegove tražbine. Mogućnost dokazivanja vjerojatnosti postojanja tražbine nepravomoćnom sudskom odlukom dovodi u pitanje jednakost stranaka jer je vjerovnik u odnosu na dužnika u bitno povoljnijem položaju.[37] Takva nejednakost stranaka u postupku ostavlja otvorenim pitanje tko će biti odgovoran u slučaju ako se nad dužnikom otvori i provede stečajni postupak, a za tražbinu stečajnog vjerovnika koja je bila utvrđena nepravomoćnom presudom, kasnije se pravomoćnom presudom utvrdi da ona ne postoji.[38]

Zakonom nije određen pojam vjerojatnosti na razini koje je vjerovnik dužan dokazati postojanje svoje tražbine prema stečajnom dužniku. Ustavni sud Republike Hrvatske je u odluci br. U-III-4963/2008 od 30. ožujka 2011. zauzeo stajalište prema kojem snaga ukupnih argumenata koji govore u prilog uvjerenju o postojanju relevantnih činjenica znači onu odlučnu činjenicu koja će činiti razliku između izvjesnosti odnosno vjerojatnosti postojanja tražbine u stečajnom postupku, a da je zakonom propisana "vjerojatnost postojanja tražbine" pravni standard, čiji su opseg i značenje

[36] *Čuveljak Jelena*, Podnošenje prijedloga za pokretanje stečajnog postupka, Hrvatska pravna revija, 2009., br. 9., str. 74.

[37] *Vuković Ante*, Pouzdanost kriterija za pokretanje stečajnog postupka, objavljeno na: https://www.iusinfo.hr/strucni-clanci/pouzdanost-kriterija-za-pokretanje-stecajnog-postupka, dana 2. lipnja 2016. (posjećeno dana: 29. svibnja 2026.), str. 6.

[38] *Vuković*, op. cit. u bilj. 37, str. 6.

trgovački sudovi tijekom svoje prakse sami stvarali i tumačili te se radi o tumačenju mjerodavnog prava.[39]

Razmatrajući pravni standard „vjerojatnosti postojanja tražbine“ i dokazivanje te vjerojatnosti, u sudskoj praksi se postavilo pitanje je li ovlašten podnijeti prijedlog za otvaranje stečajnog postupka onaj vjerovnik čiju je tražbinu dužnik osporio prije podnošenja prijedloga za pokretanje stečajnog postupka (i o toj tražbini se vodi parnični postupak) ili dužnik takvu tražbinu ospori tijekom prethodnog postupka na ročištu radi očitovanja o prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka. Polazeći o pravnog shvaćanja izraženog u odluci Ustavnog suda Republike Hrvatske br. U-III-4963/2008 od 30. ožujka 2011. prema kojem je zakonom propisana "vjerojatnost postojanja tražbine" pravni standard, sud bi na temelju isprava podnesenih uz prijedlog za otvaranje stečajnog postupka trebao ocijeniti je li podnositelj prijedloga učinio vjerojatnim postojanje svoje tražbine u smislu članka 109. stavka 2. SZ-a. Pri tome sudovi polaze od „utvrđenja o postojanju više argumenata koji govore u prilog uvjerenja o postojanju relevantnih činjenica nego onih koje govore protiv, dok broj argumenata na jednoj strani samo po sebi ne mora biti odlučan, već je odlučan sadržaj odnosno snaga tih argumenata.“[40] No, ako je tražbina vjerovnika sporna, prema stajalištu sudske prakse takvu će tražbinu biti potrebno utvrditi u parničnom postupku jer je stečajni postupak izvanparnični postupak i sud ne može u tom postupku utvrđivati postojanje tražbine.[41][42] S druge strane, ako je vjerovnik učinio vjerojatnim postojanje svoje tražbine, ali je dužnik istaknuo prigovor npr. zastare ili

---

[39] Objavljeno u *Vuković*, op. cit. u bilj. 37, str. 2. – 3.

[40] *Bodul Dejan/Grbić Sanja*, Doprinos raspravi o načelu jednakosti procesnih sredstava, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci (1991) v. 38., 2017., br. 1., odluka poslovni broj. St-1571/2011 od 11. veljače 2013. potvrđeno rješenjem Pž-3560/2013 od 5. lipnja 2013., str. 41.

[41] *Čuveljak*, op.cit. u bilj. 36, str. 74.

[42] U Rješenju Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, poslovni broj Pž-4445/2022 od 26. listopada 2022., koje je objavljeno na: https://e-oglasna.pravosudje.hr/objave/cf033d76-dfec-488c-8617-98c437d4cee1 (posjećeno 15. lipnja 2026.), zauzeto je sljedeće shvaćanje: "Pravilno je prvostupanjski sud utvrdio da se radi tek o pokrenutim postupcima s potpuno neizvjesnim ishodom. Predmet tužbenih zahtjeva iz navedenih parnica je naknada štete u kojima se treba utvrditi jesu li ostvarene pretpostavke za naknadu štete i ako jesu, u pravilu, vještačenjem treba utvrditi iznos štete. U pravilu se radi o parnicama s opsežnim dokaznim postupkom pa se ne može smatrati da je tužitelj učinio vjerojatnim postojanje svojih potraživanja u utuženim iznosima. Predlagatelj također nije učinio vjerojatnim postojanje svojih potraživanja iz podnesenih prijedloga za ovrhu budući da je dostavio samo prijedloge (...) Slijedom navedenog, pravilno je prvostupanjski sud utvrdio da predlagatelj priloženim ispravama – tužbama i prijedlozima za ovrhu nije učinio u dovoljnoj mjeri vjerojatnim postojanje tražbina prema dužniku u iznosu od 6.915.519,60 kn. Na utvrđeno činjenično stanje: da predlagatelj nije učinio vjerojatnim postojanje tražbine, prvostupanjski sud je pravilno utvrdio da predlagatelj nije ovlašten podnijeti prijedlog za otvaranje stečajnog postupka i pravilno primijenio odredbu članka 109. stavka 2. SZ-a i članka 115. stavka 1. SZ-a i odbacio prijedlog."

ispunjenja, tada je na dužniku teret dokazivanja osnovanosti takvih prigovora. Pri tome je potrebno voditi računa da se u stečajnom postupku ne može utvrđivati osnovanost prigovora materijalnopravne naravi, već o tome odlučuje sud u parničnom ili drugom odgovarajućem postupku.[43]

SZ ne sadrži presumpciju postojanja tražbine koja je bila sadržana u članku 39. stavku 2. SZ/98, prema kojoj će se smatrati da je vjerovnik učinio vjerojatnim postojanje svoje tražbine ako njezino postojanje temelji na ovršnoj ispravi ili nepravomoćnoj sudskoj ili upravnoj odluci. Brisanjem presumpcije postojanja tražbine teret dokazivanja vjerojatnosti postojanja tražbine je prebačen na podnositelja prijedloga.

Kada vjerovnik kao predlagatelj ne bi učinio vjerojatnim postojanje svoje tražbine i stečajnog razloga, sud bi prijedlog za otvaranje stečajnog postupka trebao odbaciti kao nedopušten. Međutim, ako je predlagatelj učinio vjerojatnim postojanje svoje tražbine i stečajnog razloga (kumulativno), ali je tražbina predlagatelja ispunjena tijekom prethodnog postupka od strane treće osobe, a po nalogu dužnika sukladno članku 161. Zakona o obveznim odnosima[44] (dalje: ZOO), sud bi trebao odbiti prijedlog za otvaranje stečajnog postupka bez obzira što i dalje egzistira stečajni razlog.[45]

2.3.1.2. Posebno razlučni vjerovnici

Položaj razlučnog vjerovnika kao podnositelja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka je u odnosu na (običnog) osobnog vjerovnika dužnika otežan u pogledu dokazivanja pretpostavki za dopuštenost prijedloga.

---

[43] U Rješenju Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, poslovni broj Pž-4885/2024 od 4. veljače 2025., koje je dostupno na https://odluke.sudovi.hr/Document/View?id=5d5d1cb6-d28f-48b4-991f-ee139303e4a1&q=P%c5%be-4885 (posjećeno dana 29. svibnja 2026.), zauzeto je sljedeće shvaćanje: "Ovaj sud nalazi da je prvostupanjski sud prethodnim ukidnim rješenjima jasno upućen da o pitanju zastare s osnove poreznih i drugih javnih davanja odlučuju porezna tijela i sudovi pred kojima se vode postupci što znači da prvostupanjski sud nije mogao umjesto nadležnih tijela i sudova ocjenjivati je li tražbina predlagateljice određena u točkama 1. - 24. u zastari, pitanje zastare u ovom konkretnom slučaju nije mogao umjesto nadležnih poreznih tijela i sudova utvrđivati vještak niti u konkretnom slučaju pitanje zastare prethodno pitanje kako to smatra prvostupanjski sud u točki 34. pobijanog rješenja. Prvostupanjski sud je trebao ocijeniti je li predlagateljica svoju tražbinu određenu točkama 1. - 24. iz prijedloga učinila vjerojatnom u smislu članka 39. stavka 2. SZ-a i članka 219. stavka 1. ZPP-a, što je prvostupanjski sud propustio učiniti, a pobijana odluka se slijedom toga ne može ispitati (članak 354. stavak 2. točka 11. ZPP-a)."

[44] Narodne novine, broj 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22 i 155/23.

[45] *Ramadan Ante*, Uvjeti za otvaranje stečajnog postupka i prethodni stečajni postupak, Financije, pravo i porezi, 2012., br. 5., str. 160.

Razlučni vjerovnik je ovlašten podnijeti prijedlog za otvaranje stečajnog postupka jedino ako mu je dužnik i osobno odgovoran, a iz čega proizlazi da je razlučni vjerovnik dužan učini vjerojatnim i postojanje zakonskih pretpostavki propisanih člankom 109. stavkom 2. SZ-a: postojanje svoje tražbine prema dužniku i stečajnog razloga. Pored toga, razlučni vjerovnik kojem je dužnik osobno odgovoran je dužan učiniti vjerojatnim i dodatnu zakonsku pretpostavku - da tražbinu neće moći potpuno namiriti iz predmeta na koji se odnosi njegovo razlučno pravo (čl. 109. st. 3. SZ).

Zakonom je izričito propisano tko su razlučni vjerovnici, a tko su razlučni vjerovnici s položajem stečajnih vjerovnika.

Razlučni vjerovnici jesu svakako oni vjerovnici koji imaju založno pravo ili pravo na namirenje na kojoj stvari ili pravu koji su upisani u javnoj knjizi imaju pravo odvojenoga namirenja na toj stvari ili pravo unovčenja prema članku 248. Stečajnog zakona (čl. 149. SZ). Vjerovnik čija prava proizlaze iz sudskoga ili javnobilježničkoga osiguranja tražbine prijenosom vlasništva stvari ili prijenosom prava ima u stečajnom postupku također pravni položaj razlučnoga vjerovnika, pri čemu otvaranjem stečajnoga postupka taj vjerovnik gubi pravo otuđenja i opterećenja stvari ili prava koja su na njega prenesena sudskim ili javnobilježničkim osiguranjem tražbine (čl. 150. st. 1.-2. SZ). Vjerovnici koji na nekom predmetu iz stečajne mase imaju kakvo založno pravo koje nije upisano u javnu knjigu imaju, u skladu sa Stečajnim zakonom, pravo na odvojeno namirenje svoje tražbine, kamata i troškova iz vrijednosti založnoga predmeta (čl. 151. st. 1. SZ). Zakonsko založno pravo najmodavca ili zakupodavca u stečajnom postupku ne može se ostvarivati za najamninu ili zakupninu koja se duguje za vrijeme ranije od posljednjih godinu dana prije otvaranja stečajnoga postupka, kao ni za naknadu štete zbog otkaza najma ili zakupa od stečajnoga upravitelja (čl. 151. st. 2. reč. 1. SZ). Navedena ograničenja ne tiču se založnoga prava zakupodavca poljoprivrednoga zemljišta za dužnu zakupninu (čl. 151. st. 2. reč. 2. SZ). S vjerovnicima navedenim u članku 151. Stečajnoga zakona izjednačeni su: 1. vjerovnici kojima je dužnik radi osiguranja njihove tražbine predao neku pokretnu stvar ili prenio neko pravo, 2. vjerovnici koji imaju pravo zadržanja nekoga predmeta, jer su nešto upotrijebili u korist toga predmeta, u mjeri u kojoj njihova tražbina po toj osnovi ne prelazi još postojeću korist, 3. vjerovnici koji pravo zadržanja imaju na temelju zakona, 4. Republika Hrvatska, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave te druge javne pravne osobe, ako predmet za koji postoji obveza plaćanja carine ili poreza prema zakonu služi osiguranju javnih davanja (čl. 152. toč. 1.-4. SZ).

Razlučni vjerovnici kao stečajni vjerovnici jesu vjerovnici s pravom odvojenoga kojima je dužnik i osobno odgovoran (čl. 153. reč. 1. SZ). Oni imaju pravo na razmjerno namirenje iz stečajne mase samo ako se odreknu odvojenoga namirenja ili ako se ne uspiju odvojeno namiriti (čl. 153. st. 2. SZ).

Ako se spomenuta odredba članka 153. SZ-a dovede u korelaciju s člankom 109. stavkom 3. SZ-a, kao i ciljem stečajnog postupka koji se provodi radi skupnog namirenja vjerovnika, unovčenjem njegove imovine i podjelom prikupljenih sredstava vjerovnicima, očito je da je zakonodavac propisivanjem dodatne pretpostavke koju razlučni vjerovnici pri podnošenju prijedloga za otvaranje stečajnog postupka moraju učiniti vjerojatnim, ograničio pravo na podnošenje prijedloga na otvaranje stečajnog postupka na one razlučne vjerovnike koji svoju osobnu tražbinu od dužnika neće moći namiriti u potpunosti iz predmeta na koji se odnosi njihovo razlučno pravo. Samo takvi vjerovnici imaju pravni interes podnijeti prijedlog za otvaranje stečajnog postupka nad dužnikom kako bi preostali dio tražbine (koji neće moći namiriti iz predmeta na koji se odnosi njegovo razlučno pravo), namirili iz slobodne stečajne mase. Ako bi razlučni vjerovnici svoju osobnu tražbinu mogli u potpunosti namiriti iz predmeta razlučnog prava, tada ne bi postojao njihov pravni interes za podnošenje prijedloga za otvaranje stečajnog postupka nad dužnikom niti za namirenjem te tražbine iz preostale (slobodne) stečajne mase. Naravno, ako se razlučni vjerovnik odrekao svog razlučnog prava, što će u praksi biti rijetko, i on će imati pravo da kao svaki drugi osobni vjerovnik dužnika koji u vrijeme otvaranja stečajnoga postupka ima neku imovinskopravnu tražbinu prema njemu, podnese prijedlog za otvaranje stečajnog postupka.

Svi vjerovnici koje je zakon definirao kao razlučne vjerovnike jesu ovlašteni podnijeti prijedlog za otvaranje stečajnog postupka nad dužnikom, ako im je dužnik osobno odgovoran i ako učine vjerojatnim da tražbinu neće moći potpuno namiriti iz predmeta na koji se odnosi njihovo razlučno pravo ili ako se odreknu svog razlučnoga prava

Prijedlog za otvaranje stečajnog postupka ne bi mogao podnijeti razlučni vjerovnik koji nije (i) osobni vjerovnik dužnika, već samo stvarnopravni vjerovnik, a to će biti npr. u slučaju kada je dužnik dao svoju imovinu kao stvarnopravno osiguranje za tuđi, a ne vlastiti dug. Takav vjerovnik ne bi imao pravni interes pokrenuti stečajni postupak iz dva razloga. Prvi je razlog što svoju tražbinu može namiriti u ovršnom postupku iz vrijednosti zaloga, a drugi razlog je što se u stečajnom postupku ne bi mogao namirivati iz dijelova stečajne mase na kojima ne postoji razlučno pravo jer ne bi mogao imati status stečajnog vjerovnika u smislu članka 137. stavka 1. SZ-a budući da nema imovinskopravnu tražbinu prema dužniku.

Ako bi prijedlog za otvaranje stečajnog postupka podnio razlučni vjerovnik koji nije ujedno i osobni vjerovnik dužnika, sud bi takav prijedlog trebao rješenjem odbaciti kao nedopušten, jer takav razlučni vjerovnik nema procesnu legitimaciju za predlaganje otvaranja stečajnog postupka. Ako bi prijedlog za otvaranje stečajnog postupka podnio razlučni vjerovnik koji će se moći potpuno namiriti iz predmeta na koji se odnosi njegovo razlučno pravo, prijedlog za otvaranje stečajnog postupka sud bi trebao rješenjem također odbaciti kao nedopušten[46], no iz razloga što takav vjerovnik nema pravni interes za podnošenje prijedloga za otvaranje stečajnog postupka nad dužnikom. U oba ova slučaja radi se o procesnopravnoj, a ne materijalnopravnoj pretpostavci za podnošenje prijedloga za otvaranje stečajnog postupka. Protiv rješenja o odbačaju prijedloga za otvaranje stečajnog postupka pravo na žalbu ima razlučni vjerovnik jer se radi o rješenju kojim se postupak okončava, a zakonom nije propisano da je žalba protiv rješenja o odbačaju prijedloga za otvaranje stečajnog postupka nedopuštena.

Razlučni vjerovnik će se moći potpuno namiriti iz predmeta dužnika na kojem postoji njegovo razlučno pravo, ako je vrijednost tog predmeta kojom je osigurana tražbina tog vjerovnika veća ili jednaka vrijednosti osigurane tražbine.

Posebno je zanimljivo pitanje može li vjerovnik imati razlučno pravo na novčanim sredstvima dužnika, koja su zaplijenjena po osnovi rješenja o osiguranju prethodnom mjerom temeljem članka 501.a ZPP-a, a koja je ishođena prije otvaranja stečajnog postupka, te ima li on pravo na odvojeno namirenje iz tih zaplijenjenih sredstava u okviru stečajnog postupka i to temeljem članka 248. SZ-a. S tim u vezi se postavlja i pitanje predstavlja li Očevidnik FINA-e o redoslijedu osnova za plaćanje i zaplijenjenim novčanim sredstvima stečajnog dužnika „javnu knjigu“ u smislu odredbe članaka 149. i 248. SZ-a. Vrhovni sud Republike Hrvatske je u rješenju poslovni broj Rev-1255/2022 od 14. veljače 2024.[47] odgovorio na navedena pitanja. U toj odluci je Vrhovni sud Republike Hrvatske zauzeo pravno stajalište prema kojem da bi se nekom vjerovniku priznao status razlučnog vjerovnika njegovo pravo mora biti upisano u javnoj knjizi u smislu članka 149. SZ, jer se tek upisom u javnoj knjizi stječe založno pravo i time status razlučnog vjerovnika. Zakon o provedbi ovrhe na novčanim

[46] U Rješenju Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, poslovni broj Pž-9/2024 od 10. siječnja 2024., koje je objavljeno na: https://e-oglasna.pravosudje.hr/objave/58dbd8d8-f7f2-47a3-ab34-81c69e8dc4b6 (posjećeno dana 15. lipnja 2026.), zauzeto je shvaćanje da je "prvostupanjski sud na temelju provedenog vještačenja (na prijedlog predlagatelja) utvrdio kako nisu ispunjeni uvjeti iz čl. 109. st. 3. SZ-a, odnosno kako predlagatelj nije ovlašten podnijeti prijedlog za otvaranje stečaja u konkretnom slučaju budući da nije učinio vjerojatnim da tražbinu neće moći namiriti iz predmeta na koji se odnosi njegovo razlučno pravo, jer nekretnine dužnika imaju višestruko veću vrijednost od predlagateljeve tražbine. Zbog toga je sud pravilno odbacio predmetni prijedlog za otvaranje stečaja nad označenim dužnikom."

[47] Dostupno na: https://odluke.sudovi.hr/Document/View?id=ab150843-887c-4525-a50a-f12cb025814d&q=Rev-1255%2f2022, (posjećeno dana 15. lipnja 2026.)

sredstvima[48] (dalje: ZoPONS) uređuje provedbu ovrhe na novčanim sredstvima, uključujući vođenje Očevidnika redoslijeda osnova za plaćanje (dalje: Očevidnik). U članku 6. ZoPONS-a propisano je da je Očevidnik jedinstvena baza podataka o svim zaprimljenim osnovama za plaćanje pojedinog ovršenika, stanju njihove izvršenosti te radnjama poduzetim prilikom provedbe ovrhe na temelju tih osnova za plaćanje kojeg vodi FINA te je u skladu s člankom 21. stavkom 4. ZoPONS-a i člankom 12. Pravilnika o načinu i postupku provedbe ovrhe na novčanim sredstvima[49] (dalje: Pravilnik o načinu i postupku provedbe ovrhe) dužna podatke iz Očevidnika čuva trajno u elektroničkom obliku. Odredbom članka 20. ZoPONS-a propisano je da FINA daje podatke, preslike i potvrde iz Očevidnika na temelju zahtjeva koji nadležno tijelo, ovrhovoditelj, ovršenik, banke za njezine klijente te druge ovlaštene osobe dostavljaju u Agenciju u pisanom ili elektroničkom obliku, dok je stavkom 13. istog članka propisano da ministar financija pravilnikom propisuje opseg podataka koji se daju, način i rokove njihova davanja, korištenja i uporabe. Vrste podataka te način i rokovi davanja podataka iz Očevidnika redoslijeda osnova za plaćanje propisani su Pravilnikom te su u člankom 30. izrijekom navedeni podaci i preslike koje od FINA-e može zatražiti pojedini podnositelj zahtjeva: ovršenik, ovrhovoditelj, sud i drugi zakonom ovlašteni tražitelj, banka za njezine klijente odnosno podnositelj zahtjeva za podatke u obliku analiza i izvješća u agregiranom obliku. Druge osobe koje nisu navedene kao ovlaštenici ne mogu dobiti od FINA-e podatke, preslike i potvrde iz Očevidnika. U članku 20. stavku 7. ZoPONS-a propisana je obveza Agencije da prilikom obrade i davanja podataka primjenjuje zakon kojim se uređuje zaštita osobnih podataka. Javne knjige kao državne evidencije o činjenicama koje su predmetom upisa u javne knjige svojom javnom namjenom ostvaruju načelo pravne sigurnosti između države i pojedinca te pojedinca prema trećim osobama, što se tiče činjenica koje su predmetom upisa. Javne knjige dobivaju svojstvo javnosti na temelju posebnoga propisa, a njihovo vođenje i kontrola u djelokrugu su nekog tijela javne vlasti koje svojim autoritetom jamči i u određenom opsegu odgovara za njihovo ispravno funkcioniranje. Posebnim se propisima određuju oblik, unutarnje uređenje i sadržaj javnih knjiga, predmet upisa u javne knjige, način i postupak njihova vođenja, način i postupak izdavanja izvadaka, potvrda i drugih javnih isprava iz javnih knjiga te pravne posljedice upisa u javne knjige. Javne knjige već po svom nazivu ustrojene su na načelu javnosti što znači da je sadržaj javnih knjiga svima dostupan, a uvid u njih svima slobodan, one uživaju javnu vjeru što se tiče potpunosti i istinitosti, iz čega proizlazi dužnost svake zainteresirane osobe da se obavijesti o stanju upisanom u javne knjige. Već ovo načelo u usporedbi s člankom 6. i člankom 20. ZoPONS te člankom 30. Pravilnika pokazuje da Očevidnik redoslijeda osnova za plaćanje koji vodi FINA ne predstavlja javnu knjigu u smislu odredbi članka 149. i članka 248. stavka 1. SZ, jer je sadržaj javnih knjiga svima dostupan, dok su ZoPONS i

[48] Narodne novine, broj 68/18, 2/20, 47/20, 46/20, 83/20 i 133/20.
[49] Narodne novine, broj 71/18, 46/22 i 155/22.

Pravilnikom izričito određeni ovlaštenici koji mogu dobiti od FINA-e podatke, preslike i potvrde iz Očevidnika. Pri tomu su javne knjige, pored načela javnosti, ustrojene na načelu stvarnosti, načelu zakonitosti i načelu istinitosti i točnosti podataka, a samo im Zakon može dati svojstvo javnosti. Slijedom iznesenog, Vrhovni sud Republike Hrvatske navodi da jasnu zakonsku odredbu članka 149. i članka 248. stavka 1. SZ, prema kojima se tek upisom u javnoj knjizi stječe založno pravo i time status razlučnog vjerovnika, ne može tumačiti drugačije nego da vjerovnici koji nemaju u javnoj knjizi upisano založno pravo ili pravo na namirenje na kojoj stvari ili pravu nemaju ni pravo odvojenoga namirenja na toj stvari ili pravo unovčenja prema članku 248. SZ.

Dakle, prema stajalištu Vrhovnog suda Republike Hrvatske takve vjerovnike ne treba uzimati kao razlučne vjerovnike čije je pravo upisano u javne knjige, već kao obične vjerovnike koji imaju imovinskopravnu tražbinu prema dužniku. Time je za sudove razjašnjeno pitanje ima li vjerovnik u čiju korist su zaplijenjena novčana sredstva temeljem prethodne mjere izdane prema članku 501.a ZPP-a status razlučnog ili stečajnog vjerovnika dužnika. No, problem u suštini leži u tome što iz članka 501.a ZPP-a ne proizlazi jasno da li se provedbom prethodne mjere prema tom članku doista zasniva i založno pravo na predmetu osiguranja, kao što je to izričito slučaj kada se prethodna mjera izriče sukladno odredbama članaka 331.-337. Ovršnog zakona[50], a temeljem članka 335. stavka 3. Ovršnog zakona. Naime, kad je riječ o prethodnoj mjeri izrečenoj u postupku osiguranja sukladno odredbama Ovršnog zakona, riječ je o tzv. sudskom založnom pravu. Postoji i tzv. ugovorno i zakonsko založno pravo. Važno je naglasiti da založno pravo ne mora uvijek biti upisano u javnu knjigu, da bi osiguranom vjerovniku dalo status razlučnog vjerovnika u stečajnom postupku. To jasno proizlazi i iz članka 151. stavka 1. SZ-a prema kojem vjerovnici koji na nekom predmetu iz stečajne mase imaju kakvo založno pravo koje nije upisano u javnu knjigu imaju, u skladu sa Stečajnim zakonom pravo na odvojeno namirenje svoje tražbine, kamata i troškova iz vrijednosti založnoga predmeta.

Vjerovnik bi već uz prijedlog trebao podnijeti isprave kojima dokazuje vjerojatnost postojanja svoje tražbine prema dužniku i vjerojatnost da svoju tražbinu neće moći u cijelosti namiriti iz predmeta razlučnog prava. No, ako je tražbina vjerovnika osigurana založnim pravom upisanim u javnim knjigama, a razlučni vjerovnik ne raspolaže podatkom kolika je (tržišna) vrijednost nekretnina, jer prije podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka nije pokrenuo ovršni postupak, razlučni vjerovnik bi mogao predložiti provođenje vještačenja na okolnost vrijednosti predmeta razlučnog prava jer se radi o odlučnoj činjenici koja je potrebna sudu radi stvaranja zaključka o tome hoće li se

[50] Narodne novine, broj 112/12, 25/13, 93/14, 55/16, 73/17, 131/20, 114/22 i 6/24.

razlučni vjerovnik moći potpuno namiriti iz predmeta na koji se odnosi njegovo razlučno pravo, a što je ujedno (i) treća pretpostavka koju razlučni vjerovnik kao predlagatelj mora učiniti vjerojatnim da bi njegov prijedlog bio dopušten. Pored toga, dužnik na ročištu radi očitovanja o prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka može osporiti obračun sporednih osiguranih tražbina – ugovornih i zateznih kamata, ili istaknuti prigovor (djelomičnog) ispunjenja osigurane tražbine. Teret dokazivanja tih prigovora je na dužniku pa, ako dužnik predloži provođenje vještačenja radi dokazivanja osnovanosti svojih prigovora, tada će biti potrebno provesti (i) vještačenje na okolnost visine osigurane tražbine (po prijedlogu dužnika), sve kako bi sud mogao utvrditi može li se razlučni vjerovnik u potpunosti namiriti iz predmeta na koji se odnosi njegovo razlučno pravo i slijedom toga ocijeniti je li prijedlog razlučnog vjerovnika za otvaranje stečajnog postupka nad dužnikom dopušten. Kada se po prijedlogu razlučnog vjerovnika tijekom postupka, koji prethodi otvaranju stečajnog postupka. izvodi dokaz vještačenjem na okolnost vrijednosti nekretnine na kojoj postoji razlučno pravo, sud je dužan prema pravilima ZPP-a predlagatelju dostaviti nalaz i mišljenje vještaka prije donošenja odluke o prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka.[51] Vještačenje i predujmljivanje troškova za provođenje vještačenja se provodi prema pravilima ZPP-a i pravilima o teretu dokazivanja s obzirom na to da se radi o dokaznim prijedlozima koji se provode radi dokazivanja pretpostavki dopuštenosti prijedloga za otvaranje stečajnog postupka, pri čemu troškovi vještačenja jesu troškovi koji se predujmljuju sukladno članku 153. stavku 1. ZPP-a, a predujmljuje ih ona strana u postupku na kojoj je teret dokazivanja. Troškovi vještačenja nisu troškovi stečajnog postupka i ne isplaćuju se iz predujma uplaćenog u skladu s člankom 114. stavkom 1. SZ-a, već je takve troškove sukladno članku 153. stavku 1. ZPP-a dužna predujmiti ona strana koja predlaže vještačenje. Ako troškovi za provođenje vještačenja ne budu položeni u ostavljenom roku, sud će na temelju članka 153. stavka 3. ZPP-a odustati od izvođenja dokaza vještačenjem, a čime će ostati nedokazana činjenica na koju se poziva ona stranka na kojoj je teret dokazivanja.

Ako razlučni vjerovnik kojem je dužnik i osobno odgovoran ne učini vjerojatnim pretpostavke iz članka 109. stavaka 2. i 3. SZ-a, sud će rješenjem odbaciti prijedlog za otvaranje stečajnog postupka kao nedopušten.[52]

---

[51] Rješenje Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, poslovni broj Pž-10/2023 od 1. veljače 2023., objavljeno u *Marković/Šimić*, op.cit. u bilj. 14, str. 18.

[52] *Zubak Gordan,* Pokretanje i otvaranje stečajnoga postupka sa osvrtom na osnovne pravne posljedice otvaranja stečajnoga postupka, objavljeno na: https://www.iusinfo.hr/strucni-clanci/pokretanje-i-otvaranje-stecajnoga-postupka-sa-osvrtom-na-osnovne-pravne-posljedice-otvaranja-stecajnoga-postupka, dana 20. siječnja 2022. (posjećeno dana: 29. svibnja 2026.), str. 4.

2.3.2. Dužnik

2.3.2.1. Općenito o dužnikovom podnošenju prijedloga za otvaranje stečajnog postupka

Prijedlog za otvaranje stečajnoga postupka nad imovinom pravne osobe u ime dužnika ovlaštene su podnijeti: 1. osoba ovlaštena za zastupanje dužnika po zakonu; 2. član upravnoga odbora dioničkoga društva; 3. likvidator dužnika; 4. član nadzornoga odbora dužnika, ako nema osoba ovlaštenih za zastupanje dužnika po zakonu; 5. član društva s ograničenom odgovornošću ako dužnik nema nadzorni odbor, a nema osoba ovlaštenih za zastupanje dužnika po zakonu (čl. 109. st. 4. al. 1.-5. SZ).

Zakonom je ograničen krug osoba koju su u ime i za račun dužnika ovlaštene podnijeti prijedlog za otvaranje stečajnog postupka.

Ovlast podnošenja prijedloga u ime i za račun dužnika pravne osobe pripada prije svega osobama ovlaštenim za zastupanje dužnika po zakonu, a to su one osobe koje su za pojedini oblik toga društva određene odredbama ZTD-a (čl. 41. st. 1. ZTD-a). Tako je kod dioničkog društva to uprava, koja se sastoji od jedne ili više osoba (direktora) čiji se broj određuje statutom (čl. 239. st. 1. reč. 1. ZTD-a), a kod društva s ograničenom odgovornošću također uprava koja se sastoji od jednog ili više direktora (čl. 422. st. 1. ZTD-a). No, ako je statutom određeno da dioničko društvo umjesto uprave i nadzornog odbora ima upravni odbor (čl. 272.a ZTD), tada je prijedlog za otvaranje stečajnog postupka ovlašten podnijeti član upravnog odbora dioničkog društva.

Kada dužnik ima osobu ovlaštenu za zastupanje dužnika po zakonu, prijedlog za otvaranje stečajnog postupka ne bi mogao podnijeti član nadzornoga odbora dužnika niti član društva s ograničenom odgovornošću (ako dužnik nema nadzorni odbor), jer je zakonom propisano da procesna legitimacija pripada tim osobama tek ako dužnik nema osoba ovlaštenih za zastupanje dužnika po zakonu. Član društva s ograničenom odgovornošću ne bi mogao podnijeti prijedlog za otvaranje stečajnog postupka niti ako društvo ima nadzorni odbor, a nema osoba ovlaštenih za zastupanje dužnika po zakonu, jer je u takvom slučaju zakonom propisano da procesnu legitimaciju za podnošenje prijedlog za otvaranje stečajnog postupka ima član nadzornog odbora.

Člankom 109. stavkom 6. SZ-a je propisano da je podnositelj prijedloga iz stavka 4. alineja 4. i 5. toga članka dužan uz prijedlog dostaviti ispravu iz koje proizlazi nepostojanje osoba ovlaštenih za zastupanje dužnika po zakonu. Nepostojanje osoba ovlaštenih za zastupanje dužnika po zakonu se

dokazuje izvatkom iz sudskog registra ili drugom odgovarajućom ispravom. Naime, upis u sudski registar prestanka članstva u upravi društva je deklaratoran, dok je odluka o opozivu članova uprave ili ostavka člana uprave konstitutivna, što znači da djeluje od dana donošenja odnosno od dana kada je ostavku zaprimio nadležni organ društva. Stoga bi se nepostojanje osoba ovlaštenih za zastupanje dužnika po zakonu u društvu s ograničenom odgovornošću moglo dokazivati (i) prilaganjem odluke skupštine društva o opozivu direktora odnosno bilo kojom ispravom kojom se dokazuje nepostojanje osoba ovlaštenih za zastupanje po zakonu.

Ako prijedlog za otvaranje stečajnog postupka podnese osoba koja na to zakonom nije ovlaštena, takav prijedlog bi sud trebao odbaciti kao nedopušten. Međutim, ako osoba iz članka 109. stavka 4. alineje 4. i 5. SZ-a uz prijedlog ne dostavi ispravu iz koje proizlazi nepostojanje osoba ovlaštenih za zastupanje dužnika po zakonu, radilo bi se o nepotpunom prijedlogu te bi sud prethodno morao na temelju članka 109. ZPP-a, u vezi s odredbom članka 10. SZ-a, pozvati predlagatelja na dopunu prijedloga.

Ako dužnik ima više osoba ovlaštenih za zastupanje dužnika po zakonu, više članova upravnoga odbora dioničkoga društva ili više likvidatora, tada prijedlog za otvaranje stečajnog postupka podnose svi oni skupno. SZ-a je u tom dijelu u odnosu na ZTD *lex specialis* pa prednost treba dati odredbama SZ-a. Naime, člankom 241. ZTD-a je propisano da ako se uprava sastoji od više osoba, a statutom se drugačije ne odredi, članovi uprave ovlašteni su zastupati društvo samo skupno. No, statutom se može odrediti da su za zastupanje ovlašteni pojedini članovi uprave sami ili zajedno s prokuristom. Dakle, ako je u sudskom registru upisano više osoba ovlaštenih za zastupanje dioničkog društva i da je svaki od njih ovlašten zastupati društvo pojedinačno i samostalno, prijedlog za otvaranje stečajnog postupka nad dužnikom bi ipak trebale podnijeti sve osobe ovlaštene za zastupanje dužnika skupno.

Dužnik kao podnositelj prijedloga za otvaranje stečajnog postupka u pravilu nije dužan u prijedlogu učiniti vjerojatnim postojanje stečajnog razloga jer to zakonom nije propisano. Stečajni razlog će utvrđivati sud koristeći svoja ovlaštenja iz članka 11. stavka 3. SZ-a kojom je propisano da sud po službenoj dužnosti utvrđuje sve činjenice koje su važne za stečajni postupak te radi toga može izvoditi sve potrebne dokaze. Radi se o važnom načelu oficioznosti prema kojem je sud ovlašten i dužan, neovisno o dispozicijama stranaka u postupku, utvrđivati sve odlučne činjenice pa tako i postojanje stečajnog razloga jer o postojanju stečajnog razloga će ovisiti je li prijedlog za otvaranje stečajnog postupka osnovan ili nije. U ovom slučaju postojanje stečajnog razloga nije procesnopravna pretpostavka za pokretanje stečajnog postupka jer je dužnik oslobođen tereta

dokazivanja vjerojatnosti postojanja stečajnog razloga te dopuštenost prijedloga za otvaranje stečajnog postupka neće ovisiti o vjerojatnosti postojanja stečajnog razloga. U ovom slučaju, postojanje stečajnog razloga je materijalnopravna pretpostavka, o kojoj ovisi je li prijedlog za otvaranje stečajnog postupka meritorno osnovan.

Međutim, od pravila da je dužnik oslobođen dokazivanja stečajnog razloga postoji iznimka, a odnosi se na situaciju kada dužnik ima više osoba ovlaštenih za zastupanje dužnika po zakonu, više članova upravnoga odbora dioničkoga društva ili više likvidatora. Zakonom je propisano da u tom slučaju prijedlog za otvaranje stečajnog postupka podnose svi oni skupno. U slučaju kada prijedlog za otvaranje stečajnog postupka ne podnesu svi skupno, već samo jedna osoba ovlaštena za zastupanje dužnika po zakonu, jedan član upravnog odbora dioničkog društva ili jedan likvidator, sud prijedlog ipak ne bi mogao odbaciti kao nedopušten ako predlagatelj u prijedlogu učini vjerojatnim postojanje stečajnog razloga (čl. 109. st. 5. SZ). Podnositelj prijedloga može učiniti vjerojatnim postojanje stečajnog razloga nesposobnosti za plaćanje prilaganjem potvrde FINE o neizvršenim osnovama za plaćanje u razdoblju dužem od 60 dana pribavljene u skladu s odredbom članka 6. stavka 4. SZ-a ili prilaganjem obračuna neisplaćene plaće i potvrde Ministarstva financija – porezne uprave da je on sastavljen u skladu s propisom, a u skladu s člankom 6. stavkom 5. SZ-a. Kad je riječ o stečajnom razlogu prezaduženosti, podnositelj prijedloga za otvaranje stečajnog postupka mogao bi predložiti vještačenje na okolnost je li dužnik prezadužen. Dakle, u tom slučaju u kojem nisu sve osobe ovlaštene za zastupanje dužnika po zakonu skupno podnijele prijedlog za otvaranje stečajnog postupka, ili ga nisu skupno podnijeli svi članovi upravnoga odbora dioničkoga društva ili svi likvidatori dužnika, dokazivanje stečajnog razloga na razini vjerojatnosti je uvjet dopuštenosti prijedloga za otvaranje stečajnog postupka i kao takav predstavlja procesnopravnu pretpostavku dopuštenosti prijedloga za otvaranje stečajnog postupka.

Prokurist ne bi mogao podnijeti prijedlog za otvaranje stečajnog postupka nad dužnikom jer je to izričito zabranjeno člankom 47. stavkom 2. ZTD-a. Takav prijedlog bi valjalo rješenjem odbaciti kao nedopušten.

2.3.2.2. Posebno o roku u kojem je dužnik dužan podnijeti prijedlog za otvaranje stečajnog postupka

Radi zaštite vjerovnika, zakon propisuje dužnost dužnika da u određenom roku od nastanka stečajnoga razloga podnese prijedlog za otvaranje stečajnoga postupka. Tako članak 110. stavak 2. SZ-a određuje da su prijedlog za otvaranje stečajnoga postupka dužni bez odgode, a najkasnije 21

dan od dana nastanka stečajnoga razloga podnijeti: 1. osoba ovlaštena za zastupanje dužnika po zakonu; 2. član upravnoga odbora dioničkoga društva; 3. likvidator; 4. član nadzornoga odbora dužnika, ako nema osoba ovlaštenih za zastupanje dužnika po zakonu, ako joj je moglo biti poznato postojanje stečajnoga razloga i nepostojanje osoba ovlaštenih za zastupanje po zakonu; 5. član društva s ograničenom odgovornošću ako dužnik nema nadzorni odbor, a nema osoba ovlaštenih za zastupanje dužnika po zakonu, ako joj je moglo biti poznato postojanje stečajnoga razloga i nepostojanje osoba ovlaštenih za zastupanje po zakonu (čl. 110. st. 2. al. 1.-5. SZ).

Dakle, dužnik u skladu s člankom 110. stavkom 2. SZ-a nije ovlašten, već je dužan podnijeti prijedlog za otvaranje stečajnog postupka u zakonom propisanom roku kada se ostvari jedan od stečajnih razloga. Zakon je, regulirajući tu obvezu, trebao izuzeti stečajni razlog prijeteće nesposobnosti za plaćanje, jer u slučaju prijeteće nesposobnosti za plaćanje dužnik je ovlašten predložiti otvaranje predstečajnog postupka (čl. 4. st. 1. SZ), te ne može biti istovremeno dužan tražiti otvaranje stečajnog postupka. Prilikom sljedeće izmjene Stečajnog zakona, tu grešku u članku 110. stavku 2. SZ-a treba otkloniti.

U odnosu na članove nadzornog odbora dužnika i članove društva s ograničenom odgovornošću zahtijeva se i dodatan (subjektivni) element – mogućnost postojanja znanja o postojanju stečajnog razloga i nepostojanju osoba ovlaštenih za zastupanje društva. Ako članu nadzornog odbora ili članu društva s ograničenom odgovornošću ne bi moglo biti poznato da društvo nema osobe ovlaštene za zastupanje dužnika po zakonu i da postoji stečajni razlog, tada u odnosu na te osobe ne bi nastala zakonska obveza podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka najkasnije u roku od 21 dan od dana nastanka stečajnog razloga. U praksi će biti vrlo teško utvrditi jesu li članovima nadzornog odbora dužnika i članovima društva s ograničenom odgovornošću mogle bile poznate navedene okolnosti. Ipak, teško je zamisliti situaciju u kojoj bi članu nadzornog odbora dioničkog društva moglo ostati nepoznato da dužnik nema osobu ovlaštenu za zastupanje po zakonu.

Naime, nadzorni odbor može opozvati svoju odluku o imenovanju člana uprave ili njezina predsjednika kada za to postoji važan razlog (čl. 244. st. 2. reč. 1. ZTD), a nema li u statutu o tome odredbi, nadzorni odbor može donositi odluke ako najmanje polovina od propisanoga broja njegovih članova sudjeluje u odlučivanju ali ne manje od tri (čl. 267. st. 1. reč. 2. ZTD). Ako statutom nije drugačije određeno, odluke nadzornog odbora donose se većinom od danih glasova (čl. 267. st. 2. ZTD). Kako odluka o opozivu imenovanja člana uprave dioničkog društva mora biti na dnevnom redu sjednice nadzornog odbora, na koju se pozivaju svi njeni članovi i koja se saziva na prijedlog svakog člana nadzornog odbora ili uprave uz navođenje razloga ili svrhe (čl. 265. st. 1. reč. 1. ZTD),

pojedinom članu nadzornog odbora može ostati nepoznato da je održana sjednica na kojoj je donesena odluka o opozivu, jedino ako nije bio uredno obaviješten o sazivanju te sjednice.

S druge strane, predsjednik i član uprave mogu dati ostavku neovisno o zahtjevu za naknadu štete koji društvo zbog toga može imati prema njima iz ugovora kojeg su sklopili s društvom. Za prestanak članstva u upravi nije potrebna odluka nadzornog odbora. Ne proizlazi li iz izjave kojom je ostavka dana što drugo, ona djeluje, ako za nju postoji važan razlog, od dana kada je izjavljena društvu, u protivnom tek po proteku 14 dana od tog dana. Ostavka se izjavljuje u pisanom obliku nadzornom odboru društva (čl. 244.a st. 1.-2. ZTD).

Kako odluka o ostavci djeluje tek po proteku 14 dana od dana kad je u pisanom obliku izjavljena nadzornom odboru, to pojedinom članu nadzornog odbora ne može ostati nepoznato da je član uprave podnio ostavku jer u protivnom takva ostavka, ako s njom nisu upoznati svi članovi nadzornog odbora, ne bi stvarala pravne učinke. Dakle, ako su ispunjene sve zakonske pretpostavke i izjava o ostavci stvara pravne učinke prema društvu, takva ostavka je konstitutivna, dok je upis u sudski registar deklaratoran, a što znači da bi ona stvorila pravne učinke u odnosu na društvo nije potrebno da se upiše u sudski registar. Upis ostavke člana uprave u sudski registar ima tek publicitetnu funkciju.

2.3.2.3. Posebno o pravnim posljedicama nepodnošenja prijedloga u zakonom propisanom roku

Osobe koje su dužne podnijeti u ime i za račun dužnika prijedlog za otvaranje stečajnog postupka osobno odgovaraju vjerovnicima za štetu koju su im prouzročili propustom svoje zakonom utvrđene dužnosti, a pravo na naknadu štete zastarijeva u roku od pet godina od dana otvaranja stečajnoga postupka (čl. 110. st. 3.-4. SZ).

Pravo na naknadu štete vjerovnici nakon otvaranja stečajnog postupka mogu ostvarivati u parničnom postupku, a zahtjev za naknadu štete oštećeni vjerovnici podnose protiv onih osoba koje su postupile protivno dužnosti podnošenja prijedloga.[53] U sudskoj je praksi izraženo pravno stajalište da bi zbog propusta osobe ovlaštene za zastupanje dužnika da pokrene stečajni postupak u rokovima propisanim SZ-om, njezina odgovornost postojala samo u slučaju da pravna osoba izgubi dio svoje imovine iz koje bi se vjerovnik mogao naplatiti tijekom stečajnog postupka, zbog čega vjerovnik sada više ne

[53] *Rotar Sandra*, Odgovornost za štetu zbog nepodnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka pravne osobe, Tradicionalno XXXVI. Savjetovanje, Aktualnosti hrvatskog zakonodavstva i pravne prakse, Hrvatsko društvo za građanskopravne znanosti i praksu, Godišnjak 28., Zagreb, 2021., str. 420.

može naplatiti svoju tražbinu, a da bi vjerovnik, da je stečajni postupak pokrenut na vrijeme, s obzirom na imovinu kojom je tada raspolagala pravna osoba, u stečajnom postupku tu svoju tražbinu mogao naplatiti.[54] Zbog toga uprava dužnika, ali i druge osobe iz članka 110. stavka 2. SZ-a, moraju biti oprezne i pravovremeno podnijeti prijedlog za otvaranje stečajnog postupka.[55]

U parničnom postupku radi naknade štete vjerovnicima pasivno bi bili legitimirani: osoba ovlaštena za zastupanje dužnika po zakonu; član upravnoga odbora dioničkoga društva; likvidator; član nadzornoga odbora dužnika, ako nema osoba ovlaštenih za zastupanje dužnika po zakonu, ako joj je moglo biti poznato postojanje stečajnoga razloga i nepostojanje osoba ovlaštenih za zastupanje po zakonu; član društva s ograničenom odgovornošću ako dužnik nema nadzorni odbor, a nema osoba ovlaštenih za zastupanje dužnika po zakonu, ako joj je moglo biti poznato postojanje stečajnoga razloga i nepostojanje osoba ovlaštenih za zastupanje po zakonu.

S druge strane, zahtjeve stečajnih vjerovnika za naknadu štete koju su zajednički pretrpjeli zbog smanjenja imovine koja ulazi u stečajnu masu prije ili nakon otvaranja stečajnoga postupka (skupna šteta) može, za vrijeme trajanja stečajnoga postupka, ostvarivati samo stečajni upravitelj (čl. 172. st. 1. reč. 1. SZ). Dakle, aktivna legitimacija pripada stečajnom upravitelju u slučaju kada je sud rješenjem otvorio redovan stečajni postupak, pri čemu on takvu parnicu vodi u ime i za račun stečajnog dužnika pa bi ostvarena korist ulazila u stečajnu masu iz koje bi se namirivali stečajni vjerovnici prema načelu skupnog i ravnomjernog namirenja.[56] Stečajnom upravitelju je za pokretanje parničnog postupka potrebno odobrenje skupštine vjerovnika jer će se ovdje u pravilu raditi o pravnim radnjama od posebne važnosti za stečajni postupak (čl. 230. st. 1. reč. 1. i čl. 230. st. 2. toč. 3. SZ). Ako je skupština vjerovnika na zahtjev stečajnoga upravitelja ili jednog ili više vjerovnika odbila dati odobrenje za pokretanje parnice ili za nastavak već pokrenute parnice radi naknade štete, tada su parnicu ovlašteni pokrenuti, odnosno nastaviti već pokrenutu parnicu stečajni vjerovnici u svoje ime i za svoj račun u roku od osam dana od donošenja odluke skupštine vjerovnika, te se tuženik ne može protiviti stupanju stečajnih vjerovnika u parnicu (čl. 172. st. 2.-3. SZ). Odredbe SZ-a o stupanju u parnicu stečajnih vjerovnika i pravilo da se tuženik ne može protiviti stupanju stečajnih vjerovnika u parnicu predstavljaju *lex specialis* u odnosu na ZPP-a i pravila o subjektivnoj preinaci tužbe sadržanim u članku 192. stavku 3. toga zakona, kojom je propisano da nakon što se tuženik upustio u raspravljanje o glavnoj stvari, umjesto tužitelja može u parnicu stupiti novi tužitelj samo

[54] *Rotar*, op.cit. u bilj. 53., str- 420. – 421., tako primjerice Pž-2970/2009. od 1. ožujka 2013., Pž-6282/2010 od 7. kolovoza 2013., Pž-7576/2016 od 28. kolovoza 2018.
[55] *Ramadan*, op.cit. u bilj. 45., str. 160.
[56] *Marković Nevenka*, Osnovna obilježja stečajnog i predstečajnog prava, u knjizi Jasminka Hercigonja, Reforma hrvatskog insolvencijskog prava – Novi Stečajni zakon, Inženjerski biro d.d., Zagreb, rujan 2015., str. 21.

ako tuženik na to pristane. Zakonom nije propisano da svi stečajni vjerovnici čije su tražbine utvrđene moraju podnijeti zajedničku tužbu radi naknade skupne štete, pa bi aktivna legitimacija pripadala svakom od stečajnih vjerovnika, a takvu parnicu vode u svoje ime i za svoj račun, što znači da takvu parnicu vode na vlastiti rizik jer troškovi parničnog postupka padaju na njihov teret, odnosno dosuđuju se za njihov račun.

Ako vjerovnici u skladu s člankom 172. stavkom 2. SZ-a pokrenu parnicu, odnosno nastave već pokrenutu parnicu, oni to čine u svoje ime i za svoj račun.[57] Ako ti vjerovnici uspiju u toj parnici na način da se njihove utvrđene tražbine i troškovi postupka mogu namiriti u punoj visini, dužni su preostali višak prenijeti u stečajnu masu (čl. 175. st. 5. SZ-a). Na ovakav način se odstupa od načela razmjernog i ujednačenog namirenja stečajnih vjerovnika jer je stečajnim vjerovnicima, koji su pokrenuli parnicu ili pokrenutu parnicu nastavili, omogućeno individualno namirenje izvan stečajnog postupka.[58] Dakle, stečajni vjerovnik koji je pokrenuo parnicu u skladu s člankom 172. stavkom 2. SZ-a bi mogao namiriti tražbinu koja je utvrđena u stečajnom postupku zadržavanjem naplaćenog iznosa iz ostvarene skupne štete.[59]

Odredbe SZ-a o odgovornosti uprave za štetu usko su povezane s odredbama ZTD-a kojima je propisano da ako je društvo nesposobno za plaćanje ili prezaduženo, uprava mora bez odgađanja a najkasnije tri tjedna po nastanku razloga kojega poseban zakon određuje kao razlog za pokretanje stečajnog postupka zatražiti da se otvori taj postupak (čl. 251. st. 2. ZTD). Nakon što nastane nesposobnost za plaćanje, odnosno nakon što dođe do prezaduženosti uprava ne smije obavljati plaćanja. No, to ne vrijedi za plaćanja koja se i nakon toga obave s pozornošću urednog i savjesnog gospodarstvenika (čl. 251. st. 3. reč. 1.-2. ZTD). Dužnost vođenja poslova društva s pozornošću urednog i savjesnog gospodarstvenika propisana je člankom 252. stavkom 1. rečenicom 1. ZTD-a. ZTD izričito propisuje, da ako je nad društvom otvoren stečajni postupak, za vrijeme trajanja tog postupka pravo vjerovnika društva protiv članova uprave ostvaruje stečajni upravitelj, odnosno stečajni vjerovnici prema pravilima stečajnog prava (čl. 252. st. 5. reč. 4. ZTD).

2.3.3. Financijska agencija (FINA)

Pored vjerovnika i dužnika, procesnu legitimaciju za podnošenje prijedlog za otvaranje stečajnog postupka je stupanjem na snagu SZ/15 dobila i FINA, čime je ostvaren pozitivan efekt jer je

[57] *Marković*, op.cit. u bilj. 56, str. 21.
[58] *Marković*, op.cit. u bilj. 56, str. 21.
[59] *Šimić Željko*, Prijeboj tražbina u stečajnom i predstečajnom postupku, objavljenu u Lucija Prkačin, Dani insolvencijskog i ovršnog prava, X. savjetovanje, Zbornik radova, Lexpera d.o.o., Zagreb, 2025., str. 8.

onemogućeno podnošenje prijedloga za otvaranje stečajnog postupka nakon dugotrajne blokade računa dužnika.[60] FINA je postala ovlašteni predlagatelj pokretanja stečajnog postupka jer, kao tijelo koje provodi ovrhu putem automatiziranog i centraliziranog sustava, ima mogućnost automatskog kreiranja prijedloga i zahtjeva za stečaj u trenutku kada se ispune uvjeti za stečaj, dok je provedba tih zakonskih odredbi zaživjela odmah u punom smislu po stupanju na snagu SZ-a.[61] Jedan od razloga za uvođenje tog novog rješenja bila je i činjenica što vjerovnici nisu bili osobito aktivni u podnošenju prijedloga za otvaranje stečajnoga postupka.

Prema statističkim podacima Trgovačkog suda u Zagrebu od 2015. godine je, kada je stupio na snagu SZ/15, porastao broj stečajnih postupaka pokrenutih na temelju prijedloga FINE u odnosu na razdoblje koje je prethodilo stupanju na snagu toga zakona.

Statistički podaci o podnesenim prijedlozima za pokretanje stečajnog postupka Trgovačkog suda u Zagrebu (St predmeti) prema SZ/98 i od 1. rujna 2015. kada je na snagu stupio SZ/15 jesu:

Godina	Vjerovnik	Dužnik	FINA	Vjerovnik - zaposlenik
2014.	165	56	467	0
2015.	195	1	8773	0

Statistički podaci o podnesenim prijedlozima za pokretanje stečajnog postupka Trgovačkog suda u Zagrebu (St predmeti) prema SZ-u jesu:

Godina	Vjerovnik	FINA		Dužnik	Ostalo	Ukupno
*	*	Skraćeni stečajni postupak	Ostale vrste spora	*	*	*
2016.	102	3030	3655	347	17	7151

[60] *Zubak*, op.cit. u bilj. 52, str. 3.

[61] *Ilak Vinka*, Provedba ovrhe putem Fine i automatsko pokretanje stečaja, objavljen na:https://www.iusinfo.hr/strucni-clanci/provedba-ovrhe-putem-fine-i-automatsko-pokretanje-stecaja, dana 20. siječnja 2017. (posjećeno dana: 29. svibnja 2026.), str. 9.

2017.	63	1726	1420	208	23	3440
2018.	71	1666	1239	206	55	3237
2019.	50	1738	1183	176	99	3246
2020.	66	1059	690	154	109	2078
2021.	53	2003	1486	161	124	3827
2022.	45	1440	1761	173	100	3519
2023.	35	1470	1318	166	45	3034
2024.	30	1501	1369	215	82	3197
2025.	59	1262	1299	171	69	2860

Iz prikupljenih statističkih podataka Trgovačkog suda u Zagrebu proizlazi da je najviše stečajnih postupaka pokrenuto na temelju prijedloga FINE koji su podneseni u skladu s člankom 110. stavkom 1. SZ-a, dok je značajno manji broj stečajnih postupaka pokrenutih po prijedlogu samog dužnika ili vjerovnika.

Za razliku od vjerovnika, FINA nije ovlaštena, već je dužna podnijeti prijedlog za otvaranje stečajnoga postupka, pri čemu se moraju kumulativno ispuniti dvije pretpostavke: da pravna osoba u Očevidniku redoslijeda osnova za plaćanje ima evidentirane neizvršene osnove za plaćanje u neprekinutom razdoblju od 120 dana i da dužnik ima zaposlenih (čl. 110. st. 1. i *argumentum a contrario* iz čl. 428. st. 1 SZ). FINA je dužna podnijeti prijedlog u roku od 8 (osam) dana od isteka neprekinutog razdoblja od 120 dana blokade računa (čl. 110. st. 1. SZ).

Ako dužnik nema zaposlenih, a u Očevidniku redoslijeda osnova za plaćanje ima evidentirane neizvršene osnove za plaćanje u neprekinutom razdoblju od 120 dana te nisu ispunjene pretpostavke za pokretanje drugog postupka radi brisanja iz sudskoga registra, FINA je dužna podnijeti zahtjev za provedbu skraćenog stečajnog postupka (čl. 428. i čl. 429. st. 1. SZ), a ne prijedlog za otvaranje stečajnog postupka. Ako dužnik nema zaposlenih, a u Očevidniku redoslijeda osnova za plaćanje ima evidentirane neizvršene osnove za plaćanje u neprekinutom razdoblju od 120 dana, ali su se prije podnošenja zahtjeva za provedbu skraćenog stečajnog postupka ispunile pretpostavke za pokretanje drugog postupka radi brisanja iz sudskog registra, FINA ne bi bila ovlaštena podnijeti niti zahtjev za provedbu skraćenog stečajnog postupka niti prijedlog za otvaranje stečajnog postupka. Zakonska odredba prema kojoj je stečajni sudac dužan ispitati jesu li ispunjene pretpostavke za pokretanje

drugog postupka radi brisanja iz sudskoga registra stvara probleme u praksi jer se stečajni sudac mora staviti u poziciju registarskog suca i ispitati temeljem oficioznog ovlaštenja iz članka 11. stavka 3. SZ-a jesu li i koje su to zakonske pretpostavke ispunjene, a temeljem kojih se može pokrenuti postupak brisanja iz sudskog registra prema ZSR-u. Radi se o prethodnom pitanju o kojem ovisi dopuštenost zahtjeva FINE za pokretanje skraćenog stečajnog postupka. Smatram da je zakonodavac radi pravne sigurnosti kao negativnu procesnu pretpostavku trebao propisati da FINA ne može podnijeti zahtjev za provedbu skraćenog stečajnog postupka ako je već pokrenut drugi postupak radi brisanja dužnika iz sudskog registra, umjesto zakonskog rješenja prema kojem stečajni sudac mora ispitivati jesu li se ispunile pretpostavke za pokretanje postupka radi brisanja iz sudskog registra.

Prijedlog za otvaranje stečajnog postupka koji bi podnijela FINA, a ispunjene su pretpostavke za provedbu skraćenog stečajnog postupka, sud bi trebao odbaciti rješenjem kao nedopušten jer se radi o dvije različite vrste postupaka, te sud nije ovlašten zahtjev za provedbu skraćenog stečajnog postupka tretirati kao prijedlog za otvaranje stečajnog postupka, i obrnuto.

Za podnošenje prijedloga za otvaranje stečajnoga postupka FINA ima pravo na naknadu troška (čl. 110. st. 5. reč. 1. SZ). Trošak podnošenja prijedloga namiruje se iz predujma za namirenje troškova stečajnog postupka odnosno iz Fonda za namirenje troškova stečajnog postupka ako se naknada nije naplatila iz predujma (čl. 110. st. 5. reč. 2. SZ). Visina troška podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka propisana je Pravilnikom o vrsti i visini naknade troškova Financijske agencije u predstečajnom postupku i o visini naknade troška Financijske agencije za podnošenje prijedloga za otvaranje stečajnog postupka (dalje: Pravilnik o vrsti i visini naknade)[62] te iznosi 140,00 kn uvećano za porez na dodanu vrijednost (čl. 3. st. 1.). Pravilnik nije usklađen sa Zakonom o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj.[63]

2.3.4. Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (HANFA)

Zakon o osiguranju određuje da prijedlog za otvaranje stečajnog postupka nad imovinom društva za osiguranje može podnijeti i Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (HANFA), kao vrstu nadzorne mjere (čl. 233. toč. 11. ZO). Nadzorne mjere HANFA može izreći društvu za osiguranje na temelju provedenog postupka neposrednog ili posrednog nadzora (čl. 231. st. 1. ZO). ZO-om nije propisano na koji način se provodi ovakva nadzorna mjera, no moglo bi se zaključiti da takvu

[62] Narodne novine, broj 106/15 i 54/22.

[63] Narodne novine, broj 57/22 i 88/22.

nadzornu mjeru provodi sama HANFA koja je na temelju rješenja o određivanju nadzorne mjere ovlaštena podnijeti prijedlog za otvaranje stečajnog postupka nad društvom za osiguranje. Takva ovlast HANFE proizlazi i iz članka 260. stavka 4. ZO-a kojim je propisano da ako HANFA ocijeni da se za vrijeme trajanja mandata posebne uprave stanje u društvu za osiguranje nije izmijenilo tako da je kapital društva za osiguranje dosegnuo razinu potrebnog solventnog kapitala odnosno tako da društvo za osiguranje može ispunjavati svoje dospjele obveze, donijet će rješenje o otvaranju postupka likvidacije ili ako su ispunjeni uvjeti za podnošenje prijedloga za otvaranje stečajnog postupka, predložiti otvaranje stečajnog postupka.

Stečaj društva za osiguranje uređen je Odjeljkom IX. ZO-a (čl. 284. – 294.), koji je u odnosu na SZ *lex specialis* u dijelu u kojem propisuje drugačije u odnosu na SZ.

U skladu s člankom 20. stavkom 1. i člankom 23. stavkom 1. Zakona o pravu na pristup informacijama[64] (dalje: ZPPI) od HANFE je za potrebe ovog specijalističkog završnog rada dobivena informacija da u Republici Hrvatskoj HANFA temeljem članka 233. točke 11. ZO-a još nije podnijela niti jedan prijedlog za otvaranje stečajnog postupka.

2.3.5. Hrvatska narodna banka (HNB)

Zakon o kreditnim unijama određuje da je Hrvatska narodna banka ovlaštena podnijeti prijedlog za otvaranje stečajnog postupka nad kreditnom unijom kao mjeru u obavljanju nadzora rada i poslovanja kreditne unije (čl. 57. toč. 5. ZKU). Nadzor rada i poslovanja kreditnih unija Hrvatska narodna banka obavlja radi provjere posluju li kreditne unije u skladu sa ZKU-om, zakonom i drugim propisima donesenim na temelju zakona (čl. 50. ZKU).

Kada likvidatori u postupku redovite[65] ili prisilne likvidacije kreditne unije[66] utvrde da imovina kreditne unije nije dovoljna za plaćanje potraživanja svih vjerovnika kreditne unije, dužni su bez odgode o tome obavijestiti Hrvatsku narodnu banku i podnijeti prijedlog za otvaranje stečajnog postupka (čl. 72. ZKU). Radi se o stečajnom razlogu prezaduženosti s obzirom na to da ZKU propisuje kao stečajni razlog slučaj kada je imovina dužnika manja od postojećih obveza.

---

[64] Narodne novine, broj 25/13, 85/15 i 69/22.

[65] Redovita likvidacija kreditne unije se provodi sukladno članku 68. i 69. ZKU-a na temelju odluke skupštine kreditne unije o prestanku rada.

[66] Prisilna likvidacija kreditne unije se provoditi sukladno članku 70. ZKU-a na temelju rješenja Hrvatske narodne banke o pokretanju prisilne likvidacije.

Člankom 74. ZKU-a propisano je da su prijedlog za otvaranje stečajnog postupka nad kreditnom unijom ovlašteni podnijeti vjerovnici, kreditna unija i Hrvatska narodna banka.

Dakle, nakon što zaprimi obavijesti od likvidatora o tome da imovina kreditne unije nije dovoljna za plaćanje potraživanja svih vjerovnika kreditne unije, Hrvatska narodna banka je prema ZKU-a, kao *lex specialisu*, ovlaštena podnijeti prijedlog za otvaranje stečajnog postupka nad kreditnom unijom.

2.4. Uplata predujam za namirenje troškova stečajnoga postupka

Uplatu predujma za namirenje troškova stečajnoga postupka treba smatrati procesnom pretpostavkom za pokretanjem prethodnog postupka odnosno za otvaranje stečajnog postupka, jer u slučaju da podnositelj prijedloga za otvaranje stečajnog postupka koji ima dužnost uplatiti predujam to ne učini, njegov prijedlog za otvaranje stečajnoga postupka sud će odbaciti kao nedopušten (čl. 114. st. 5. SZ).

2.4.1. Osiguranje novčanih sredstava za namirenje troškova stečajnog postupka

Novčana sredstva za namirenje troškova stečajnog postupka osiguravaju se ovisno o tome tko je dužnik pa ako je pravna osoba dužnik, sredstva bi se osiguravala na tri načina: 1. zapljenom sredstava s računa samog dužnika koji provodi FINA u skladu s člankom 112. stavkom 1. SZ-a; 2. uplatom predujma od predlagatelja u skladu s člankom 114. SZ-a, i 3. plaćanjem predujma odgovornih osoba u skladu s člankom 113. SZ-a.[67]

FINA vodi Očevidnik neizvršenih osnova za plaćanje (čl. 6. st. 3. Zakona o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima). Nakon što FINA utvrdi nemogućnost izvršenja osnove za plaćanje radi nedostatka novčanih sredstava na računima dužnika pravne osobe, naložit će banci da zaplijeni novčana sredstva s računa dužnika u iznosu od 660,00 EUR za predujam za namirenje troškova stečajnoga postupka (čl. 112. st. SZ). FINA takav nalog banci daje prije nego što je evidentirana blokada računa u neprekinutom razdoblju od 120 dana, a kako bi se osigurala sredstva za namirenje troškova koji bi eventualno nastali u slučaju nastanka stečajnog razloga i posljedično tome otvaranja

[67] *Marković Nevenka*, Opći pregled novina u stečajnom postupku prema novom Stečajnom zakonu, objavljeno u Hercigonja Jasminka, Reforma hrvatskog insolvencijskog prava – Novi Stečajni zakon, Inženjerski biro d.d., 2015., str. 131.

stečajnog postupka. Nalog da se zaplijene novčana sredstva provodi se prije ostalih naloga, osim naloga za izvršavanje osnova za plaćanje obračuna poslodavca o neisplati dospjeloga iznosa plaće i naknade plaće (čl. 112. st. 2. SZ). Dakle, prednost u naplati imaju osnove za plaćanje obračuna poslodavca o neisplati dospjelog iznosa plaće i naknade plaće (prioritetne tražbine), a tek potom se evidentira u Očevidniku neizvršenih osnova za plaćanje nalog iz članka 112. stavka 1. SZ-a.

Sud će odmah nakon primitka prijedloga za otvaranje stečajnoga postupka zatražiti od FINE obavijest o osiguranju sredstava za namirenje troškova stečajnoga postupka (čl. 112. st. 5. SZ). Sud zaključkom nalaže FINI da dostavi obavijest o tome jesu li osigurana sredstva za namirenje troškova stečajnog postupka jer se takvom odlukom daje nalog FINI, kao službenom tijelu stečajnog postupka, za obavljanje pojedinih radnji (čl. 18. st. 2. SZ).

S obzirom na to da FINA provodi zapljenu novčanog iznosa (u svrhu osiguranja kasnijeg predujma) u visini od 660,00 EUR prije nego što se ostvari blokada računa u trajanju od 120 dana, kada je FINA dužna podnijeti prijedlog za otvaranje stečajnog postupka nad dužnikom, zakonom je propisano na koji način FINA treba postupiti ako FINA zaplijeni iznos koji je dovoljan za namirenje svih neizvršenih osnova za plaćanje u Očevidniku. Pri tome treba razlikovati situaciju kada je FINA već podnijela prijedlog za otvaranje stečajnog postupka nad dužnikom i kada taj prijedlog još uvijek nije podnesen jer nisu ispunjene zakonom propisani uvjeti iz članka 112. stavka 1. SZ-a.

Kada FINA još nije podnijela prijedlog za otvaranje stečajnog postupka, a zaplijeni iznos koji je dovoljan za namirenje svih neizvršenih osnova za plaćanje upisanih u Očevidnik redoslijeda osnova za plaćanje, FINA će obustaviti daljnju zapljenu za iznos predujma za namirenje troškova stečajnoga postupka, oslobodit će iznos zaplijenjenih sredstava te izdati nalog bankama za izvršenje osnova za plaćanje upisanih u Očevidnik redoslijeda osnova za plaćanje (čl. 112. st. 3. SZ).

No, ako je FINA već podnijela prijedlog za otvaranje stečajnog postupka, FINA će tek nakon izvršenja svih neizvršenih osnova za plaćanje FINA izdati nalog za oslobođenje sredstava zaplijenjenih prema članku 112. stavku 1. SZ-a i omogućiti dužniku raspolaganje tim sredstvima (čl. 112. st. 4. SZ).

Kako FINA vodi Očevidnik neizvršenih osnova za plaćanje te podnosi prijedlog za otvaranje stečajnog postupka kada je račun dužnika u neprekinutoj blokadi od 120 dana (stečajni razlog nesposobnosti za plaćanje iz članka 6. stavka 2. SZ-a), to će izvršenjem svih neizvršenih osnova za plaćanje prestati presumpcija postojanja stečajnog razloga nesposobnosti za plaćanje. Kada je

podnositelj prijedloga FINA temeljem članka 112. stavka 1. SZ-a, sud bi u tom slučaju postupak trebao obustaviti, a troškove provedenoga postupka u tom slučaju dužan je naknaditi dužnik (čl. 128. st. 8. SZ). Tada će sud u rješenju kojim se obustavlja prethodni postupak odrediti naknadu troškova FINI i naložiti dužniku plaćanje tih troškova.

Rješenjem o otvaranju stečajnoga postupka nad dužnikom pravnom osobom sud će naložiti FINI da naloži banci prijenos zaplijenjenoga iznosa predujma na račun suda i obustavi daljnju pljenidbu do iznosa od 660,00 eura ako iznos predujma nije zaplijenjen u cijelosti (čl. 112. st. 6. SZ).

Ako sud odbaci ili odbije prijedlog za otvaranje stečajnoga postupka, rješenjem o odbacivanju odnosno odbijanju naložit će FINI da oslobodi sredstva zaplijenjena na temelju članka 112. stavka 1. SZ (čl. 112. st. 7. SZ).

2.4.2. Uplata predujma za namirenje troškova stečajnog postupka

Podnositelj prijedloga za otvaranje stečajnoga postupka dužan je platiti iznos predujma od 130,00 EUR u Fond za namirenje troškova stečajnoga postupka te po nalogu suda u roku od 8 (osam) dana dodatni iznos predujma koji ne može biti viši od 2.700,00 EUR, ako Stečajnim zakonom nije drukčije određeno (čl. 114. st. 1. SZ). Ako su osigurana sredstva za namirenje troškova stečajnoga postupka u skladu s odredbom članka 112. ovoga Zakona, ta obveza podnositelja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka umanjuje se za iznos osiguranih sredstava (čl. 114. st. 2. SZ).

Kad je dužnik pravna osoba, vjerovnik je dužan odmah uz prijedlog platiti predujam u iznosu od 130,00 EUR, u protivnom će njegov prijedlog biti nedopušten (čl. 114. st. 5. SZ). Iznos dodatnog predujma, koji ne može biti viši od 2.700,00 EUR, vjerovnik je dužan uplatiti u roku od 8 (osam) dana od poziva suda (čl. 114. st. 1. SZ). Zakonom nije propisano u kojem obliku sud poziva predlagatelja na uplatu predujma, no takav poziv bi trebao biti u obliku rješenja s obzirom na to da je sud dužan obrazložiti visinu dodatnog predujma, uz upozorenje predlagatelju da ako ne uplati predujam u ostavljenom roku, da će sud prijedlog odbaciti kao nedopušten. Zakonom nije propisano da će prijedlog za otvaranje stečajnog postupka biti odbačen kao nedopušten ako predlagatelj nije uplatio dodatni predujam odmah prilikom podnošenja prijedloga pa je sud dužan pozvati predlagatelja na uplatu dodatnog predujma, ostavljajući pritom predlagatelju rok za uplatu. Rok za uplatu predujma od 8 (osam) dana je zakonski rok, a zakonski rokovi su neproduljivi. U slučaju da je FINA zaplijenila novčana sredstva (predujam) u iznosu od 660,00 EUR u skladu s člankom 112. stavkom 1. SZ-a, iznos dodatnog predujma se umanjuje za iznos već osiguranih sredstva (čl. 114. st.

2. SZ). Ako je predlagatelj vjerovnik, a sud je ocijenio da neće biti potrebno imenovanje privremenog stečajnog upravitelja niti provođenje vještačenja radi ispitivanja financijsko – gospodarskog stanja dužnika, sud u pravilu neće pozivati predlagatelja na uplatu dodatnog predujma u iznosu do 2.700,00 EUR. Međutim, ako sud ocijeni da će nastati dodatni troškovi tijekom prethodnog postupka, sud bi trebao pozvati predlagatelja na plaćanje dodatnog predujma u roku od 8 (osam) dana, uz upozorenje da će prijedlog za otvaranje stečajnog postupka biti odbačen kao nedopušten ako dodatni predujam ne bude uplaćen.

Dakle, sud će prijedlog za otvaranje stečajnog postupka koji podnese vjerovnik odbaciti kao nedopušten: (1) ako nije uplaćen predujam u iznosu od 130,00 EUR pri podnošenju prijedloga za otvaranje stečajnog postupka te (2) nije uplaćen dodatan predujam u iznosu do 2.700,00 EUR u roku od 8 (osam) dana po pozivu suda.

Ako je podnositelj prijedloga osoba iz članka 110. stavka 2. SZ-a, a po pozivu suda ne uplati predujam za namirenje troškova stečajnog postupka, smatrat će se da nije niti podnio prijedlog za otvaranje stečajnog postupka u propisanom roku (čl. 114. st. 6. SZ). Pravni učinci takve zakonske predmnijeve jesu jednaki pravnim učincima povlačenja prijedloga, pa bi sud morao donijeti rješenje kojim utvrđuje da je prijedlog za otvaranje stečajnog postupka povučen.

Zakonom je propisano da predujam nisu dužni platiti: radnici i prijašnji dužnikovi radnici ako su podnijeli prijedlog za otvaranje stečajnoga postupka radi namirenja svoje dospjele tražbine po osnovi rada, Financijska agencija ako je podnijela prijedlog za otvaranje stečajnoga postupka u skladu s člankom 110. stavkom 1. ovoga Zakona te Republika Hrvatska (čl. 114. st. 3. SZ). U tom slučaju sredstva za namirenje troškova postupka predujmit će se iz Fonda za namirenje troškova stečajnoga postupka, osim ako su osigurana sredstva u skladu s člancima 112. i 113. ovoga Zakona (čl. 114. st. 4. SZ). Naime, ako osobe iz članka 110. stavka 2. ovoga Zakona ne podnesu prijedlog za otvaranje stečajnoga postupka u propisanom roku, sud će im po službenoj dužnosti u slučajevima kada prijedlog za otvaranje stečajnog postupka podnesu osobe oslobođene od plaćanja predujma, naložiti plaćanje predujma za namirenje troškova stečajnoga postupka u roku od osam dana (čl. 113. st. 1. SZ), a ako osoba iz članka 110. stavka 2. ovoga Zakona u konkretnom slučaju ne plati predujam u propisanom roku, na odgovarajući način primijenit će se pravila o prisilnoj naplati novčane kazne u parničnom postupku (čl. 113. st. 3. SZ). U tom slučaju, ovlaštene osobe iz članka 110. stavka 2. SZ-

a nisu predlagatelji, ali zbog propusta da podnesu prijedlog u zakonom propisanim rokovima, trpe posljedice plaćanja predujma.[68]

Predujam je trošak stečajnoga postupka na čiju naknadu vjerovnik koji je uplatio predujam ima pravo (čl. 114. st. 7. SZ). Stečajni upravitelj bi pri izradi završnog računa kao trošak stečajnog postupka trebao uvrstiti i predujam koji je vjerovnik podnositelj prijedloga uplatio na ime predujma za troškove stečajnog postupka. Plaćanjem predujma u iznosu od 130,00 EUR i dodatnog predujma u iznosu do 2.700,00 EUR vjerovnici preuzimaju na sebe rizik vođenja stečajnog postupka i u konačnici, ako u stečajnoj masi nema imovine za unovčenje niti potencijalne imovine (npr. tražbina dužnika prema njegovim dužnicima) koje je prethodno potrebno naplatiti, rizik da im takvi troškovi neće biti vraćeni jer ne postoji stečajna masa dostatna za namirenje troškova stečajnog postupka.

Dužnik, odnosno osobe iz članka 110. stavka 2. SZ-a nemaju pravo na naknadu predujma kao troška stečajnog postupka. Naime, te osobe predujam plaćaju iz sredstava dužnika pravne osobe, a ne iz osobnih sredstava, s obzirom na to da prijedlog za otvaranje stečajnog postupka podnose u ime i za račun dužnika pravne osobe, ispunjavajući pritom svoju zakonsku dužnost. Stoga je i logično da se osobama iz članka 110. stavka 2. SZ-a uplaćeni predujam ne priznaje u otvorenom stečajnom postupku kao trošak stečajnog postupka.

2.5. Negativne procesne pretpostavke za pokretanje stečajnog postupka

Za vrijeme likvidacije pravne osobe pokretanje stečajnoga postupka dopušteno je sve dok se ne provede podjela imovine (čl. 15. st. 1. SZ). Ako likvidator na temelju prijavljenih tražbina utvrdi da imovina trgovačkog društva nije dovoljna za to da se podmire sve tražbine vjerovnika s kamatama, mora odmah obustaviti likvidaciju i predložiti provođenje stečajnog postupka (čl. 377. ZTD). Isto tako, ako likvidator u postupku likvidacije nad imovinom pravne osobe koja je brisana iz sudskoga registra na temelju prijavljenih tražbina utvrdi da imovina nije dovoljna za namirenje svih tražbina vjerovnika s kamatama, on je dužan podnijeti prijedlog za otvaranje stečajnog postupka nad imovinom pravne osobe koja je prestala postojati (čl. 437. st. 1. ZTD).

Ako je pokrenut predstečajni postupak, do njegova završetka nije dopušteno pokretanje stečajnoga postupka (čl. 15. st. 2. SZ). Predstečajni postupak izvanparnični je postupak koji se provodi kako bi se, zbog dužnikovih poteškoća u poslovanju koje su dovele do prijeteće nesposobnosti za plaćanje

[68] *Marković*, op.cit. u bilj. 67, str. 132.

kod dužnika, pokušao postići sporazum između vjerovnika i dužnika s ciljem uređenja pravnog položaja dužnika i njegovog odnosa prema vjerovnicima te održala dužnikova gospodarska djelatnost,[69] što je i temeljni cilj predstečajnog postupka (čl. 2. st. 1. SZ). Tek kada se predstečajni postupak pravomoćno obustavi, sud će po službenoj dužnosti nastaviti postupak kao da je podnesen prijedlog za otvaranje stečajnog postupka, osim ako se utvrdi da je dužnik sposoban za plaćanje i da je ispunio svoje obveze prema vjerovnicima (čl. 64. st. 2. SZ).

SZ-om nije uređena situacija kada je nakon podnošenja zahtjeva za provedbu skraćenog stečajnog postupka podnesen prijedlog za otvaranje stečajnog postupka, i obrnuto. Radi se o dvije različite vrste postupaka koje nije moguće spajati radi provođenja jedinstvenog postupka i donošenja zajedničke odluke. S obzirom na propust zakonodavca da uredi sukob zahtjeva za provedbu skraćenog stečajnog postupka i prijedloga za otvaranje stečajnog postupka, u takvoj situaciji sud bi trebao zastati s odlučivanjem o prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka sve dok ne bude odlučeno o zahtjevu za provođenje skraćenog stečajnog postupka, odnosno najprije provesti onaj postupak koji je ranije iniciran te, potom, nakon pravomoćnog završetka tog postupka provesti drugi postupak[70]. U slučaju da skraćeni stečajni postupak temeljem članka 433. SZ-a bude obustavljen i nastavljen pokretanjem prethodnog postupka, tada bi sud koji je zaprimio zahtjev za provedbu skraćenog stečajnog postupka u skladu s člankom 16. stavkom 7. SZ-a trebao spojiti sve prijedloge i provesti jedinstveni postupak radi donošenja zajedničke odluke.

2.6. Odluka o pokretanju prethodnog postupka

Kada ocijeni da je prijedlog za otvaranje stečajnog postupka dopušten, dakle da su ispunjene potrebne procesne pretpostavke, sud će donijeti rješenje o pokretanju prethodnog postupka radi utvrđivanja pretpostavki za otvaranje stečajnog postupka (tzv. prethodni postupak – čl. 115. st. 1. SZ), osim ako je ovlašten bez provođenja prethodnog postupka odmah donijeti rješenje o otvaranju stečajnog postupka (čl. 116. SZ-a).

Kada ocijeni da prijedlog za otvaranje stečajnog postupka nije dopušten, sud će prijedlog odbaciti rješenjem (čl. 115. st. 1. SZ).

[69] *Zubak*, op.cit. u bilj. 52, str. 2.

[70] *Zubak*, op.cit. u bilj. 52, str. 3.

Zakonom je propisano da protiv rješenja o pokretanju prethodnog postupka posebna žalba nije dopuštena (čl. 115. st. 1. SZ), pa bi takvu žalbu, ako bude podnesena, trebalo odbaciti kao nedopuštenu. Nedopuštenu žalbu je ovlašten odbaciti rješenjem sudac pojedinac prvostupanjskog suda bez održavanja ročišta (čl. 10. SZ u vezi s čl. 358. st. 1. ZPP). Protiv rješenja kojim se odbacuje prijedlog za otvaranje stečajnog postupka dopuštena je žalba, što proizlazi iz općeg pravila o dopuštenosti podnošenja žalbe u stečajnom postupku (čl. 19. st. 1. SZ).

3. POSTOJANJE STEČAJNOG RAZLOGA KAO MATERIJALNOPRAVNA PRETPOSTAVKA ZA OTVARANJE STEČAJNOG POSTUPKA

Tijekom prethodnog postupka sud ispituje postojanje stečajnog razloga, u prvom redu kao materijalopravnu pretpostavku otvaranja stečajnog postupka.

U procesnopravnom smislu, vjerovnik mora već u prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka učiniti vjerojatnim postojanje stečajnog razloga (čl. 109. st. 2. SZ), te je u tom smislu riječ o procesnoj pretpostavci. Ako vjerovnik u tom prijedlogu uopće ne bi spomenuo stečajni razlog, sud bi ga morao pozvati da dopuni svoj prijedlog te mu dati rok za to. Ako prijedlog za otvaranje stečajnog postupka ne bi bio vraćen sudu u određenom roku i dopunjen u skladu s dobivenom uputom suda, smatrat će se da je prijedlog za otvaranje stečajnog postupka povučen (čl. 109. st. 4. ZPP u vezi s čl. 10. SZ). Ako bi prijedlog za otvaranje stečajnog postupka sudu bio vraćen bez te dopune, odbacit će se (čl. 109. st. 4. ZPP u vezi s čl. 10. SZ).

Ako bi predlagatelj spomenuo stečajni razlog, ali ne bi učinio vjerojatnim njegovo postojanje u prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka, tada bi takav prijedlog za otvaranje stečajnog postupka bio nedopušten i sud bi ga također morao odbaciti.

Ako je predlagatelj učinio vjerojatnim postojanje stečajnog razloga u trenutku podnošenja prijedloga, njegov prijedlog za otvaranje stečajnog postupka će biti dopušten. No, stečajni razlog mora postojati na razini izvjesnosti u trenutku donošenja odluke o prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka pa ako bi sud utvrdio da u trenutku donošenja odluke o prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka više ne postoji stečajni razlog, sud bi prijedlog za otvaranje stečajnog postupka trebao odbiti kao neosnovan, odnosno obustaviti prethodni stečajni postupak temeljem članka 128. stavka 9. SZ-a ako je dužnik do završetka prethodnog postupka postao sposoban za plaćanje. U trenutku donošenja odluke o otvaranju stečajnog postupka sud mora imati jasnu sliku da li stečajni razlog postoji u materijalnopravnom smislu, i to bilo da je u pravilu proveden prethodni postupak ili se odluka o otvaranju stečajnog postupka donosi bez provođenja prethodnog postupka u onim slučajevima kada to zakon izričito dozvoljava (čl. 116. SZ).

Stečajni razlozi jesu nesposobnost za plaćanje (insolventnost), prezaduženost i prijeteća nesposobnost za plaćanje. Stečajni sud je vezan stečajnim razlogom koji je predlagatelj naznačio u prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka jer se upravo prijedlogom za otvaranje stečajnog postupka utvrđuju granice raspravljanja u stečajnom postupku. Ako je predlagatelj podnio prijedlog za

otvaranje stečajnog postupka pozivajući se pritom na stečajni razlog nesposobnosti za plaćanje, sud ne bi mogao ispitivati postoji li stečajni razlog prezaduženosti, no, ako je predlagatelj naznačio kao stečajni razlog i prezaduženost i nesposobnost za plaćanje, stečajni sud je dužan ispitati postojanje i jednog i drugog razloga.

Vjerovnici mogu podnijeti prijedlog za otvaranje stečajnog postupka zbog postojanja stečajnog razloga nesposobnosti za plaćanje i prezaduženosti, dok jedino dužnik može podnijeti prijedlog za otvaranje stečajnog postupka zbog prijeteće nesposobnosti za plaćanje (čl. 5. st. 3. SZ). Vjerovnici nisu ovlašteni podnijeti prijedlog za otvaranje stečajnog postupka zbog stečajnog razloga prijeteće nesposobnosti za plaćanje pa bi sud takav prijedlog vjerovnika trebao odbaciti rješenjem kao nedopušten zbog nedostatka aktivne procesne legitimacije.

3.1. Nesposobnost za plaćanje (insolventnost)

Nesposobnost za plaćanje je gospodarsko – financijsko stanje dužnika u kojem on ne može trajnije ispunjavati svoje dospjele novčane obveze (čl. 6. st. 1. reč. 1. SZ-a), pri čemu se ona u određenim slučajevima treba dokazati (čl. 6. st. 1. SZ-a), a u određenim se slučajevima predmnijeva (čl. 6. st. 2. SZ-a).[71] Kraći zastoj u plaćanju je stanje prolazne nesposobnosti za ispunjenje dospjelih novčanih obveza koje nije trajnijeg karaktera i koje se može prevladati prije nego što nastupe okolnosti uz koje se vežu predmnijeve o postojanju nesposobnosti za plaćanje (čl. 6. st. 2. SZ-a).[72]

Nesposobnost za plaćanje kao stečajni razlog mora postojati u vrijeme donošenja odluke o prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka jer će sud u protivnom, ako dužnik do završetka prethodnog postupka postane sposoban za plaćanje, kao što je već spomenuto, obustaviti taj postupak (čl. 128. st. 9. SZ).

Nesposobnost za plaćanje postoji ako dužnik ne može trajnije ispunjavati svoje dospjele novčane obveze (čl. 6. st. 1. SZ). Zahtjev trajnije nemogućnosti ispunjenja dospjelih novčanih obveza je »pravni standard« koji je sud dužan tumačiti u odnosu na osobu dužnika, pri čemu je sud dužan uzeti u obzir postojeće gospodarsko - financijsko stanje dužnika i predvidivi razvitak toga stanja u budućnosti.[73]

---

[71] *Dika*, op.cit. u bilj. 21, str. 69. – 70.

[72] *Dika*, op.cit. u bilj. 21, str. 70.

[73] *Dika*, op.cit. u bilj. 21, str. 70.

U pravnoj literaturi je zastupljeno shvaćanje da zahtjev trajnije nemogućnosti ispunjavanja obveza obuhvaća i obveze koje su tek nastale, ali će dospjeti u budućnosti, te obveze koje još nisu niti nastale, ali će (predvidivo) nastati i dospjeti u budućnosti.[74] Međutim, takvo stajalište pravne literature je upitno jer je zakonom izričito propisano da zahtjev trajnije nemogućnosti ispunjavanja obveza uključuje dospjele novčane obveze (čl. 6. st. 1. reč. 1. SZ). Iz članka 6. stavka 1. rečenice 2. SZ-a *argumentum a contrario* proizlazi da, ako dužnik namiri u cijelosti tražbine svih vjerovnika, takav dužnik ne bi bio nesposoban za plaćanje. Osnovno pravilo o vremenu ispunjenja obveza je sadržano u članku 173. u stavcima 1.-2. ZOO-a, prema kojima je dužnik dužan ispuniti obvezu u roku određenom ugovoru, odnosno zakonu, ako rok ispunjenja nije određen ugovorom. Stoga smatram da novčane obveze dužnika koje su nastale, ali još nije dospjele, kao i obveze dužnika za koje je predvidivo da će u skorijoj budućnosti nastati i dospjeti, sud ne bi smio uzeti u obzir pri odlučivanju je li dužnik trajnije nesposoban za plaćanje.

Ne bi bio nesposoban za plaćanje dužnik koji može, ali ne podmiruje svoje dospjele novčane obveze.[75] No, takav dužnik zapravo onemogućuje vjerovnicima da trajnije uredno namiruju svoje tražbine prema dužniku pa bi u takvoj situaciji insolventnost trebalo tumačiti kao trajniju nemogućnost vjerovnika da uredno namiruje svoje tražbine koje imaju prema dužniku.[76] U sudskoj je praksi uočeno da dužnici onemogućuju vjerovnike u urednom namirenju njihovih tražbina tako da npr. zatvore račune u bankama pa vjerovnici nisu u mogućnosti prisilnim putem, ovrhom po računima kod banaka, namiriti svoju tražbinu. U takvim situacijama treba uzeti da se radi o trajnijoj nemogućnosti vjerovnika da uredno namiruju svoje tražbine koje imaju prema dužniku. Međutim, ako dužnik ne plaća jer je uvjeren da tražbina nije osnovana, takvog dužnika ne bi bilo prihvatljivo smatrati insolventnim zbog toga što takvu obvezu nije ispunio.[77] Iz navedenog ujedno proizlazi da će u nekim slučajevima biti izuzetno teško ocijeniti postoji li stečajni razlog nesposobnosti za plaćanje, a sud će morati utvrđivati koji su razlozi zbog kojih dužnik ne ispunjava svoje dospjele obveze prema vjerovnicima.

Za ocjenu postoji li nesposobnost za plaćanje nije relevantna kvantiteta obveza koje dužnik ne može ispuniti[78] jer okolnost da je dužnik namirio ili da može namiriti u cijelosti ili djelomično tražbine

[74] *Dika*, op.cit. u bilj. 21, str. 71.

[75] *Dika*, op.cit. u bilj. 21, str. 71.

[76] *Dika*, op.cit. u bilj. 21, str. 71.

[77] *Eraković Andrija*, Stečajni dužnik, stečajni razlozi i pokretanje stečajnog postupka, Pravo i porezi, 1997., br. 2., str. 148.

[78] *Dika*, op.cit. u bilj. 21, str. 72.

nekih vjerovnika ne znači da je sposoban za plaćanje (čl. 6. st. 1. reč. 2. SZ). Dakle, parcijalno namirenje ili mogućnost parcijalnog namirenja ne bi otklanjala postojanje tog stečajnog razloga, pri čemu nije odlučno mogu li se vjerovnici namiriti na neki drugi način npr. od sudužnika.[79] Dakle, ako dužnik ispuni dospjelu novčanu tražbinu u cijelosti ili djelomično prema jednom od svojih vjerovnika, ali istovremeno ne ispuni preostale dospjele novčane obveze prema drugim vjerovnicima, takvo parcijalno namirenje nema značenje da je dužnik postao sposoban za plaćanje. Dužnik djelomičnim ispunjenjem svojih obveza ne prekida razdoblje trajnije nemogućnosti ispunjenja svojih dospjelih novčanih obveza prema vjerovnicima. Nije važan broj dospjelih novčanih obveza koje dužnik ne može podmiriti, dovoljno je da nije u stanju podmiriti i samo jednu od njih.[80] Vjerovnici koji imaju dospjelu novčanu tražbinu prema dužniku mogu, ali ne moraju pokrenuti postupak prisilne naplate, jer se postupak prisilne naplate pokreće samo na prijedlog ovlaštenih osoba, u pravilu vjerovnika. S druge strane, dužnik koji je u stanju duboke insolventnosti može izbjegavati otvaranje stečajnog postupka, sve dok jedan od vjerovnika ne pokrene postupak prisilne naplate dospjele novčane tražbine po računima dužnika pa nastupi presumpcija nesposobnosti za plaćanje (čl. 6. st. 2. alineja prva SZ-a). Vjerovnici ne raspolažu poslovnim knjigama dužnika i često nemaju saznanja o tome postoje li, pored njihove dospjele novčane tražbine, i druge dospjele novčane obveze prema drugim vjerovnicima koje dužnik nije u mogućnosti namiriti. Međutim, ako je novčana obveza dužnika dospjela, a vjerovnik ima saznanja da je gospodarsko – financijsko stanje dužnika takvo da se ne može očekivati namirenje njegove obveze s obzirom na predvidive novčane priljeve koji se očekuju u vezi s njegovom djelatnošću, vjerovnik bi mogao podnijeti prijedlog za otvaranje stečajnog postupka, neovisno o tome što dužnikov račun nije u neprekidnoj blokadi duljoj od 60 dana. Pokretanjem stečajnog postupka vjerovnik preuzima rizik dodatnih troškova koje mora snositi iniciranjem stečajnog postupka po osnovi sudskih pristojbi i predujmova troškova prethodnog postupka. Radi utvrđivanja stečajnog razloga nesposobnosti za plaćanje prije nastupa presumpcije iz članka 6. stavka 2. alineje 1. SZ-a sud će provesti vještačenje kako bi se ispitalo financijsko – gospodarskog stanja dužnika, dok će vještak imati ovlaštenje, primjenom pravila ZPP-a[81] o provođenju vještačenja, od dužnika pribaviti svu poslovnu dokumentaciju radi utvrđivanja važnih činjenica.

Vjerovnik koji podnosi prijedlog za otvaranje stečajnog postupka je dužan učiniti vjerojatnim postojanje stečajnog razloga (čl. 109. st. 2. SZ), dakle, teret dokazivanja postojanja stečajnog razloga

[79] *Dika*, op.cit. u bilj. 21, str. 72.

[80] *Eraković*, op.cit.u bilj. 77, str. 148.

[81] Prema članku 259. stavku 2. ZPP-a na zahtjev vještaka mogu se izvoditi novi dokazi da bi se utvrdile okolnosti važne za stvaranje mišljenja vještaka.

nesposobnosti za plaćanje na razini vjerojatnosti bio bi na podnositelju prijedloga, s time da sud sve važne činjenice može utvrđivati i po službenoj dužnosti koristeći svoja ovlaštenja iz članka 11. stavka 3. SZ-a. Kako bi utvrdio postojanje stečajnog razloga nesposobnosti za plaćanje, sud bi trebao prethodno utvrditi da dužnik ima određene dospjele novčane obveze, a svoje će uvjerenje formirati na temelju ovršnih isprava (sudske i upravne odluke, zadužnice, druge javnobilježničke isprave i sl.) ili drugih javnih isprava, odnosno na drugim dokazima čiju će dokaznu vrijednost prosuđivati po slobodnoj ocjeni.[82] Nakon što utvrdi postojanje dospjelih novčanih obveza, sud bi trebao izvesti daljnji zaključak da ih dužnik neće moći trajnije ispunjavati, polazeći pritom od utvrđenja o dospjelim novčanim obvezama te utvrđenja o postojećem financijsko – gospodarskom stanju u kojem se dužnik nalazi i projekcije daljnjeg razvitka toga stanja u doglednoj budućnosti.[83]

Kada se nesposobnost za plaćanje predmnijeva, podnositelji prijedloga su oslobođeni dužnosti dokazivanja stečajnog razloga nesposobnosti za plaćanje. Prema članku 6. stavku 2. alineji 1.-2. SZ-a smatra se da je dužnik nesposoban za plaćanje: 1. ako u Očevidniku redoslijeda osnova za plaćanje koji vodi Financijska agencija ima jednu ili više evidentiranih neizvršenih osnova za plaćanje u razdoblju dužem od 60 dana koje je trebalo, na temelju valjanih osnova za plaćanje, bez daljnjeg pristanka dužnika naplatiti s bilo kojeg od njegovih računa; 2. ako nije isplatio tri uzastopne plaće koje radniku pripadaju prema ugovoru o radu, pravilniku o radu, kolektivnom ugovoru ili posebnom propisu odnosno prema drugom aktu kojim se uređuju obveze poslodavca prema radniku.

Postojanje okolnosti da dužnik u Očevidniku FINE ima evidentirane neizvršene osnove za plaćanje u razdoblju dužem od 60 dana dokazuje se potvrdom Financijske agencije, koju je FINA dužna izdati na zahtjev dužnika ili vjerovnika bez odgode, jer u protivnom odgovara za štetu koju bi podnositelj zahtjeva zbog toga mogao pretrpjeti (čl. 6. st. 3. SZ). Postojanje okolnosti da dužnik nije isplatio tri uzastopne plaće radniku dokazuje se obračunom neisplaćene plaće koji je sastavljen u skladu s propisima, a uz obračun podnositelj prijedloga dužan je dostaviti potvrdu Ministarstva financija - Porezne uprave kojom se potvrđuje da je dostavljeni obračun o neisplati plaće sastavljen u skladu s propisima (čl. 6. st. 5. SZ).

Predmnijeva nesposobnosti dužnika za plaćanje neće se primijeniti ako dužnik tijekom prethodnoga postupka namiri sve tražbine koje je na temelju valjanih osnova za plaćanje trebalo naplatiti sa svih njegovih računa koje su evidentirane u Očevidniku FINE ili ako dođe do pristupanja dugu (čl. 6. st.

[82] *Dika*, op.cit. u bilj. 21, str. 73.

[83] *Dika*, op.cit. u bilj. 21, str. 73.

3. reč. 1. SZ). Namirenje tražbina dužnik može dokazivati samo javnom ili javno ovjerovljenom ispravom ili potvrdom Financijske agencije (čl. 6. st. 3. reč. 2. SZ). Dakle, radi se o oborivoj zakonskoj presumpciji. U pravnoj teoriji zastupljeno je stajalište da bi trebalo uzeti da je presumirana nesposobnost za plaćanje prestala postojati i ako bi vjerovnici čije su tražbine evidentirane u Očevidniku pristali na odgodu namirenja, pod uvjetom da se to može dokazati javnom ili javno ovjerovljenom ispravom, a zbog čega bi se njihove dospjele tražbine pretvorile u nedospjele i dužnik bi prestao biti nesposoban za plaćanje.[84] Isto vrijedi i ako bi obveza dužnika koja je evidentirana u Očevidniku prestala namirenjem na neki drugi način i o tome dužnik priloži javnu ili javno ovjerovljenu ispravu, npr. upravni ugovor. Naime, ako vjerovnik pokrene prisilnu naplatu i takva neizvršena osnova za plaćanje bude evidentirana u Očevidniku neizvršenih osnova za plaćanje, a naknadno postigne dogovor s dužnikom o odgodi namirenja ili obveza prestane ispunjenjem od strane treće osobe, npr. npr. jamca, tada bi dužnik, da bi oborio presumpciju o nesposobnosti za plaćanje, mogao o tome priložiti javnu ili javno ovjerovljenu ispravu, ako vjerovnik nije povukao s FINE osnovu za plaćanje koja je evidentirana u Očevidniku. Dakle, ne bi bila dovoljna privatna isprava ili potvrda o izvršenom plaćanju od strane treće osobe, već takva isprava o prestanku ili odgodi namirenja mora biti sastavljena u zakonom propisanom obliku.

U sudskoj praksi se pojavilo pitanje znači li okolnost da dužnik u Očevidniku FINE nema evidentiranih neizvršenih osnova za plaćanje, da je dužnik postao sposoban za plaćanje.

U Rješenju Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske poslovni broj Pž-47/2023 od 28. veljače 2023.[85] zauzeto je sljedeće stajalište: „Uzimajući u obzir sve priložene dokaze u spisu, osnovano žalitelj smatra da se samo na temelju potvrde FINA-e od 21. prosinca 2022. ne može izvesti zaključak da je dužnik sposoban za plaćanje i slijedom toga obustaviti prethodni postupak za otvaranje stečajnog postupka. Naime, iz potvrde FINA-e proizlazi da dužnik nema evidentiranih neizvršenih osnova za plaćanje u Očevidniku redoslijeda osnova za plaćanje i da je otpala predmnijeva nesposobnosti za plaćanje kao razloga iz članka 6. stavka 2. SZ, ali ne i da je dužnik postao sposoban za plaćanje. Iz potvrde FINA-e ne proizlazi da je dužnik tijekom prethodnog postupka namirio sve tražbine koje je na temelju valjanih osnova za plaćanje trebalo naplatiti sa svih njegovih računa, u kojem se slučaju ne bi primijenila predmnijeva o nesposobnosti dužnika za plaćanje iz članka 6. stavka 2. SZ-a, kako je to propisano člankom 6. stavkom 3. SZ-a, odnosno da je dužnik namirio tražbine koje su bile evidentirane u Očevidniku redoslijeda osnova za plaćanje nego samo da više

[84] *Dika*, op.cit. u bilj. 21, str. 76.

[85] Dostupno na https://e-oglasna.pravosudje.hr/objave/a142197c-e13b-4d14-964d-7d93356de5c8, posjećeno 15. lipnja 2026.

nema neprekidne blokade, a ona može biti uklonjena i iz drugih razloga koji nisu bili namirenje tražbine (npr. povlačenje valjane osnove za plaćanje).“

Dakle, u sudskoj praksi zauzeto je stajalište da se iz okolnosti što dužnik u Očevidniku nema evidentiranih neizvršenih osnova za plaćanje, ne može izvesti zaključak da je dužnik sposoban za plaćanje. Prilaganjem potvrde FINE da dužnikov račun više nije u blokadi, dužnik može oboriti predmnijevu iz članka 6. stavka 2. SZ-a, ali tada teret dokazivanja na razini vjerojatnosti prelazi na vjerovnika koji je dužan dokazati da je dužnik i dalje nesposoban za plaćanje u smislu članka 6. stavka 1. SZ-a, jer ne može trajnije ispunjavati svoje dospjele novčane obveze.

Stečajni zakon ne propisuje da dužnik prilikom podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka mora učiniti vjerojatnim postojanje stečajnog razloga, kao što to čini u pogledu takvog prijedloga vjerovnika (čl. 109. st. 2. SZ). Stečajni zakon sadrži jedino odredbu, da ako prijedlog za otvaranje stečajnoga postupka ne podnesu skupno sve osobe ovlaštene za zastupanje dužnika po zakonu ili svi članovi upravnoga odbora dioničkoga društva ili svi likvidatori dužnika, prijedlog će biti dopušten samo ako podnositelj prijedloga učini vjerojatnim postojanje stečajnoga razloga (čl. 109. st. 5. SZ). Iz toga bi *argumentum* a contrario proizlazilo, da dužnik ne mora učiniti vjerojatnim postojanje stečajnog razloga, ako prijedlog za otvaranje stečajnoga postupka podnesu skupno sve osobe ovlaštene za zastupanje dužnika po zakonu ili svi članovi upravnoga odbora dioničkoga društva ili svi likvidatori dužnika. No, neovisno o tome, sud u svim slučajevima, neovisno o tome tko je podnositelj prijedloga za otvaranje stečajnog postupka mora utvrditi postojanje stečajnog razloga, da bi mogao otvoriti stečajni postupak (čl. 5. st. 1. SZ).

3.2. Prezaduženost

Prezaduženost postoji ako je imovina dužnika pravne osobe manja od postojećih obveza (čl. 7. st. 1. SZ). Zbog stečajnog razloga prezaduženosti stečajni postupak se može otvoriti samo nad pravnom osobom[86] te se ne može otvoriti nad imovinom dužnika pojedinca. Za postojanje prezaduženosti nije odlučno jesu li obveze dospjele ili nedospjele, jer nedospjele obveze dospijevaju otvaranjem stečajnog postupka (čl. 140. SZ-a).[87]

[86] *Eraković*, op.cit. u bilj. 77, str. 148.

[87] *Dika*, op.cit. u bilj. 21, str. 78.

Mogućnost stjecanja imovine koju bi pravna osoba mogla dobiti nastavljanjem poslovanja je također (posredno) relevantna za ocjenu postoji li prezaduženost[88] jer je zakonom izričito propisano da nema prezaduženosti ako se prema okolnostima slučaja (razvojnom programu, raspoloživim izvorima sredstava, vrsti imovine, pribavljenim osiguranjima i slično) osnovano može pretpostaviti da će dužnik pravna osoba nastavljanjem poslovanja uredno ispunjavati svoje obveze po dospijeću (čl. 7. st. 2. al. 1. SZ). Prezaduženost nije sama po sebi stečajni razlog, već samo ako dužnik zbog nje neće moći uredno ispunjavati svoje obveze po dospijeću, a iz čega proizlazi da značenje stečajnog razloga ne bi imala prezaduženost kao takva, već prezaduženost zbog koje prijeti nesposobnost za plaćanje.[89]

Pri utvrđivanju postojanja prezaduženosti kao stečajnog razloga treba uzeti u obzir sve obveze, kako novčane tako i nenovčane, koje je potrebno „utvrditi u novčanom ekvivalentu jer se vrijednost cjelokupne imovine dužnika mora svesti na zajednički nazivnik – novac“.[90] Na okolnost je li imovina dužnika pravne osobe manja od postojećih obveza, sud može provesti vještačenje, te će vrijednost aktive i pasive ocjenjivati slobodnom ocjenom dokaza.[91] Vrlo često će se provoditi složena, kombinirana vještačenja, jer će visinu postojećih (novčanih) obveza (pasive) na temelju poslovne dokumentacije dužnika utvrđivati vještak financijsko – knjigovodstvene struke, a vrijednost imovine (aktive) će biti u domeni građevinskog vještaka (nekretnine), strojarskog vještaka (motorna vozila, strojevi, i sl.), pomorskog vještaka (brodice) ili vještaka druge odgovarajuće struke. Procjena se može izvršiti na način da se procjenjuju pojedini dijelovi imovine ili da se imovina procijeni kao ukupnost.[92] Procjena imovine radi utvrđivanja prezaduženosti kao pretpostavke za otvaranje stečajnog postupka ne mora se, i često se neće podudarati s onima što će se postići prigodom unovčenja te imovine tijekom stečajnog postupka.[93]

Teret dokazivanja na razini vjerojatnosti da je aktiva manja od pasive je na vjerovniku, dok dužnik može istaknuti prigovor da se osnovano može pretpostaviti da će dužnik nastavljanjem poslovanja uredno ispunjavati svoje obveze po dospijeću. Teret dokazivanja osnovanosti istaknutog prigovora je na dužniku[94], a ako sud ocijeni da je dužnikov prigovor osnovan, tada se ne primjenjuje odredba

---

[88] *Dika*, op.cit. u bilj. 21, str. 78.

[89] *Dika*, op.cit. u bilj. 21, str. 79.

[90] *Dika*, op.cit. u bilj. 21, str. 79.

[91] *Dika*, op.cit. u bilj. 21, str. 80.

[92] *Eraković*, op.cit. u bilj. 77, str. 25.

[93] *Dika*, op.cit. u bilj. 21, str. 80.

[94] U Rješenju Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, poslovni broj Pž-1503/2025 od 29. travnja 2025., dostupno na: https://odluke.sudovi.hr/Document/View?id=7ce28e6f-60ea-40c4-9dd8-6e71c58042f2&q=%22prezadu%c5%beenost%22, (posjećeno dana: 16. lipnja 2026.), zauzeto je stajalište: "Neosnovano

prema kojoj prezaduženost postoji, premda je imovina dužnika pravne osobe manja od postojećih obveza. Dakle, čak i u slučaju kada je dužnikova imovina manja od postojećih obveza, postoji mogućnost isključenja prezaduženosti ako dužnik dokaže osnovanost svojeg prigovora.

Troškove vještačenja radi utvrđivanja je li imovina dužnika manja od postojećih obveza snosi vjerovnik - predlagatelj, koji je dužan dokazati na razini vjerojatnosti postojanje stečajnog razloga prezaduženosti, dok troškove dokaza o protivnom snosi dužnik. Zakonodavac nije propisao jesu li troškovi vještačenja radi dokazivanja stečajnog razloga na razini vjerojatnosti troškovi stečajnog postupku koji se namiruju iz uplaćenog dodatnog predujma. No, ako se uzme u obzir da dodatan predujam najviše iznosi 2.700,00 EUR, dok predujam za troškove vještačenja često iznosi više od maksimalnog iznosa predujma, smatram da bi u odnosu na troškove vještačenja trebalo uzeti da to nisu troškovi stečajnog postupka, već troškovi koji se predujmljuju na temelju članka 152. stavka 1. ZPP-a, u svezi s člankom 10. SZ-a. Ako predlagatelj ne bi uplatio predujam potreban za provođenje vještačenja, sud bi trebao odustati od provođenja vještačenja. U slučajevima u kojima bez provođenja vještačenja neće biti moguće utvrditi vrijednost dužnikove imovine niti visinu obveza koje su evidentirane u poslovnim knjigama dužnika odnosno postojanje stečajnog razloga prezaduženosti, sud bi primjenom odredbi pravila o teretu dokazivanja iz članka 221. a ZPP-a trebao utvrditi da određena činjenica ne postoji, jer stranka na kojoj je teret dokazivanja nije sudu pružila dovoljno adekvatnih dokaza. Pravna posljedica takvog uvjerenja suda je odbačaj prijedloga za otvaranja stečajnog postupka kao nedopuštenog. No, ako stečajni postupak bude otvoren, tada bi troškovi koje

---

žalitelj tvrdi da je prvostupanjski sud pogrešno cijenio nalaz i mišljenje vještaka i da je za pravilno utvrđivanje postojanja stečajnog razloga trebalo izvesti dopunsko vještačenje. Iz obrazloženja razloga zbog kojih je nalaz i mišljenje vještaka ocijenio stručnim i potpunim i utvrdio da dužnik nije prezadužen, proizlazi da je prvostupanjski sud dao jasne i valjane razloge za takvu ocjenu, kao i valjane razloge zbog čega je odbio izvesti dokaz dopunskim vještačenjem (čl. 292. st. 4. ZPP-a). Naime, suprotno žalbenim navodima predlagatelja, vještak je argumentirano i stručno otklonio sve primjedbe predlagatelja na nalaz i mišljenje. Vještak je u nalazu i mišljenju naveo kako vrijednost imovine dužnika na dan 16. prosinca 2024. iznosi 11.873.593,00 eura, a vrijednost obaveza iznosi 1.794.276,00 eura, dok neto vrijednost iznosi 10.079.317,00 eura. Dalje je naveo da, ako bi se iz imovine dužnika izdvojila potraživanja prema osnivačima i s tim povezana potraživanja prema državi (ukupno 7.950.395,00 eura), koji iznosi će se prilikom izrade godišnjih financijskih izvještaja i godišnje porezne prijave poreza na dobit namirivati iz ostvarene dobiti dužnika tijekom 2024. godine, i dalje preostaje pozitivna neto imovina dužnika u iznosu od 2.128.922,00 eura. Vještak je na temelju tih utvrđenja iznio mišljenje kako dužnik nije prezadužen… Neosnovano predlagatelj ističe da je nalaz i mišljenje vještaka manjkav i nepotpun, budući da je vještak vrlo detaljno analizirao poslovanje dužnika u razdoblju od 2020. do 16. prosinca 2024., te argumentirano otklonio sve predlagateljeve primjedbe. Zbog toga ovaj sud prihvaća ocjenu prvostupanjskog suda da je nalaz i mišljenje vještaka objektivan, potpun, temeljit, detaljan i izrađen u skladu s pravilima struke, zbog čega ga je prvostupanjski sud s pravom prihvatio i na njemu utemeljio svoj zaključak o nepostojanju stečajnog razloga prezaduženosti dužnika“.

je vjerovnik imao u pogledu predujmljivanja troškova za izvođenje vještačenja, kako bi se dokazalo postojanje stečajnog razloga, ipak trebalo smatrati troškovima stečajnog postupka, koji bi se njemu morali nadoknaditi iz stečajne mase u punom iznosu, prije namirenja tražbina stečajnih vjerovnika. Naime, riječ je o kolektivnom postupku, od čijeg provođenja će imati korist svi stečajni vjerovnici.

Nema prezaduženosti niti ako dužnik dokaže da za obveze društva osoba (javno trgovačko društvo, komanditno društvo) solidarno odgovara član društva fizička osoba nad čijom imovinom nije pokrenut ili otvoren stečajni postupak (čl. 7. st. 2. al. 2. SZ). Kada je nad solidarno odgovornim članom društva osoba otvoren ili pokrenut stečajni postupak, prezaduženost se ne može isključiti. Navedena se iznimka od pravila ne bi primjenjivala ako bi članovi društva osoba bile samo pravne osobe.[95]

3.3. Prijeteća nesposobnost za plaćanje

Pojam prijeteće nesposobnosti za plaćanje kao stečajni (i predstečajni) razlog određen je na dva načina: 1. njegovom općom definicijom sadržanoj u članku 4. stavku 1. SZ-a te 2. utvrđenjem slučajeva u kojima se njegovo postojanje predmnijeva a koji su navedeni u članku 4. stavku 2. SZ-a.[96]

Prema općoj definiciji prijeteća nesposobnost za plaćanje postoji ako predlagatelj učini vjerojatnim da svoje već postojeće obveze neće moći ispuniti po dospijeću (čl. 4. st. 1. reč. 2. SZ-a),[97] pri čemu se na prijeteću nesposobnost za plaćanje kao stečajni razlog na odgovarajući način primjenjuju se odredbe članka 4. SZ-a (čl. 5. st. 4. SZ).

Prijedlog za otvaranje stečajnog postupka zbog prijeteće nesposobnosti za plaćanje može dati samo dužnik jer je dužnik taj koji najbolje poznaje svoju ekonomsku situaciju.[98] Okolnost što će dužnik u budućnosti postati insolventan opasnost je za vjerovnike, no dužnik istovremeno time štiti i svoje gospodarske interese jer to što je predložio otvaranje stečajnog postupka u vrijeme kada još nije insolventan može zbog poštenja dužnika utjecati na odobrenje osobne uprave (čl. 356. SZ-a), odnosno može biti uzeto u obzir prilikom oslobođenja od obveza poštenog dužnika pojedinca (čl.

[95] *Dika*, op.cit. u bilj. 21, str. 82.

[96] *Dika*, op.cit. u bilj. 21, str. 60.

[97] *Dika*, op.cit. u bilj. 21, str. 60.

[98] *Eraković*, op.cit. u bilj. 77, str. 148.

372. SZ-a).[99] S druge strane, ZID SZ/22 uvedeno je ovlaštenje dužnika da zajedno s prijedlogom za otvaranje stečajnog postupka podnese stečajni plan (čl. 304. st. 1. reč. 1. SZ), pa bi dužnik radi zaštite svojih gospodarskih interesa i uređenja odnosa s vjerovnicima već pri podnošenju prijedloga za otvaranje stečajnog postupka mogao priložiti stečajni plan kako bi vjerovnici na izvještajnom ročištu mogli donijeti odluku o daljnjem tijeku stečajnog postupka.

Upravo zbog toga što je nakon Novele Stečajnog zakona iz 2017. godine prijeteća nesposobnost za plaćanje ponovno postala stečajni razlog, dužnik bi zbog te nesposobnosti mogao, po svom izboru, predložiti ili otvaranje predstečajnog ili stečajnog postupka.[100]

Prijeteća nesposobnost za plaćanje bi postojala ako su ispunjene kumulativno dvije pretpostavke: 1. da dužnik ima nastale ali još uvijek nedospjele obveze, te 2. da vjerojatno neće moći ispuniti takve obveze po dospijeću.[101] Iako to nije izrijekom predviđeno zakonom, prijeteća nesposobnost za plaćanje postojala bi i onda ako bi dužnik mogao u budućnosti namiriti samo neke od nastalih ali nedospjelih obveza, ali ne sve njih (*argumentum a cohaerenia* iz čl. 6. st. 1. reč. 2. SZ-a).[102]

Članak 4. stavak 1. SZ-a ne pokriva situaciju u kojoj bi dužnik, prije nego što bi bile ostvarene pretpostavke za formiranje zaključka o postojanju kojeg od predmnijevanih slučajeva prijeteće nesposobnosti za plaćanje iz članka 4. stavka 2. SZ-a, imao dospjele obveze koje neće moći ispuniti u budućnosti, ali još uvijek nije nastupio stečajni razlog nesposobnosti za plaćanje.[103] Zbog toga bi prema stavu pravne doktrine opći pojam prijeteće nesposobnosti za plaćanje trebalo tumačiti na način kojim bi bile obuhvaćene: 1. „situacije u kojima bi tek prijetila opasnost da dužnik svoje postojeće ali nedospjele obveze neće moći ispuniti kada one dospiju; 2. situacije u kojima bi dužnik imao postojeće i dospjele obveze koje ne može ispuniti u sadašnjosti i za koje se može pretpostaviti da ih neće moći ispuniti ni u budućnosti, ali u kojoj ne bi bili ispunjeni uvjeti za formiranje ili uvjerenja da ih neće moći trajnije ispunjavati (čl. 6. st. 1. SZ-a), ili predmnijeve o tome kao stečajnog razloga (čl. 6. st. 2. SZ-a); 3. situacije u kojima bi bilo (vrlo) vjerojatno da će dužniku u budućnosti nastati obveze koje neće moći ispuniti kad one dospiju, jer bi i u tom slučaju prijetila nesposobnost za plaćanje.“[104]

---

[99] *Eraković*, op.cit. u bilj. 77, str. 148.

[100] *Dika*, op.cit. u bilj. 21, str. 63.

[101] *Dika*, op.cit. u bilj. 21, str. 60.

[102] *Dika*, op.cit. u bilj. 21, str. 61.

[103] *Dika*, op.cit. u bilj. 21, str. 63.

[104] *Dika*, op.cit. u bilj. 21, str. 63.

Prijeteća nesposobnost za plaćanje kao stečajni razlog jest takva nesposobnost za plaćanje koja još uvijek nije nastupila, nego tek prijeti te je ozbiljno indicirana kao moguća, ali se ne mora nužno ostvariti.[105]

Sud bi trebao, nakon što zaprimi prijedlog za otvaranje stečajnog postupka, na temelju dokaza koje je predlagatelj dužan priložiti uz taj prijedlog (popis imovine i obveza dužnika – čl. 16. i 17. SZ-a, određenih financijskih izvještaja) i onih koje bi prikupio *ex officio* (čl. 11. st. st. 3. SZ-a), ocijeniti slobodnom ocjenom dokaza je li vjerojatno da su ispunjene zakonom propisane pretpostavke postojanja predstečajnog (stečajnog) razloga prijeteće nesposobnosti za plaćanje.[106]

Predmnijevani slučajevi postojanja nesposobnosti za plaćanje utvrđeni su taksativno.[107] Smatrat će se da postoji prijeteća nesposobnost za plaćanje ako nisu nastale okolnosti zbog kojih se smatra da je dužnik postao nesposoban za plaćanje i ako: dužnik u Očevidniku redoslijeda osnova za plaćanje koji vodi Financijska agencija ima jednu ili više evidentiranih neizvršenih osnova za plaćanje koje je trebalo, na temelju valjanih osnova za plaćanje, bez daljnjeg pristanka dužnika naplatiti s bilo kojeg od njegovih računa ili duže od 30 dana kasni s isplatom plaće koja radniku pripada prema ugovoru o radu, pravilniku o radu, kolektivnom ugovoru ili posebnom propisu odnosno prema drugom aktu kojim se uređuju obveze poslodavca prema radniku ili u roku od 30 dana ne uplati doprinose i poreze prema plaći iz podstavka 2. ovoga stavka, računajući od dana kada je radniku bio dužan isplatiti plaću (čl. 4. st. 2. al. 1.-3. SZ).

Da bi nastupila zakonska predmnijeva o postojanju prijeteće nesposobnosti za plaćanje moraju se ispuniti (kumulativno) dvije pretpostavke: 1. da ne postoje slučajevi u kojima se predmnijeva da postoji stečajni razlog nesposobnosti za plaćanje (arg. iz čl. 5. i čl. 6. st. 2. SZ-a), dakle, kao negativna pretpostavka, te 2. da postoji jedna od okolnosti navedenih u članku 4. stavku 2. alinejama 1. – 3. SZ-a.[108]

Ako su već nastale okolnosti zbog kojih je dužnik nesposoban za plaćanje i ne može trajnije ispunjavati svoje dospjele obveze, tada postoji stečajni razlog nesposobnosti za plaćanje, a ne

[105] *Dika*, op.cit. u bilj. 21, str. 59.

[106] *Dika*, op.cit. u bilj. 21, str. 61.

[107] *Dika*, op.cit. u bilj. 21, str. 63.

[108] *Dika*, op.cit. u bilj. 21, str. 64.

prijeteće nesposobnosti za plaćanje.[109] Ako dužnik u Očevidniku redoslijeda osnova za plaćanje ima evidentirane neizvršene osnove u razdoblju od 30 do 60 dana, ili kasni s isplatom plaće od 30 dana ili pak kasni s manje od tri plaće, smatra se da postoji prijeteća nesposobnost za plaćanje. Blokada računa duža od 60 dana ili zakašnjenje s isplatom tri uzastopne plaće predstavlja stečajni razlog nesposobnosti za plaćanje.

Postojanje okolnosti iz članka 4. stavka 2. alineje 1. SZ-a dokazuje se potvrdom Financijske agencije (čl. 4. st. 3. reč. 1. SZ). Financijska agencija dužna je na zahtjev dužnika ili vjerovnika bez odgode izdati takvu potvrdu (čl. 4. st. 3. reč. 2. SZ). U protivnom Financijska agencija odgovara za štetu koju bi podnositelj zahtjeva zbog toga mogao pretrpjeti (čl. 4. st. 3. reč. 3. SZ).

[109] U Rješenju Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, poslovni broj Pž-1632/2021 od 31. ožujka 2021., dostupno na: https://odluke.sudovi.hr/Document/View?id=a17833fb-f906-490f-9660-004fd9be4695 (posjećeno: 15. lipnja 2026.) zauzeto je sljedeće shvaćanje: „Upisom pripajanja u sudski registar u kojemu je upisan dužnik kao društvo preuzimatelj, pripojeno društvo L. d.o.o. je prestalo postojati kao pravna osoba (članak 541. stavak 3. ZTD-a), dok je dužnik kao univerzalni pravni slijednik toga društva preuzeo i sve njegove obveze. Tako je 11. veljače 2021. Agencija upisala u Očevidnik redoslijeda osnova za plaćanje dužnika kao pravnog slijednika evidentirane neizvršene osnove za plaćanje pripojenog društva L. d.o.o. u neprekinutom razdoblju od 186 dana. Dakle, budući da je dužnik univerzalni pravni slijednik pripojenog društva L. d.o.o. preuzeo je, uz imovinu, i sve obveze pripojenog društva, koje su upisane i u Očevidniku redoslijeda osnova za plaćanje dužnika kao univerzalnog pravnog slijednika, a koje nisu podmirene u neprekinutom razdoblju od 186 dana, to je prvostupanjski sud pravilno utvrdio kako se u konkretnom slučaju ne radi o situaciji da dužnik svoje postojeće obveze neće moći ispuniti po dospijeću (članak 4. stavak 1. SZ-a), već o situaciji kada dužnik ne može trajnije ispunjavati svoje dospjele novčane obveze (članak 6. stavak 1. SZ-a). Posljedično, kod dužnika ne postoji predstečajni razlog prijeteće nesposobnosti za plaćanje u smislu odredbe članka 4. stavka 1. SZ-a, već stečajni razlog nesposobnosti za plaćanje iz članka 6. stavka 1. SZ-a. U svakom slučaju, sud je dužan spriječiti raspolaganja stranaka koja su u suprotnosti s prisilnim propisima i pravilima javnog morala, odnosno ne uvažiti takva raspolaganja (članak 3. stavak 3. ZPP-a u vezi s člankom 10. SZ-a). U konkretnom slučaju kada dužnik koristi zakonom predviđen institut osnivanja novog društva i institut pripajanja kako bi otklonio postojanje stečajnog razloga nesposobnosti za plaćanje i stekao uvjete za pokretanje (novog) predstečajnoga postupka (jer kod društva preuzimatelja još nije ostvaren stečajni razlog nesposobnosti za plaćanje ako se uzmu u obzir samo dani neprekinute blokade nakon pripajanja, iako odmah nakon upisa pripajanja društvo preuzimatelj ima evidentirane neizvršene osnove za plaćanje u neprekinutom razdoblju pripojenog društva), sve u svrhu onemogućavanja vođenja stečajnog postupka (time i onemogućavanja vjerovnika u ostvarivanju njihovih tražbina), što svakako nije cilj predstečajnoga postupka, prvostupanjski sud je pravilno cijenio dužnikovu radnju podnošenja prijedloga za otvaranje predstečajnoga postupka i kroz odredbu članka 3. stavka 3. ZPP-a u vezi s odredbom članka 10. SZ-a. Slijedom navedenog, prvostupanjski sud je, suprotno žalbenim navodima, pravilno utvrdio kako se učinci pripajanja društva L. d.o.o. dužniku upisani u sudskom registru reflektiraju i na ovaj predstečajni postupak zbog čega je pravilnom primjenom materijalnog prava donio pobijano rješenje."

Postojanje okolnosti iz članka 4. stavka 2. alineje 2. i 3. SZ-a dokazuje se obračunom neisplaćene plaće koji je sastavljen u skladu s propisima (čl. 4. st. 4. reč. 1. SZ). Uz obračun podnositelj prijedloga dužan je dostaviti potvrdu Ministarstva financija – Porezne uprave kojom se potvrđuje da je dostavljeni obračun o neisplati plaće sastavljen u skladu s propisima (čl. 4. st. 4. reč. 2. SZ).

4. PRETHODNI POSTUPAK

Sud donosi rješenje o pokretanju prethodnog postupka na temelju prijedloga za otvaranje stečajnog postupka protiv kojeg nije dopuštena posebna žalba (čl. 115. st. 1. SZ). Rješenje o pokretanju prethodnog postupka nema samostalan značaj pa nema osnove raspravljati o njegovoj pravilnosti prije nego što se utvrdi od kakvog je utjecaja bilo na donošenje konačne odluke, pa je pravo na žalbu protiv tog rješenja isključeno.[110]

Sud će prije pokretanja prethodnog postupka ispitati je li podnositelj prijedloga aktivno legitimiran za podnošenje prijedloga za otvaranje stečajnog postupka pa ako ocijenio da nije, tada će prijedlog odbaciti kao nedopušten. Međutim, okolnost što je sud rješenjem pokrenuo prethodni postupak ne isključuje dužnost suda da ispituje aktivnu legitimaciju vjerovnika za pokretanje stečajnog postupka u trenutku donošenja odluke o prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka jer je u sudskoj praksi zauzeto stajalište da sud tijekom cijelog prethodnog postupka pazi po službenoj dužnosti je li predlagatelj ovlašten na podnošenje prijedloga za otvaranje stečajnog postupka. Takva dužnost suda postoji sve do donošenja meritorne odluke o prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka.

4.1. Prethodni postupak kao u pravilu obvezni dio stečajnog postupka

Prethodni postupak je u pravilu obvezni dio stečajnog postupka koji se pokreće rješenjem suda, a na temelju prijedloga za otvaranje stečajnog postupka koji se podnosi mjesno nadležnom trgovačkom sudu na čijem se području nalazi sjedište dužnika (čl. 8. st. 1. SZ).

Prije pokretanja prethodnog postupka, a i tijekom prethodnog postupka, sud ispituje postojanje svih procesnopravnih pretpostavki za otvaranje stečajnog postupka: 1. sadrži li prijedlog za otvaranje stečajnog postupka sve ono što on po zakonu nužno mora sadržavati; 2. je li prijedlog podnesen protiv osobe koja ima pasivnu procesnu legitimaciju za to odnosno može li ta osoba prema zakonu

[110] *Čuveljak Jelena*, Utvrđivanje imovine stečajnog dužnika,, objavljen na: https://www.iusinfo.hr/strucni-clanci/utvrdivanje-imovine-stecajnog-duznika, dana 19. siječnja 2017. (posjećeno dana: 29. svibnja 2026.), str. 4.

uopće biti stečajni dužnik; 3. je li prijedlog podnijela osoba koja ima aktivnu procesnu legitimaciju za to; 4. je li izvršena uplata predujma za namirenje troškova parničnog postupka; 5. postoje li negativne procesne pretpostavke, tzv. smetnje za otvaranje stečajnog postupka.

Sud mora tijekom cijelog prethodnog postupka paziti na to je li vjerovnik legitimiran za podnošenje prijedloga za otvaranje stečajnog postupka nad dužnikom[111] jer pokretanjem prethodnog postupka ne prestaje dužnost suda da pazi na aktivnu legitimaciju predlagatelja. Na taj način se onemogućuje pojedinim osobama manipulacija da zbog nekih drugih interesa, a ne radi interesa naplate svoje tražbine, predlažu otvaranje stečajnog postupka nad imovinom drugih osoba iako nisu za to legitimirani.[112]

U stečajnom postupku sud je dužan spriječiti svaku zlouporabu prava pa tako i mogućnost sudionika u postupku da koriste procesna ovlaštenja u suprotnosti sa zakonom propisanim ciljem i svrhom. Svrha i učinak načela zabrane zlouporabe prava jest „zabraniti niz umjetno i prividno stvorenih aranžmana koje ne odražavaju ekonomsku stvarnost i koja su stvorene isključivo s ciljem da se

[111] Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske U-III-4963/2008 od 30. ožujka 2011., objavljena u Narodnim novinama broj 43/11, u kojoj je zauzeto sljedeće shvaćanje: "Provedbom stečajnog postupka uklanja se iz gospodarskog i pravnog poretka pravna osoba koja svoje financijske obveze ne može uredno ispunjavati (usp., npr. odluka Ustavnog suda broj: U-I-198/2001 i dr. od 11. siječnja 2006.). Međutim, u obrazloženju osporenog rješenja VTS-a i dalje nisu razvidni razlozi kojima se Trgovački sud u Splitu vodio kod ocjene o ispunjenju kumulativnih pretpostavki za otvaranje stečajnog postupka. Nisu, dakle, razvidni razlozi koji su doveli do zaključka suda prvog stupnja, a time posredno i zaključka VTS-a, da dužnik (podnositelj) ne može uredno ispunjavati svoje financijske obveze. Da bi ovakvo stajalište sudova bilo pravno utemeljeno, u konkretnom stečajnom postupku bilo je potrebno ocijeniti i istinitost dužnikovih (podnositeljevih) tvrdnji koje su, uz ostalo, dokazive pravomoćnom sudskom presudom iz koje je razvidno da država – kao vjerovnik – nema potraživanja prema podnositelju. Po ocjeni Ustavnog suda, prema dužniku (podnositelju) nije se u stečajnom postupku pred Trgovačkim sudom u Splitu i VTS-om postupalo na jednak ili barem usporediv način s načinom na koji se postupalo s vjerovnikom Republikom Hrvatskom, iako razlozi za nejednako postupanje nisu razvidni u obrazloženjima osporenih rješenja. Očito izbjegavanje jednakog/usporedivog postupanja prema strankama konkretnog stečajnog postupka ima, prema ocjeni Ustavnog suda, težinu povrede dužnikovog (podnositeljevog) ustavnog prava na pravično suđenje. Stoga se postavlja i pitanje moguće zlouporabe vjerovnikovih ovlaštenja za pokretanje stečajnog postupka jer dužniku (podnositelju) nije omogućeno očitovanje o vjerovnikovim tvrdnjama i dostavljanje dokaza kojima bi mogao dokazati tvrdnje kojima osporava vjerovnikovu aktivnu legitimaciju, a time i postojanje tražbine. To posljedično ukazuje na sukob interesa."

[112] *Ramadan*, op.cit. u bilj. 45, str. 159.

ostvari povoljnija pravna pozicija".[113] Kod načela zlouporabe prava nisu povrijeđena pravna pravila, već primjena načela zabrane zlouporabe prava dolazi do konflikta s načelom pravne sigurnosti.[114]

Sud tijekom prethodnog postupka također mora ispitati ima li dužnik dovoljno imovine, koja bi ušla u stečajnu masu, iz koje bi se namirili troškovi otvorenog stečajnog postupka. Ako sud još prije otvaranja stečajnoga postupka utvrdi da imovina dužnika za to nije dovoljna ili je neznatne vrijednosti, on će rješenjem pozvati osobe koje imaju pravni interes za provedbom stečajnoga postupka da u roku od 15 dana uplate predujam za namirenje troškova prethodnoga i otvorenoga stečajnog postupka (čl. 132. st. 1. SZ). Ako sud tijekom prethodnog postupka utvrdi da postoji stečajni razlog, ali da dužnikova imovina nije dovoljna za namirenje troškova prethodnog i otvorenog stečajnog postupka, sud ne bi mogao niti odbiti niti odbaciti prijedlog za otvaranje stečajnog postupka, već bi, pod pretpostavkom da osobe s pravnim interesom nisu predujmile predvidive troškove postupka, donio rješenje o otvaranju i istovremenom zaključenju stečajnog postupka (čl. 132. st. 2. SZ). Dakle, u tom slučaju sud neće provoditi redovni stečajni postupak jer nema imovine iz koje bi se mogli namiriti troškovi otvorenog redovnog stečajnog postupka i tražbine stečajnih vjerovnika.

Tijekom prethodnog postupka sud ispituje i utvrđuje je li ispunjena materijalnopravna pretpostavka za otvaranje stečajnog postupka – postojanje stečajnog razloga. S time u vezi treba razlikovati dužnost vjerovnika da dokaže postojanje stečajnog razloga na razini vjerojatnosti (da bi njegov prijedlog za otvaranje stečajnog postupka bio dopušten) i dužnost suda da na temelju članka 11. stavka 3. SZ-a utvrdi sve činjenice važne za stečajni postupak, pa tako i činjenicu postojanja stečajnog razloga koja u trenutku donošenja odluke o osnovanosti prijedloga mora biti utvrđena na razini izvjesnosti.

4.2. Prethodni postupak kao fakultativni dio stečajnog postupka

Pokretanje prethodnog postupka je fakultativno u zakonom propisanim slučajevima. Neobvezatnost provođenja prethodnog postupka proizlazi iz članka 116. SZ-a kojom je propisano da sud može (ali i ne mora) donijeti rješenje o otvaranju stečajnog postupka bez provedbe prethodnog postupka u sljedećim slučajevima: 1. ako na temelju prijedloga za otvaranje predstečajnog postupka utvrdi

[113] *Bodul Dejan*, Zlouporabe prava u stečajnom postupku: polazne teze uz Stečajni zakon, objavljeno na: https://www.iusinfo.hr/strucni-clanci/zlouporabe-prava-u-stecajnom-postupku-polazne-teze-uz-stecajni-zakon, dana 5. svibnja 2022. (posjećeno dana: 29. svibnja 2026.), str. 1. – 2.

[114] *Bodul*, op.cit. u bilj. 113, str. 2.

postojanje stečajnog razloga; 2. ako Financijska agencija podnese prijedlog za otvaranje stečajnog postupka u skladu s člankom 110. stavkom 1. SZ-a; 3. ako osoba ovlaštena za zastupanje dužnika po zakonu odnosno dužnik pojedinac podnesu prijedlog za otvaranje stečajnog postupka; 4. ako vjerovnik podnese prijedlog za otvaranje stečajnog postupka, a dužnik prizna postojanje stečajnog razloga; 5. ako je prije otvoren predstečajni postupak završio bez uspjeha (čl. 116. al. 1.-5. SZ).

Sud u ovim taksativno navedenim slučajevima nema obvezu pokretanja prethodnog postupka, već ovlast da u skladu s konkretnim okolnostima dotičnog slučaja odluči hoće li ili neće pokrenuti prethodni postupak. Ovdje treba naglasiti da svrha prethodnog postupka nije samo utvrđenje činjenica važnih za donošenje odluke o tome da li će se otvoriti stečajni postupak nego i da li je u konkretnom slučaju potrebno donijeti odluku kojom će se on otvoriti, ali i odmah zaključiti, jer imovina dužnika nije dostatna niti za namirenje troškova stečajnog postupka (čl. 132. st. 1.-6. SZ).[115]

Zakonom nije izričito propisano koja je razlika između otvaranja stečajnog postupka bez provođenja prethodnog postupka i otvaranja stečajnog postupka uz prethodno provođenje prethodnog postupka, ali se takva razlika u procesnom smislu može iščitati iz članka 128. SZ-a. Naime, ako je pokrenut prethodni postupak, sud će odrediti ročište radi rasprave o pretpostavkama za otvaranje stečajnoga postupka najkasnije u roku od 60 dana od podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnoga postupka (čl. 128. st. 1. SZ), a ako nije pokrenut prethodni postupak, sud će odrediti ročište radi rasprave o pretpostavkama za otvaranje stečajnoga postupka najkasnije u roku od 30 dana od podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnoga postupka (čl. 128. st. 2. SZ). Dakle, u slučaju provođenja prethodnog postupka sud mora održati dva ročišta: ročište radi očitovanja o prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka te ročište radi rasprave o pretpostavkama za otvaranje stečajnog postupka. U slučaju otvaranja stečajnog postupka bez provođenja prethodnog postupka, sud održati samo jedno ročište, i to ročište radi rasprave o pretpostavkama za otvaranje stečajnog postupka.

Nije u potpunosti jasno koje bi to bile situacije iz članka 116. alineja 1. SZ-a u kojima bi sud bio ovlašten otvoriti stečajni postupak, bez provođenja prethodnog postupka, ako bi na temelju prijedloga za otvaranje predstečajnog postupka utvrdio postojanje stečajnog razloga. Takva zakonska odredba imala je smisla kada je na snazi bila odredba članka 32. stavka 2. SZ/15, koja je propisivala da u slučaju kada je dužnik podnio prijedlog za otvaranje predstečajnog postupka, a sud utvrdi da su ispunjene pretpostavke za otvaranje stečajnog postupka, nastavit će postupak kao da je podnesen prijedlog za otvaranje stečajnog postupka. Međutim, stavak 2. članka 32. SZ/15 je brisan odredbom

[115] *Čuveljak*, op.cit. u bilj. 110, str. 4.

čl. 8. ZID SZ/17, dok je odredba članka 116. alineja 1. SZ-a i dalje ostala na snazi. Prema stajalištu sudske prakse, kada sud ispitujući osnovanost prijedloga za otvaranje predstečajnog postupka utvrdi da ne postoji predstečajni razlog iz članka 4. SZ-a, već da postoji stečajni razlog iz članka 6. SZ-a, rješenjem bi trebao odbiti prijedlog za otvaranje predstečajnog postupka jer prema članku 4. SZ-a predlagatelj mora učiniti vjerojatnim da svoje obveze neće moći ispuniti po dospijeću, tj. da nisu nastale okolnosti zbog kojih se smatra da je dužnik postao trajnije nesposoban za plaćanje.[116] Iz navedenog proizlazi da ovakva zakonska odredba članka 116. alineja prva SZ-a nije primjenjiva u slučaju kada dužnik u prijedlogu za otvaranje predstečajnog postupka navede da postoji predstečajni razlog jer je dužnikov račun u neprekinutoj blokadi kraćoj od 60 dana, a sud temeljem ovlasti iz članka 11. stavka 3. SZ-a pribavi potvrdu FINE po službenoj dužnosti iz koje proizlazi da je dužnikov račun na dan podnošenja prijedloga za otvaranje predstečajnog postupka u neprekinutoj blokadi duljoj od 60 dana. Tada bi sud zapravo morao u skladu s člankom 64. stavkom 1. toč. 1. SZ obustaviti predstečajni postupak te nastaviti postupak po službenoj dužnosti kao da je podnesen prijedlog za otvaranje stečajnoga postupka, a u skladu s člankom 64. stavkom 2. SZ. No, smatram da bi zakonska odredba članka 116. alineja prva SZ-a ipak bi bila primjenjiva u slučaju kada bi dužnik podnio prijedlog za otvaranje predstečajnog postupka i u prijedlogu naznačio da je u neprekinutoj blokadi dužoj od 60 dana, te pritom pogrešno kvalificirao takvu blokadu računa kao predstečajni razlog iz članka 4. SZ-a umjesto kao stečajni razlog iz članka 6. st. 2. alineja 1. SZ-a. Kako na primjenu materijalnog prava stečajni sudac pazi po službenoj dužnosti, smatram da bi stečajni sudac bi bio ovlašten na temelju tako postavljenog prijedloga primjenom članka 116. alineja 1. SZ-a bez provođenja prethodnog postupka otvoriti stečajni postupak.

Nadalje, SZ izričito propisuje da u slučaju u kojem je prije otvoreni predstečajni postupak završio bez uspjeha, sud može donijeti rješenje o otvaranju stečajnoga postupka bez provedbe prethodnoga postupka (čl. 116. al. 5. SZ). To će biti u slučajevima obustave predstečajnoga postupka iz članka 64. stavka 1. točke 1.-7. SZ, kada sud po službenoj dužnosti nastavlja postupak kao da je podnesen prijedlog za otvaranje stečajnog postupka, osim ako utvrdi da je dužnik sposoban za plaćanje i da je

[116] Visoki trgovački sud Republike Hrvatske je u Rješenju, poslovni broj Pž-5332/2019 od 18. rujna 2019., dostupnom na https://odluke.sudovi.hr/Document/View?id=6adabd01-7a5d-49a5-9b39-5c4e2e9d3500 (posjećeno dana 15 lipnja 2026.), zauzeo stajalište da "s obzirom da iz navedenih podataka FINA-e jasno proizlazi da dužnik trajnije ne može ispunjavati svoje dospjele obveze jer u očevidniku ima više evidentiranih osnova za plaćanje u razdoblju duljem od 60 dana, to je prvostupanjski sud pravilno zaključio da je kod dužnika već u trenutku podnošenja prijedloga ostvaren stečajni razlog nesposobnosti za plaćanje propisan odredbom čl. 6. SZ-a pa stoga nisu ispunjene pretpostavke za otvaranje predstečajnoga postupka. Stoga je prvostupanjski sud pravilno primijenio materijalno pravo kada je ocijenio da ne postoje pretpostavke iz čl. 4. SZ-a za otvaranje postupka predstečajne nagodbe i odbio dužnikov prijedlog."

ispunio sve obveze prema vjerovnicima (čl. 64. st. 2. SZ). To uključuje i slučaj kada je sud rješenjem uskratio potvrdu plana restrukturiranja i obustavio predstečajni postupak (čl. 61.a st. 1. u vezi s čl. 64. st. 1. toč. 7. SZ). Logično je da sud u ovim slučajevima neće održati ročište radi očitovanja o prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka jer vodi postupak po ranijem prijedlogu samog dužnika, a dužnik je do ročišta radi rasprave o pretpostavkama za otvaranje stečajnog postupka ovlašten dostaviti isprave iz kojih proizlazi da je sposoban za plaćanje i da je ispunio sve obveze prema vjerovnicima.

Ako su prijedlog u ime i za račun dužnika pravne osobe podnijele sve osobe za koje je zakon izričito propisao da su ovlaštene (i dužne) podnijeti prijedlog u ime i za račun dužnika pravne osobe, sud u pravilu neće rješenjem pokretati prethodni postupak (čl. 116. al. 3. SZ), jer nema smisla održavati ročište radi očitovanja o prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka kada je sam dužnik podnio prijedlog za otvaranje stečajnog postupka i u tom prijedlogu se očitovao da stečajni razlog postoji.

U situaciji u kojoj dužnik izričito prizna postojanje stečajnog razloga povodom prijedloga za otvaranje stečajnog postupka koji je podnio vjerovnik, sud također nije dužan pokrenuti prethodni postupak (čl. 116. al. 4. SZ). Ako bi izostalo dužnikovo priznanje stečajnog razloga, sud bi morao rješenjem pokrenuti prethodni postupak. U kojem trenutku dužnik može priznati postojanje stečajnog razloga kada je prijedlog za otvaranje stečajnog postupka podnio vjerovnik, ako sud nije pokrenuo prethodni postupak i zakazao ročište radi očitovanja o prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka, na koje je pozvao dužnika? Sud je u skladu s člankom 16. stavkom 6. SZ-a dužan objavit prijedlog za otvaranje stečajnog postupka na mrežnoj stranici e-Oglasna ploča sudova u roku od tri dana od dana podnošenja potpunoga prijedloga. Stoga bi dužnik odmah nakon objave prijedloga mogao dostaviti svoje pisano očitovanje sudu u kojem priznaje postojanje stečajnog razloga. Zakonom nije propisano u kojoj formi mora biti dostavljeno dužnikovo očitovanje, dok u ime dužnika pravne osobe takvo očitovanje mogu dati osobe ovlaštene za zastupanje dužnika po zakonu sukladno odredbi članka 41. ZTD-a. Dužnik bi mogao priznati postojanje stečajnog razloga i na ročištu određenom radi rasprave o pretpostavkama za otvaranje stečajnog postupka, koje se mora odrediti najkasnije u roku od 30 dana od dana podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka, ako nije pokrenut prethodni postupak (čl. 128. st. 2. SZ). Ako je sud rješenjem pokrenuo prethodni postupak, tada bi dužnik mogao priznati postojanje stečajnog razloga i na ročištu o očitovanju o prijedlogu za otvaranje stečajnoga postupka (čl. 123. st. 2. SZ). U tom slučaju se ročište radi rasprave o pretpostavkama za otvaranje stečajnoga postupka mora odrediti najkasnije u roku od 60 dana od podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka (čl. 128. st. 1. SZ). Ako nije određeno ispitivanje gospodarsko-financijskoga stanja dužnika, sud može ročište radi očitovanja o prijedlogu za otvaranje stečajnoga

postupka spojiti s ročištem radi rasprave o pretpostavkama za otvaranje stečajnoga postupka (čl. 128. st. 5. SZ). Ako dužnik nakon objave prijedloga za otvaranje stečajnoga postupka na mrežnoj stranici e-Oglasna ploča sudova u svom podnesku prizna postojanje stečajnog razloga, ali ne prizna istovremeno i postojanje tražbine vjerovnika od dužnika odnosno njegovu aktivnu legitimaciju, smatram da bi sud trebao provesti prethodni postupak i održati ročište radi očitovanja o prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka, kako bi dužniku omogućio da se očituje (i) o ovim činjenicama.

U slučaju kada prijedlog za otvaranje stečajnog postupka podnese FINA u skladu s člankom 110. stavkom 1. SZ-a, a to je kada nastupi blokada dužnikova računa u neprekinutom trajanju od 120 dana (osim ako su ispunjene pretpostavke za pokretanje skraćenog stečajnog postupka iz članka 428. SZ-a), sud također neće biti dužan rješenjem pokretati prethodni postupak i omogućiti dužniku očitovanje o prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka, odnosno održati ročište radi očitovanja o prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka na koje poziva dužnika (čl. 116. al. 2. SZ), već je sud ovlašten odmah zakazati ročište radi rasprave o pretpostavkama za otvaranje stečajnog postupka u skladu s člankom 128. stavkom 2. SZ-a. Naime, u slučajevima u kojima je FINA ovlaštena i dužna podnijeti prijedlog za otvaranje stečajnog postupka, već je moguća primjena predmnijeve o nesposobnosti za plaćanje iz članka 6. stavka 2. alineje 1. SZ-a, a dužnik može sudu podnijeti isprave iz članka 6. stavka 3. SZ-a kojima obara zakonsku predmnijevu o nesposobnosti za plaćanje najkasnije na ročištu radi rasprave o pretpostavkama za otvaranje stečajnog postupka.

4.3. Trajanje prethodnog postupka

Prethodni postupak može trajati najduže 60 dana, računajući od dana podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka (čl. 115. st. 3. SZ). Kratkoća roka u kojem sud mora odlučiti o prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka proizlazi iz načela hitnosti stečajnog postupka (čl. 11. st. 2. SZ-a).

Rok u kojem sud mora provesti prethodni postupak je zakonski rok, koji se ne može produljiti odlukom suda.[117]

4.3.1. Može li sud okončati prethodni postupak u zakonskom roku – izazovi i dileme u praksi

[117] To proizlazi *argumentum a contrario* iz članka 111. stavka 2. ZPP-a, koji se primjenjuje u stečajnom postupku na temelju odredbe članka 10. SZ-a.

Zakonodavno uređenje prema kojem sud mora okončati prethodni postupak u roku od 60 dana od podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka nije u potpunosti primjenjivo u sudskoj praksi, a osobito u onim stečajnim postupcima u kojima je radi utvrđivanja stečajnog razloga potrebno provesti vještačenje ili postoji neki drugi objektivni razlog zbog kojeg nije moguće u zakonom propisanom roku odlučiti o osnovanosti prijedloga za otvaranje stečajnog postupka u zakonom propisanom roku.

U sudskoj praksi se svakodnevno pojavljuju situacije, objektivni razlozi, zbog kojih sud nije u mogućnosti provesti prethodni postupak u zakonom propisanom roku.

Kada je podnesen prijedlog u odnosu na pravnu osobu dužnika, tada očitovanja volje u ime i za račun pravne osobe u stečajnom postupku daju osobe ovlaštene za zastupanje dužnika po zakonu. No, ako je preminula osoba koja je bila upisana u sudski registar kao osoba ovlaštena za zastupanje dužnika po zakonu i kao jedini član društva s ograničenom odgovornošću, a posljedično tome je provedena zabilježba ostavinskog suda o postavljanju privremenog skrbnika ostavine koji je ovlašten u ime nasljednika tužiti ili biti tužen, naplaćivati tražbine ili isplaćivati dugove, odnosno zastupati nasljednike i poduzimati pravne radnje potrebne za redovno poslovanje u odnosu na poslovni udio (usp. čl. 128. st. 1. Zakona o nasljeđivanju)[118], tada u ime dužnika pravne osobe nema tko davati pravno relevantna očitovanja volje. Privremeni skrbnik ostavine je ovlašten poduzimati određene pravne radnje u odnosu na poslovni udio umjesto preminulog osnivača, ali nije ujedno ovlašten davati pravno relevantne izjave volje umjesto pokojne osobe ovlaštene za zastupanje dužnika. U takvoj situaciji bit će potrebno provesti postupak imenovanja članova uprave dužnika sukladno ZTD-u prema pravilima izvanparničnog postupka, kako bi se dužniku omogućilo raspravljanje pred sudom. Kada bi stečajni sudac zanemario činjenicu da dužnik nema osobu ovlaštenu za zastupanje po zakonu i otvorio stečajni postupak, a bez da je prethodno omogućio dužniku da se očituje o prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka, takvim postupanjem (propustom) sud bi povrijedio pravo dužnika na pristup sudu i načelo saslušanja jer u ime dužnika pravne osobe pravnorelevantne izjave volje može davati osoba ovlaštena za zastupanje dužnika po zakonu.

Iz svega naprijed proizlazi da je uvođenjem zakonskog roka u kojem sud mora provesti prethodni postupak prestrogo zakonodavno uređenje, pri kojem zakonodavac nije vodio računa o tome da u određenim stečajnim postupcima postoje objektivni razlozi zbog kojih sud neće biti u mogućnosti u

[118] Narodne novine broj 48/03, 163/03, 35/05, 127/05, 127/13, 33/5 i 14/19.

zakonom propisnom roku završiti prethodni postupak. Možda bi trebalo razmisliti da se vratimo na zakonodavno uređenje kakvo je bilo uvedeno Četvrtom novelom Stečajnog zakona od 7. srpnja 2006. prema kojem je prethodni postupak mogao trajati najduže tri mjeseca od donošenja rješenja o pokretanju prethodnog postupka, osim ako posebne okolnosti zahtijevaju dulji rok.[119] Rok je bio instruktivan i stečajnom sucu je bilo prepušteno da ocjenjuje postoje li posebne okolnosti koje opravdavaju produženje toga roka i koliko.[120]

Poseban izazov za stečajne suce predstavlja zakonska praznina u onim situacijama kada je FINA podnijela zahtjev za pokretanje skraćenog stečajnog postupka sukladno članku 428. SZ-a, a nakon toga je vjerovnik ili sam dužnik podnio prijedlog za otvaranje stečajnog postupka nad imovinom istog dužnika. Da li bi sud trebao zastati s odlučivanjem o prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka koji je podnesen nakon što je FINA već podnijela zahtjev za pokretanje skraćenog stečajnog postupka, a sve do pravomoćnog rješavanja po zahtjevu FINE, ili bi pozivom na pravila o dvostrukoj litispendenciji i podredno primjeni pravila o parničnom postupku prijedlog za otvaranje stečajnog postupka trebao odbaciti kao nedopušten. Naime, skraćeni stečajni postupak i redovan stečajni postupak jesu dvije različite vrste postupka te nije moguće zaključkom spojiti postupke radi provođenja jedinstvenog postupka i donošenja zajedničke odluke jer je takvo spajanje zakonodavac predvidio jedino u slučaju kad su podnesena dva ili više prijedloga za otvaranje predstečajnog ili stečajnog postupka (čl. 16. st. 7. STZ), a ne i kada je podnese zahtjev za provođenje skraćenog stečajnog postupka i prijedlog za otvaranje stečajnog postupka.

S obzirom na kratkoću zakonskih rokova u kojima se mora odlučiti o prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka (60 dana+3 dana), postojanje ranije pokrenutog skraćenog stečajnog postupka predstavlja objektivnu okolnost zbog koje sud neće moći pokrenuti prethodni postupak, niti okončati postupak koji je pokrenut podnošenjem prijedloga za otvaranje stečajnog postupka u zakonom propisnom roku.

4.3.2. Izmjene zakona tijekom trajanja prethodnog postupka

Kada u razdoblju između dana podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka i dana odlučivanja o osnovanosti tog prijedloga, odnosno donošenja rješenja o otvaranju (redovnog) stečajnog postupka, stupe na snagu izmjene i dopune zakona kojim su uređene procesnopravne i

[119] Čl. 30. Zakona o izmjenama i dopunama Stečajnog zakona (Narodne novine broj 82/06).

[120] *Dika*, op. cit u bilj. 1, str. 30.

materijalnopravne pretpostavke za odlučivanje o prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka i provođenje otvorenog stečajnog postupka, postavlja se pitanje koji zakon primijeniti.

Člankom 115. stavkom 1. prijelaznih i završnih odredaba ZID SZ/22 propisano je da će se postupci započeti prije stupanja na snagu ovog Zakona dovršiti prema odredbama zakona koji je bio na snazi u vrijeme njihovog pokretanja (uz iznimke propisane stavkom 2. toga članka). Radi pravilne primjene ove zakonske odredbe, potrebno je protumačiti što zakonodavac podrazumijeva pod "postupci započeti prije stupanja na snagu ovog Zakona", odnosno jesu li to stečajni postupci koji su otvoreni nad dužnikom rješenjem suda ili su to pendentni postupci koji su pokrenuti prijedlogom za otvaranje stečajnog postupka, a o kojem u trenutku stupanja na snagu izmjena i dopuna SZ-a još nije bilo odlučeno. U sudskoj praksi postoje i jedna i druga stajališta[121].

Svaki stečajni postupak pokreće se prijedlogom za otvaranje stečajnog postupka, na temelju kojeg sud ispituje jesu li ispunjene zakonom propisane pretpostavke za otvaranje stečajnog postupka. Kada sud ocijeni da su takve pretpostavke ispunjene i da dužnik ima imovine dovoljne za namirenje troškova prethodnog i otvorenog stečajnog postupka, sud donosi rješenje o otvaranju redovnog stečajnog postupka. Dakle, stečajni postupak se pokreće prijedlogom za otvaranje stečajnog postupka ovlaštenog predlagatelja, a ne tek donošenjem rješenja o otvaranju stečajnog postupka. U protivnom, kad bi pod "započetim postupcima" i "pokrenutim postupcima" podrazumijevali samo otvorene stečajne postupke, tada bi nastala pravna praznina za cijeli prethodni postupak, a i razdoblje prije pokretanja prethodnog postupka, jer se ne bi znalo koji zakon primijeniti u slučaju stupanja na snagu izmjena i dopuna Stečajnog zakona u onoj fazi postupka u kojoj sud još nije donio odluku o osnovanosti prijedloga za otvaranje stečajnog postupka. Pitanje primjene zakona je osobito značajno

---

[121] U Rješenju Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, poslovni broj Pž-2837/2023 od 20. rujna 2023., dostupno na: https://e-oglasna.pravosudje.hr/objave/ba9332b6-7371-498c-8629-d46cf9938fe9, (posjećeno 15. lipnja 2026.) zauzeto je sljedeće pravno shvaćanje: "Pravne posljedice otvaranja predstečajnog postupka nastupile su 30. ožujka 2022. kada je rješenje o otvaranju predstečajnog postupka objavljeno na e-Oglasnoj ploči suda, dakle prije stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Stečajnog zakona („Narodne novine“ broj: 36/22) koji je stupio na snagu 31. ožujka 2022. Odredbom čl. 115. st. 1. Zakona o izmjenama i dopunama Stečajnog zakona propisano je da će se postupci započeti prije stupanja na snagu ovoga Zakona dovršiti prema odredbama zakona koji je bio na snazi u vrijeme njihova pokretanja. Kako su pravne posljedice otvaranja predstečajnog postupka dužnika nastupile 30. ožujka 2022. sud prvog stupnja je pravilno primijenio materijalno pravo primjenjujući odredbu čl. 59. st. 2. SZ-a. Stoga je neosnovan žalbeni navod da je sud pogrešno primijenio materijalno pravo."

U Rješenju Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, poslovni broj Pž-3953/2023 od 5. prosinca 2023., dostupno na: https://e-oglasna.pravosudje.hr/objave/503efbcc-60c0-4dfd-8dff-79f4dd43396d (posjećeno: 15. lipnja 2026.)zauzeto je sljedeće pravno shvaćanje: "Dužnik je prijedlog za pokretanje predstečajnog postupka podnio prvostupanjskom sudu 9. prosinca 2021. Zakon o izmjenama i dopunama Stečajnog zakona iz 2022. godine („Narodne novine“ broj 36/22) stupio je na snagu 31. ožujka 2022. Odredbom čl. 115. st. 1. ZID SZ/22 propisano je da će se postupci započeti prije stupanja na snagu tog zakona dovršiti prema odredbama zakona koji je bio na snazi u vrijeme njihova pokretanja. Odredbe čl. 58. i čl. 59. SZ/17 nisu izuzete iz odredbe čl. 115. st. 1. ZID SZ/22 pa je prvostupanjski sud pravilno primijenio presumpciju da će se smatrati da su glasovali PROTIV plana restrukturiranja oni vjerovnici koji do početka ročišta za glasovanje (24. listopada 2023.) nisu dostavili sudu obrazac za glasovanje (čl. 58. st. 1. SZ/17)."

u onim situacijama u kojima prethodni postupak traje značajno duže od zakonom propisanog roka jer je sudac zbog objektivnih razloga bio onemogućen u donošenju odluke u zakonom propisanom roku.

4.4. Vrste ročišta i sudionici

4.4.1. Ročište radi očitovanja o prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka

Sud će u rješenju o pokretanju prethodnog postupka odmah zakazati ročište radi očitovanja o prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka (čl. 123. st. 1. SZ). Premda je propisano da sud zakazuje ročište rješenjem protiv kojeg nije dopuštena posebna žalba (čl. 115. st. 1. SZ), bilo bi ispravnije da je zakonodavac propisao da se ročište zakazuje zaključkom jer se radi o radnji kojom se u smislu članka 18. stavka 2. SZ-a upravlja postupkom.

Dakle, jedino u slučaju kada sud rješenjem pokrene prethodni postupak, sud je dužan istovremeno zakazati ročište radi očitovanja o prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka, dok nije dužan zakazati takvo ročište kada temeljem ovlaštenja iz članka 116. alineje 1.-5. SZ-a ne pokrene prethodni postupak, već odmah otvori stečajni postupak. Kada bi sud propustio u rješenju o pokretanju prethodnog postupka zakazati ročište radi očitovanja o prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka, nema zapreke da takvo ročište zakaže posebnom odlukom. U tom slučaju, sud bi mogao zaključkom zakazati ročište jer se radi o radnji kojom se upravlja postupkom.

Kada bi sud propustio zakazati i održati ročište radi očitovanja o prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka, takav propust bi predstavljao nezakonito postupanje kojim sud čini apsolutno bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavka 2. točke 6. ZPP-a jer dužniku ne bi bilo omogućeno da raspravlja pred sudom na način da se očituje o prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka, što je i predmet raspravljanja na tom ročištu. No, ako bi sud na ročištu radi rasprave o pretpostavkama za otvaranje stečajnog postupka omogućio dužniku i drugim osobama koje je inače po zakonu dužan pozvati na ročište radi očitovanja o prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka, da se očituju o prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka, tada propust suda da zakaže ročište radi očitovanja o prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka ne bi ima značenje nezakonitog postupanja zbog kojeg je dužniku onemogućeno da raspravlja pred sudom.

Zakonom nije propisan rok u kojem sud mora zakazati ročište radi očitovanja o prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka, ali bi sud morao voditi računa da se dostava svih sudskih pismena u

stečajnom postupka obavlja u skladu s odredbom članka 12. stavka 1. SZ-a objavom na mrežnoj stranici e-Oglasna ploča sudova te se dostava smatra obavljenom istekom osmog dana od dana objave na mrežnoj stranici e-Oglasna ploča sudova (čl. 12. st. 3 SZ). Kako bi se osobama pozvanim na ročište omogućilo da se pripreme za raspravljanje o prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka, sud bi od dana dostave poziva do dana održavanja ročišta trebao ostaviti pozvanim osobama rok od najmanje 8 (osam) dana. Međutim, je li rok od 8 (osam) dana primjeren rok? Ročište radi očitovanja o prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka se određuje kako bi se pozvanim osobama omogućilo da se očituju o prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka, kako o stečajnom razlogu tako i o aktivnoj legitimaciji podnositelja prijedloga, s time da se pozvane osobe o prijedlogu mogu očitovati i pisanim putem (čl. 123. st. 2. reč. 1.-2. SZ). Od dana dostave poziva za ročište do dana primitka pisanog očitovanja pozvanih osoba, u većini slučajeva će biti potrebno i vrijeme duže od 8 (osam) dana, budući da se na ročište pozivaju osobe ovlaštene za zastupanje dužnika po zakonu/dužnika pojedinca, podnositelj prijedloga, pravne osobe koje za dužnika obavljaju poslove platnoga prometa, privremeni stečajni upravitelj, a prema potrebi i druge osobe (čl. 123. st. 1. SZ). Stoga je sud pri zakazivanju ročišta dužan voditi računa da ostane dovoljno vremena za primitak svih (eventualno) poslanih pisanih očitovanja. U praksi se pokazalo da je primjeren rok između dana zakazivanja ročišta i dana održavanja toga ročišta 30 (trideset) dana.

Pozvane osobe se ne moraju usmeno očitovati o prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka, već mogu dostaviti sudu svoja pisana očitovanja o prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka o postojanju tražbine vjerovnika i o postojanju stečajnih razloga, a takva mogućnost je propisana radi ubrzavanja postupka, jer u slučaju objektivne spriječenosti pozvane osobe mogu sve relevantne informacije dostaviti i pisano i tako ne sprečavaju provođenje postupka.[122]

U sudskoj praksi sudovi u pravilu ne imenuju privremenog stečajnog upravitelja već u rješenju o pokretanju prethodnog postupka, nego tek nakon ročišta radi očitovanja o prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka. Predmet raspravljanja na ročištu radi očitovanja o prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka je prijedlog za otvaranje stečajnog postupka, odnosno na tom ročištu sud zaprima očitovanje osobe ovlaštene za zastupanje dužnika po zakonu koja u tom smislu ima pravo očitovati se o aktivnoj legitimaciji vjerovnika koji je podnio prijedlog postojanju njegove tražbine, odnosno o svim zakonskim pretpostavkama koje moraju biti ispunjene da bi prijedlog vjerovnika ili razlučnog vjerovnika bio dopušten. Dužnik pri tome može priložiti isprave iz kojih proizlazi da tražbina ne postoji ili pak da je sporna jer se o toj tražbini vodi parnični ili drugi postupak, a može priložiti i

[122] *Čuveljak*, op.cit. u bilj. 110, str. 8.

poslovnu dokumentaciju tvrdeći da su ispunjene zakonske pretpostavke iz članka 7. stavka 2. SZ-a zbog kojih nema prezaduženosti.

Sud nakon primitka prijedloga za otvaranje stečajnog postupka zaključkom poziva, a temeljem ovlaštenja iz članka 11. stavka 3. SZ-a, tijela javne vlasti na dostavu podataka potrebnih radi utvrđenja imovine dužnika, a kako bi do ročišta radi očitovanja o prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka dobio sve potrebne informacije i obavijesti na temelju kojih bi mogao ocijeniti hoće li imenovanje privremenog stečajnog upravitelja biti potrebno ili neće. Sud podatke o imovini utvrđuje između ostalog i putem sustava ePlovila, eMUP, eZISZK. Jedan od zadataka privremenog stečajnog upravitelja je i ispitivanje mogu li se imovinom dužnika namiriti troškovi postupka i postoji li stečajni razlog. Kada ocijeni da je imenovanje privremenog stečajnog upravitelja neophodno, sud bi trebao imenovati privremenog stečajnog upravitelja naknadnim rješenjem najkasnije nakon ročišta radi očitovanja o prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka, a imajući u vidu da već na iduće ročište, dakle, ročište radi rasprave o pretpostavkama za otvaranje stečajnog postupka, mora pozvati privremenog stečajnog upravitelja i vještaka, ako je imenovan (čl. 128. st. 3. SZ).

Kada sud na temelju zaprimljenih očitovanja ocijeni da nije potrebno imenovati vještaka radi ispitivanja gospodarsko – financijskog stanja dužnika niti privremenog stečajnog upravitelja, sud može ročište radi očitovanja o prijedlogu spojiti s ročištem radi rasprave o pretpostavkama za otvaranje stečajnog postupka (č. 128. st. 5. SZ). Sud o spajanju ročišta odlučuje zaključkom jer se radi o radnji kojom se upravlja postupkom (čl. 18. st. 2. SZ).

Međutim, ako sud odredi jednog ili više vještaka koji će u roku od 15 dana, zajedno sa sudom ili s privremenim stečajnim upraviteljem, ako je imenovan i po njihovim uputama, ispitati je li dužnik nesposoban za plaćanje ili prezadužen (čl. 125. SZ), tada nema mjesta spajanju ročišta radi očitovanja o prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka i ročišta radi rasprave o pretpostavkama za otvaranje stečajnog postupka. Sud bi vještaka trebao imenovati odmah nakon ili već na samom ročištu radi očitovanja o prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka, a osobito ako je dužnik osporio postojanje stečajnog razloga iz prijedloga za otvaranje stečajnog postupka koji je podnio stečajni ili razlučni vjerovnik.

Sud neće odrediti vještaka iz članka 125. SZ-a ako utvrdi da su ispunjene pretpostavke za otvaranje stečajnog postupka bez prethodnog ispitivanja sposobnosti za plaćanje ili prezaduženosti, osobito ako se nesposobnost za plaćanje može nedvojbeno utvrditi iz okolnosti zbog kojih je dužnik obustavio plaćanje (čl. 126. st. 1. SZ). Okolnost da je dužnik obustavio plaćanje može se osobito

utvrditi na temelju izvješća pravnih osoba koje za dužnika obavljaju poslove platnog prometa (čl. 126. st. 2).

Ročište radi očitovanja o prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka izuzetno je važno jer na tom ročištu treća osoba može dati izjavu o pristupanju dugu stečajnog dužnika, a radi provjere takve izjave sud može zatražiti i odgovarajuće jamstvo te odgoditi ročište (čl. 124. st. 1.-7. SZ).

4.4.2. Ročište radi rasprave o pretpostavkama za otvaranje stečajnog postupka

Ročište radi rasprave o pretpostavkama za otvaranje stečajnog postupka sud je dužan održati, neovisno o tome je li pokrenuo prethodni postupak. Ako je pokrenut prethodni postupak, sud će odrediti ročište radi rasprave o pretpostavkama za otvaranje stečajnoga postupka najkasnije u roku od 60 dana od podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnoga postupka (čl. 128. st. 1. SZ). Ako nije pokrenut prethodni postupak, sud će odrediti ročište radi rasprave o pretpostavkama za otvaranje stečajnoga postupka najkasnije u roku od 30 dana od podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnoga postupka (čl. 128. st. 2. SZ).

Na ročište radi rasprave o pretpostavkama za otvaranje stečajnoga postupka pozivaju se podnositelj prijedloga, a za dužnika pravnu osobu osobe ovlaštene za zastupanje dužnika po zakonu, odnosno dužnik pojedinac, privremeni stečajni upravitelj te, prema potrebi, vještaci (čl. 128. st. 3. SZ).

Kada sud nakon održanog ročišta radi očitovanja o prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka ocijeni da je radi utvrđivanja stečajnog razloga nesposobnosti za plaćanje ili prezaduženosti potrebno provođenje vještačenja, sud bi zaključkom trebao odrediti jednog ili više vještaka koji će u roku od 15 dana, zajedno s njim i s privremenim stečajnim upraviteljem ako je imenovan i prema njihovim uputama ispitati je li dužnik nesposoban za plaćanje ili prezadužen (čl. 125. SZ).

Sud će imenovati vještaka u situacijama kada se ne primjenjuje presumpcija nesposobnosti za plaćanje iz članka 6. stavka 2. SZ-a, već se radi o nesposobnosti za plaćanje koju je u smislu odredbe članku 6. stavku 1. SZ-a potrebno dokazivati, odnosno stečajnom razlogu prezaduženosti. Stečajni zakon u svom članku 125. ne spominje određivanje vještačenja radi utvrđenja postojanja prijeteće nesposobnosti za plaćanje. Time se otvara dilema bi li sud neovisno o tome ipak mogao odrediti vještačenje i prilikom ispitivanja postojanja tog stečajnog razloga, i to temeljem članka 11. stavka 3. SZ, koji mu daje snažna oficiozna ovlaštenja.

Sud može imenovati vještaka i ako privremeni stečajni upravitelj nije imenovan. Sud će u odluci o imenovanju vještaka s liste stalnih sudskih vještaka odrediti zadatak vještačenja. Sud bi trebao pri tome predlagatelja pozvati na plaćanje predujma radi provođenja vještačenja. Visina predujma koji je potrebno uplatiti radi provođenja vještačenja mora biti obrazložena prema Pravilniku o stalnim sudskim vještacima[123] (dalje: Pravilnik) i Cjeniku naknada i nagrada stalnih sudskih vještaka koji je sastavni dio Pravilnika, pa bi sud predlagatelja trebao pozvati rješenjem na uplatu predujma, protiv kojeg predlagatelj ima pravo na žalbu. Troškovi vještačenja često premašuju iznos od 2.700,00 EUR-a, koliko najviše može iznositi dodatan predujam koji po nalogu suda predlagatelj mora uplatiti u roku od 8 (osam) dana.

Je li trošak vještačenja trošak prethodnog stečajnog postupka koji je sud dužan predvidjeti, a koji mora biti pokriven dodatnim predujmom, ili predlagatelj pored dodatnog predujma mora pokriti i troškove vještačenja analognom primjenom odredbe članka 153. stavka 1. ZPP-a. Naime, ako je predlagatelj u trenutku podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka učinio vjerojatnim postojanje stečajnog razloga, potkrepljujući takvu vjerojatnost ispravama koje je priložio uz sam prijedlog, tada bi troškovi vještačenja koje se treba provesti radi dokazivanja stečajnog razloga na razini izvjesnosti prema odredbi članka 125. SZ-a predstavljali trošak prethodnog stečajnog postupka, koji bi se isplaćivao iz dodatnog predujma. No, ako takav predujam nije dovoljan, sud bi mogao pored dodatnog predujma, pozvati predlagatelja na uplatu predujma za provođenje vještačenja sukladno odredbi članka 153. stavka 1. ZPP-a, jer će u protivnom sud odustati od provođenja vještačenja. Kada predlagatelj ne bi uplatio troškove vještačenja, a sud bez provođenja vještačenja ne bi mogao sa sigurnošću (na razini izvjesnosti) utvrditi postojanje stečajnog razloga, sud bi sukladno odredbi članka 219. stavka 1. ZPP-a, u vezi s odredbom članka 10. i članka 109. stavka 2. SZ-a, trebao odbiti prijedlog za otvaranje stečajnog postupka jer činjenicu postojanja stečajnog razloga (bez provođenja vještačenja) ne bi mogao sa sigurnošću utvrditi.

Stajalište je sudske prakse da ako sud nije održao ročište radi rasprave o pretpostavkama za otvaranje stečajnog postupka odluka o otvaranju stečajnog postupka nije nepravilna i nezakonita, pod pretpostavkom da se na ročištu radi očitovanja o prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka, pored raspravljanja o prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka, raspravljalo i o uvjetima za otvaranje stečajnog postupka.[124]

---

[123] Narodne novine, broj 38/14, 123/15, 29/16, 61/19 i 21/22.

[124] Rješenje Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske poslovni broj Pž-2866/2019 od 7. svibnja 2019., dostupno na: https://e-oglasna.pravosudje.hr/objave/54b56ef1-a846-452d-a807-ef3d2a104295, (posjećeno: 16. lipnja 2026.).

Na ročištu radi rasprave o pretpostavkama za otvaranje stečajnog postupka sud može ispitati mogućnost pristupanja dugu stečajnoga dužnika, no sud to ročište ne može odgoditi radi ispitivanja dane izjave o pristupanju dugu (čl. 128. st. 4. SZ), kao što može u tu svrhu odgoditi ročište radi očitovanja o prijedlogu za otvaranje stečajnoga postupka.

4.5. Dužnost suradnje trećih osoba sa stečajnim tijelima

Zakonom je propisana dužnost suradnje osoba ovlaštenih za zastupanje dužnika po zakonu, članova tijela dužnika, radnika dužnika i u slučaju ako im je prestala dužnost odnosno zaposlenje, te tijela javne vlasti, koji su dužni nakon podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnoga postupka stečajnim tijelima, na njihov zahtjev, bez odgode, pružiti sve potrebne podatke i obavijesti (čl. 117. st. 1. SZ). Premda je zakonom propisano da su zahtjev za pružanje potrebnih podataka i obavijesti ovlaštena postaviti stečajna tijela, moglo bi se zaključiti da je zakonodavac pri tome mislio na stečajni sud i eventualno privremenog stečajnog upravitelja, koji je ovlašten u okviru postavljenih zadataka tražiti potrebne podatke i obavijesti. Članak 75. SZ-a određuje da su tijela stečajnog postupka sud, stečajni upravitelj, skupština vjerovnika i odbor vjerovnika. Međutim, u ovoj fazi postupka, kada još nije izvjesno hoće li stečajni postupak biti otvoren ili neće, jer se tek ispituju pretpostavke za otvaranje stečajnog postupka, ne postoje stečajna tijela poput skupštine vjerovnika, odbora vjerovnika i stečajnog upravitelja, ali postoji sud kao stečajno tijelo, dok bi za potrebe tumačenja stečajnih tijela iz članka 117. stavka 1. SZ-a takav status trebalo priznati i privremenom stečajnom upravitelju. Privremeni stečajni upravitelj će u slučaju otvaranja stečajnog postupka biti imenovan stečajnim upraviteljem (čl. 85. st. 2. SZ).

Sud može zaključkom narediti stečajnom dužniku, odnosno osobama iz članka 117. stavka 1. SZ-a, da u određenom roku predaju sudu pisano izvješće o financijsko-gospodarskom stanju dužnika (čl. 117. st. 2. SZ). U izvješću o financijsko – gospodarskom stanju dužnika posebno se navode razlozi koji su doveli do postojanja stečajnog razloga kod dužnika, podaci o sklopljenim ugovorima, podaci o poslovanju i nastavku poslovanja, što je izuzetno važno i od utjecaja na procjenu stečajnog upravitelja nakon otvaranja stečajnog postupka ima li eventualno osnove za nastavak poslovanja stečajnog dužnika i eventualnu izradu stečajnog plana.

Budući da se radi o dužnostima tih osoba iz članka 117. stavka 1. SZ da poduzimaju određene radnje tijekom stečajnog postupka, te bi dužnosti u osnovi imale procesnopravni karakter, a sankcije zbog

povrede tih dužnosti bi bile „procesne“ sankcije.[125] Riječ je o mogućim kaznenopravnim sankcijama, jer navedene osobe odgovaraju kao za davanje lažnog iskaza pred sudom (čl. 117. st. 4. SZ), ali i mogućim materijalnopravnim sankcijama, jer te osobe iz članka 117. stavka 1. SZ-a odgovaraju vjerovnicima osobno za naknadu štete koju su im prouzročili uskratom davanja ili davanjem netočnih ili nepotpunih podataka, obavijesti i izvješća iz članka 117. stavaka 1. i 2. SZ-a (čl. 117. st. 3. SZ). Pravo na naknadu štete iz stavka 3. ovoga članka zastarijeva u roku od pet godina od dana zaključenja stečajnoga postupka (čl. 117. st. 5. SZ). U praksi se pokazalo da ova zakonska odredba nije zaživjela jer osobe iz članka 117. stavka 1. ZPP-a u najvećem broju slučajeva ne postupaju po zaključcima suda, dok je pokretanje postupaka radi naknade štete zbog uskrate davanja podataka izuzetno rijetko s obzirom na to da je vjerovnicima, odnosno stečajnom upravitelju, vrlo teško dokazati uzročno – posljedičnu vezu između nastale štete i uskrate davanja podataka.

Kako se slučaju iz članka 117. stavaka 1. i 2. SZ-a na odgovarajući se način primjenjuju odredbe članaka 177., 178. i 180. ovoga Zakona (čl. 117. st. 6. SZ), to sud može ako to bude potrebno radi pribavljanja odgovarajućih obavijesti, odrediti saslušanje dužnika pojedinca, a u slučaju dužnikovog neodazivanja sud može odrediti njegovo (prisilno) dovođenje (čl. 178. st. 1. SZ). Ako dužnik ne ispuni dužnosti iz članka 177. ovoga Zakona, kaznit će se novčanom kaznom do 1.320,00 eura (čl. 177. st. 2. SZ). U ovom slučaju neispunjavanje dužnosti ima karakter procesnopravne i materijalnopravne sankcije.

Ako je dužnik pravna osoba, pravila o dužnosti obavješćivanja i suradnje iz članka 177. SZ-a, kao i odredbe o saslušanju, dovođenju i eventualnoj novčanoj kazni iz članka 178. SZ-a na odgovarajući se način primjenjuju i na osobu ovlaštenu za zastupanje dužnika po zakonu, članove nadzornoga tijela i osobno odgovorne članove dužnika ovlaštene za zastupanje (čl. 180. st. 1. reč. 1. SZ). Pravilo o dužnosti obavještavanja iz članka 177. stavka 1. SZ, kao i pravila o saslušanju, dovođenju i novčanoj kazni iz članka 178. SZ-a na odgovarajući se način primjenjuju i na osobe koje su navedeno svojstvo izgubile tijekom posljednjih dviju godina prije podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnoga postupka, te na radnike i prijašnje dužnikove radnike, osim onih koji su to svojstvo izgubili prije više od dvije godine prije podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnoga postupka (čl. 180. st. 1. reč. 2. SZ).

Ovlaštenje stečajnog suda da sasluša osobe ovlaštene za zastupanje dužnika po zakonu koji su to svojstvo izgubile tijekom posljednjih dviju godina prije podnošenja prijedloga za otvaranje

[125] *Dika Mihajlo*, Pravne posljedice otvaranja stečajnog postupka, Narodne novine d.d., Zagreb, 2022., str. 20.

stečajnoga postupka je izuzetno važno, s obzirom na to da su se u sudskoj praksi pojavili tzv. "ciljani stečajevi", kod kojih osobe ovlaštene za zastupanje dužnika po zakonu neposredno nakon blokade računa, a prije podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka, otuđe svu imovinu dužnika, a potom u sudskom registru izvrše promjene osoba ovlaštenih za zastupanje dužnika po zakonu, pri čemu novoupisane osobe često nemaju saznanja o pravno relevantnim činjenicama koje su potrebne stečajnom sudu za dobivanje potrebnih obavijesti i podataka. U tom slučaju je zaista važno zakonsko ovlaštenje prema kojem sud sve potrebne obavijesti o okolnosti koje se odnose na postupak može zatražiti i od osoba koje su navedeno svojstvo izgubile tijekom posljednjih dviju godina prije podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka.

U sudskoj praksi vrlo se rijetko određuju ročišta radi saslušanja odgovornih osoba dužnika jer se imovina dužnika, odnosno cjelokupno financijsko – gospodarsko stanje dužnika, dokazuje u pravilu ispravama, a ne iskazima odgovornih osoba. No, sud može odrediti saslušanje na okolnost gdje se nalazi imovina dužnika i u kojem je ona stanju. Osobiti problem predstavljaju motorna vozila koja su u evidencijama MUP-a registrirana kao vlasništvo stečajnog dužnika, dok se ne zna jesu li ona otuđena ili su i dalje vlasništvo stečajnog dužnika. Motorna vozila jesu pokretnine te treća osoba sukladno odredbi članku 116. stavka 1. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (dalje: ZV)[126] stječe pravo vlasništva nad motornim vozilom na temelju valjanog pravnog posla i predajom u posjed, dok je evidentiranje u evidencijama MUP-a tek deklaratorne naravi. Utvrđenje čine li određene pokretnine i dalje vlasništvo dužnika ili ne, odlučna je činjenica o čijem postojanju ovisi hoće li sud otvoriti i provoditi stečajni postupak ili neće pa na tu okolnost sud može odlučiti saslušati odgovorne osobe dužnika.

U praksi se pokazalo da ova zakonska odredba nije zaživjela i da osobe ovlaštene za zastupanje dužnika po zakonu na zahtjev suda ne dostavljaju potrebne obavijesti i podatke niti se odazivaju na poziv radi njihovog saslušanja pred sudom. Premda sud prema odredbi članka 178. stavka 2. SZ-a ima ovlast odrediti dovođenje u slučaju neodazivanja na ročište, takvo zakonsko ovlaštenje se gotovo i ne koristi u postupku pred sudovima. Stečajni postupak je hitan postupak, dok se prethodni postupak mora završiti u roku od 60 dana od dana podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka. Članak 128. stavak 4. rečenica 2. SZ-a isključuje mogućnost da se ročište radi rasprave o pretpostavkama za otvaranje stečajnoga postupka odgodi radi ispitivanja izjave o pristupanju dugu stečajnog dužnika. Postavlja se pitanje, da li se ta odredba treba tumačiti na način da se to ročište

[126] Narodne novine, broj 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 129/00, 114/01, 79/06, 141/06, 148/08, 38/09, 153/09, 143/12, 152/14, 81/15, 94/17.

nikad ne može odgoditi, pa niti iz nekog drugog razloga? Ako bi se zauzelo takvo strogo tumačenje, tada bi to značilo da sud ne bi mogao na tom ročištu odrediti saslušanje dužnika pojedinca (čl. 178. stavak 1.) odnosno osoba iz članka 180. stavka 1. rečenice 1.-2. SZ. Istaknimo da sud mora najkasnije u roku od 3 (tri) dana od zaključenja ročišta radi rasprave o pretpostavkama za otvaranje stečajnoga postupka donijeti odluku o prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka (čl. 128. st. 6. SZ). No, istaknimo i to da Stečajni zakon nigdje izričito ne propisuje da se rasprava o pretpostavkama za otvaranje stečajnoga postupka može održati isključivo na jednom ročištu. SZ u članku 128. stavku 6. govori o „zaključenju" ročišta. Stoga se postavlja pitanje ne bi li ipak trebalo prihvatiti fleksibilnije tumačenje SZ-a te zakazati, kada je to nužno radi pravilnog utvrđivanja činjenica, posebno ročište tijekom prethodnog postupka na kojem bi se samo saslušao dužnik pojedinac odnosno osobe iz članka 180. stavka 1. rečenica 1.-2. SZ-a, odnosno po potrebi odgoditi u tu svrhu ročište radi rasprave o pretpostavkama za otvaranje stečajnoga postupka. *De lege ferenda* bi to pitanje trebalo izričito urediti, a radi jedinstvene primjene SZ-a.

5. MJERE OSIGURANJA

5.1. Vrijeme određivanja mjera osiguranja

Mjere osiguranja po SZ-u sud može odrediti prije pokretanja prethodnog postupka (čl. 118. st. 3. SZ), rješenjem o pokretanju prethodnog postupka ili naknadnim rješenjem (čl. 118. st. 1. SZ).

Mjere osiguranja sud može odrediti po službenoj dužnosti ili na zahtjev podnositelja prijedloga.

Ako bi prijedlog za određivanjem mjere osiguranja podnio privremeni stečajni upravitelj pozivajući se na odredbe iz čanka 118. stavaka 1.-3. SZ-a, takav prijedlog bi sud trebao odbaciti kao nedopušten, jer je zakonom izričito propisano da mjeru osiguranja sud može odrediti na zahtjev podnositelja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka ili po službenoj dužnosti (čl. 118. st. 1. SZ). No, nije isključeno da na temelju izvješća privremenog stečajnog upravitelja sud ocijeni po službenoj dužnosti da je potrebno odrediti mjeru osiguranja kako bi do donošenja odluke o prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka spriječio da nastupe promjene u imovinskom položaju dužnika koje bi za vjerovnike mogle biti nepovoljne.

Mjere osiguranja izriču se sa ciljem zaštite imovine dužnika prije otvaranja stečajnog postupka jer do otvaranja stečajnog postupka poslove upravljanja i zastupanja dužnika vodi postojeća uprava.[127] Postojeća uprava može umanjiti vrijednost imovine društva u razdoblju od saznanja za postojanje prijedloga za otvaranje stečajnog postupka pa do otvaranja stečajnog postupka, a upravo je zbog toga predviđena mogućnost određivanja mjera osiguranja i prije samog pokretanja prethodnog postupka.[128]

Protiv rješenja o određivanju mjere osiguranja dopuštena je žalba, pa čak i kada sud mjeru osiguranja određuje u rješenju o pokretanju prethodnog postupka radi utvrđivanja pretpostavki za otvaranje stečajnog postupka. SZ izričito propisuje da protiv rješenja o pokretanju prethodnog postupka nije dopuštena posebna žalba (čl. 115. st. 1. SZ), no ne propisuje da protiv rješenja o određivanju mjera osiguranja posebna žalba nije dopuštena. Rješenje o određivanju mjera osiguranja je rješenje *sui generis,* neovisno o tome je li sadržano u rješenju o pokretanju prethodnog postupka ili posebnom rješenju. Pravne pretpostavke za određivanje mjera osiguranja jesu različite od pravnih pretpostavki

[127] *Čuveljak*, op.cit. u bilj. 110, str. 6.

[128] *Čuveljak*, op. cit. u bilj. 110, str. 6.

koje zakon propisuje za pokretanje prethodnog postupka pa se zakonske odredbe o isključenju posebne žalbe protiv rješenja o pokretanju prethodnog postupka ne mogu primijeniti i na rješenje o određivanju mjera osiguranja.

Pored mjera osiguranja po SZ-u, sud može odrediti i privremene mjere osiguranja prema općim pravilima postupka osiguranja i to na prijedlog vjerovnika, privremenog stečajnog upravitelja ili po službenoj dužnosti. Za razliku od mjera osiguranja prema SZ-u koje sud određuje u odnosu na dužnika, privremene mjere osiguranja sud može odrediti ne samo u odnosu na dužnika, već i protiv dužnika pojedinca, osoba koje i inače odgovaraju za obveze dužnika te dužnikovih dužnika (čl. 118. st. 5. SZ). Dakle, krug osoba u odnosu na koje sud može odrediti privremene mjere osiguranja prema općim pravilima postupka osiguranja je širi od kruga osoba u odnosu na koje sud može odrediti mjere osiguranja po pravilima stečajnog postupka.

5.2. Pravne pretpostavke za određivanje mjera osiguranja

Mjere osiguranja prema SZ-u obuhvaćaju sve mjere koje sud smatra potrebnim kako bi se spriječilo da do donošenja odluke o prijedlogu za otvaranje stečajnoga postupka nastupe takve promjene imovinskoga položaja dužnika koje bi za vjerovnike mogle biti nepovoljne (čl. 118. st. 1. SZ). Mjere osiguranja imaju dva cilja: osnovni cilj mjera osiguranja je zaštita i očuvanje vrijednosti dužnikove imovine iz unovčenja koje bi se trebali namirivati vjerovnici u otvorenom stečajnom postupku jer se mjerama osiguranja nastoji spriječiti nastupanje promjena imovinskog položaja dužnika, a kroz taj (osnovni) cilj se ostvaruje i drugi cilj mjera osiguranja, a to je zaštita vjerovnika koji se imaju namiriti iz unovčene imovine stečajnog dužnika. *Ratio* mjera osiguranja je spriječiti dužnika da u razdoblju od dana podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka do dana donošenja odluke o tom prijedlogu poduzima radnje kojima bi se umanjila imovina dužnika i koje bi imale za posljedicu nemogućnost namirenja stečajnih vjerovnika, odnosno zbog kojih bi vjerovnici bili namireni u manjoj mjeri.

SZ-om nije propisano da je sud ovlašten odrediti mjeru osiguranja u odnosu na dužnika tek ako bi se uvjerio da postoji opasnost da bi dužnik mogao poduzeti ili da je počeo s poduzimanjem radnji kojima je cilj umanjenje potencijalne stečajne mase[129]. Drugačija je situacija kada sud određuje

[129] U Rješenju Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, poslovni broj Pž-2555/2021 od 25. svibnja 2021., https://e-oglasna.pravosudje.hr/objave/5d7ac89f-e0f7-4553-90aa-fbbda2426924 (posjećeno 15. lipnja 2026.), zauzeto je sljedeće pravno shvaćanje: „Iz Izvješća privremene stečajne upraviteljice privijenog spisu (str. 23. - 25. spisa) proizlazi da se zastupnik dužnika po zakonu obvezao dostaviti traženu dokumentaciju, ali ju nije dostavio, a to nije učinio ni do ročišta

privremenu mjeru osiguranja prema općim pravilima postupka osiguranja budući da članak 118. stavak 5. SZ-a upućuje na opća pravila postupka osiguranja, koja su sadržana u Ovršnom zakonu. U tom slučaju sud je dužan ispitati jesu li ispunjene zakonom propisane pretpostavke za određivanje privremene mjere osiguranja prema općim pravilima postupka osiguranja (čl. 344. st. 1.-3. Ovršnog zakona). Pored općih pretpostavki propisanim Ovršnim zakonom, sud mora ocijeniti i je li određivanje privremene mjere osiguranja potrebno radi zaštite imovine stečajnoga dužnika. U sudskoj praksi se ponekad ističe da su mjere osiguranja u insolvencijskom pravu mjere čiji smisao, pretpostavke i vrste su propisani odredbama članka 118. stavaka 1. – 3. SZ-a te da se one u potpunosti razlikuju od mjera osiguranja (privremenih ili prethodnih mjera) po Ovršnom zakonu.[130]

Pri određivanja mjera osiguranja po SZ-u sud mora ispitati da li se određenim mjerama osiguranja postiže zakonom propisana svrha osiguranja iz članka 118. stavka 1. SZ-a, a što znači da sud mora ocijeniti da li su mjere osiguranja potrebne kako bi se spriječilo da do donošenja odluke o prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka ne nastupe takve promjene imovinskog položaja dužnika koje bi za vjerovnike bile nepovoljne i za takvo uvjerenje dati konkretnu i obrazloženu ocjenu.[131] S obzirom na to da je predviđena mogućnost određivanja mjera osiguranja, to znači da ne postoji obveza suda da odredi te mjere u svakom stečajnom postupku, već će sud u svakom konkretnom slučaju procijeniti očekuje li se da bi mogle nastupiti nepovoljne promjene na imovini dužnika ili ne, kao i koja vrsta mjere može najbolje spriječiti nastupanje tih promjena.[132]

Kada sud određuje mjeru osiguranja prije pokretanja prethodnog postupka, tada za to moraju postojati opravdani razlozi (čl. 118. st. 3. SZ). Postoje li opravdani razlozi, sud će ocjenjivati od slučaja do slučaja, a za takve razloge može saznati po službenoj dužnosti ili na njih može ukazivati predlagatelj već u prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka.

---

radi očitovanja o prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka i ročišta radi rasprave o pretpostavkama za otvaranje stečajnog postupka održanog 10. ožujka 2021. Kako dužnik zadržava poslovnu dokumentaciju mogao bi unatoč pokretanju prethodnog postupka raspolagati imovinom na štetu vjerovnika i u svrhu sprječavanja takvog postupanja stečajni sudac je opravdano odredio mjere osiguranja naknadnim rješenjem (nakon pokretanja prethodnog postupka), po službenoj dužnosti."

[130] Rješenje Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, poslovni broj Pž-2340/2016 od 8. travnja 2016., objavljeno u knjizi *Čuveljak Jelena*, Komentar Stečajnog zakona, Narodne novine d.d., Zagreb, 2018., str. 387.

[131] Rješenje Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, poslovni broj Pž-3293/2012 od 9. svibnja 2012., objavljeno u knjizi *Čuveljak Jelena*, Komentar Stečajnog zakona, Narodne novine d.d., Zagreb, 2018. str. 387.

[132] *Čuveljak*, op. cit. u bilj. 110, str. 5.

5.3. Vrste mjera osiguranja

Sud može odrediti bilo koju mjeru osiguranja kojom bi se ostvarila zakonom propisana svrha. Mjere koje sud može odrediti nisu *numerus clausus* pa sud pored mjera osiguranja koje zakon propisuje, može odrediti i druge mjere osiguranja kojima se postiže svrha osiguranja.

Sud može osobito**:** 1. imenovati privremenoga stečajnog upravitelja uz odgovarajuću primjenu odredbi ovoga Zakona o izboru i imenovanju stečajnoga upravitelja, 2. zabraniti raspolaganje imovinom dužnika ili odrediti da dužnik može raspolagati svojom imovinom samo uz prethodnu suglasnost suda ili privremenoga stečajnog upravitelja 3. zabraniti ili privremeno odgoditi određivanje, odnosno provedbu ovrhe ili osiguranja protiv dužnika, 4. zabraniti isplate s računa dužnika (čl. 118. st. 2. toč. 1.-4. SZ).

U sudskoj praksi sudovi najčešće određuju mjeru osiguranja imenovanjem privremenog stečajnog upravitelja.

Kada sud imenuje privremenog stečajnog upravitelja, sud može istovremeno odrediti zabranu raspolaganja imovinom dužnika. Sud može imenovati privremenog stečajnog upravitelja i bez određivanja zabrane raspolaganja imovinom dužnika.

Ako je sud imenuje privremenoga stečajnog upravitelja i odredi zabranu raspolaganja, ovlaštenje za raspolaganje imovinom dužnika prelazi na privremenoga stečajnog upravitelja (čl. 119. st. 1. SZ). U tom slučaju stečajni upravitelj je dužan: 1. zaštiti i održavati imovinu dužnika; 2. nastaviti s vođenjem dužnikova poslovanja sve do odluke o otvaranju stečajnoga postupka, osim ako sud ne odredi mirovanje kako bi se izbjeglo znatno smanjenje imovine; 3. ispitati mogu li se imovinom dužnika namiriti troškovi postupka (čl. 119. st. 2. toč. 1.-3. SZ). No, sud može zatražiti od privremenoga stečajnog upravitelja i da ispita postoji li razlog za otvaranje stečajnog postupka i kakvi su izgledi za nastavak poslovanja dužnika (čl. 119. st. 3. SZ). Važno je da privremeni stečajni upravitelj može već u fazi prethodnog postupka ispitati kakvi su izgledi za nastavak poslovanja, što je značajno za kasniji tijek stečajnog postupka i donošenje odluke na izvještajnom ročištu o tome hoće li se poslovanje stečajnog dužnika nastaviti, nastavljeno poslovanje obustaviti ili će se utvrditi da nema uvjeta za nastavak obustavljenog poslovanja. Ako je sud zajedno s imenovanjem privremenog stečajnog upravitelja odredio zabranu raspolaganja, on će biti ovlašten odlučivati, umjesto osoba ovlaštenih za zastupanje dužnika po zakonu, o svim raspolaganjima imovinom dužnika. Ako nije određena zabrana

raspolaganja imovinom dužnika, ovlast za raspolaganje i upravljanje imovinom dužnika i dalje imaju odgovorne osobe dužnika.[133]

Ako je sud imenovao privremenog stečajnog upravitelja, a bez da je istovremeno odredio mjeru zabrane raspolaganja imovinom dužnika, tada će dužnosti privremenog stečajnog upravitelja sud odrediti u rješenju o imenovanju (čl. 119. st. 4. reč. 1. SZ). U tom slučaju dužnosti privremenog stečajnog upravitelja ne smiju prelaziti opseg dužnosti utvrđen člankom 119. stavkom 2. SZ-a: 1. zaštita i održavanje imovine dužnika, 2. nastavak vođenja dužnikova poslovanja sve do odluke o otvaranju stečajnog postupka, osim ako sud ne odredi mirovanje kako bi se izbjeglo znatno smanjenje imovine, 3. ispitivanje mogu li se imovinom dužnika namiriti troškovi postupka.

Vrhovni sud Republike Hrvatske je u svojem Rješenju, poslovni broj Rev-683/2023 od 27. veljače 2024.[134] zauzeo shvaćanje da se u situaciji kada je društvu koje se pripaja imenovan privremeni stečajni upravitelj i određena zabrana raspolaganja imovinom, upis pripajanja ne može provesti ako ugovor o pripajanju nije sklopio privremeni stečajni upravitelj na kojeg je prema izričitoj zakonskoj odredbi prešlo ovlaštenje za raspolaganje imovinom dužnika, odnosno ako privremeni stečajni upravitelj nije dao suglasnost za sklapanje ugovora o pripajanju kojim se cjelokupna imovina društva koje se pripaja prenosi na društvo preuzimatelja.

Takav ugovor o pripajanju, odnosno drugi pravni posao koji ima za cilj raspolaganje imovinom dužnika protivno mjeri osiguranja koju je odredio stečajni sud, ne bi stvarao pravne učinke jer je odredbom članka 121. stavka 1. SZ-a izričito propisano da se u slučaju povrede ograničenja raspolaganja iz članka 118. SZ-a na odgovarajući način primjenjuju odredbe Stečajnoga zakona o pravnim posljedicama povrede zabrane raspolaganja nakon otvaranja stečajnog postupka. Drugim riječima, primjenjuje se odredba članka 161. SZ-a kojom je uređeno raspolaganje dužnika nakon otvaranja stečajnog postupka.

Za potrebe ovoga rada od Ministarstva pravosuđa, uprave i digitalne transformacije zatražen je podatak o broju imenovanja privremenih stečajnih upravitelja na svim sudovima u Republici Hrvatskoj. Iz dostavljenih podataka iz eSpisa proizlazi da je na svim sudovima u Republici Hrvatskoj

[133] *Čuveljak*, op.cit. u bilj. 110, str. 7.

[134] Dostupno na https://odluke.sudovi.hr/Document/View?id=96ecc4d9-bd88-4272-8eb5-8af3a766f06b, posjećeno 15. lipnja 2026.

imenovano tijekom 2024. godine ukupno 77 privremenih stečajnih upravitelja[135], a u 2025. godine ukupno 56 privremenih stečajnih upravitelja[136].

Kako bi se spriječilo umanjenje imovine dužnika tijekom prethodnog postupka isplatama s računa dužnika, sud može na temelju informacija iz izvješća privremenog stečajnog upravitelja po službenoj dužnosti odrediti (i) mjeru osiguranja zabranom isplate s računa dužnika. Međutim, privremeni stečajni upravitelj ne može otvoriti novi račun dužnika jer do promjena računa dužnika pa time i osoba koje su ovlaštene raspolagati sredstvima na računu dolazi tek otvaranjem stečajnog postupka[137], dok zakonom nije propisano na koji način će se provoditi ova mjera osiguranja. Ako bi se zauzelo stajalište da je sud takvu mjeru osiguranja dužan dostaviti osobama ovlaštenim za zastupanje dužnika, postavlja se pitanje na koji način bi stečajni upravitelj u slučaju povrede zabrane isplate s računa dužnika mogao u tijeku stečajnog postupka zaštiti stečajnu masu od takvih nedopuštenih raspolaganja. Naime, člankom 120. stavkom 3. SZ-a propisano je da se za upis ograničenja raspolaganja u javnim knjigama, registrima, upisnicima i očevidnicima iz članka 34. stavka 3. SZ-a na odgovarajući način primjenjuju odredbe SZ-a o upisu otvaranja stečajnog postupka. U skladu s člankom 129. stavkom 2. SZ-a rješenjem o otvaranju stečajnog postupka sud će odrediti da se otvaranje stečajnog postupka upiše u registre, javne knjige, upisnike i očevidnike iz članka 34. stavka 3. SZ-a. Međutim, takav upis mjera ograničenja raspolaganja imovinom, uključujući i mjeru zabrane isplate s računa dužnika, je isključivo publicitetnog karaktera. Zabrana isplate s računa dužnika bi mogla ostvariti svoju svrhu jedino kada bi se zakonodavno rješenje dopunilo na način da se mjera zabrane isplate s računa dužnika provodi tako da se daje nalog banci da trećoj osobi ili protivniku osiguranja (dužnika), a po nalogu protivnika osiguranja (dužnika), uskrati isplatu s dužnikovog računa bilo kojeg novčanog iznosa, sve dok traje zabrana. U izostanku ovakvog zakonodavnog rješenja, a ako se uzme u obzir da je pravna posljedica povrede ograničenja iz članka 118. SZ-a zapravo takva da je poduzeta radnja bez pravnog učinka, smatram da stečajni sud ne bi mogao analogno primijeniti odredbe Ovršnog zakona o provedbi privremenih mjera u situaciji kada

[135] Od ukupno 77 rješenja o imenovanju privremenih stečajnih upravitelja, 2 (dvije) mjere osiguranja donesene su na Trgovačkom sudu u Dubrovniku, 4 (četiri) mjere osiguranja na Trgovačkom sudu u Rijeci, 3 (tri) mjere osiguranja na Trgovačkom sudu u Splitu, 1 (jedna) mjera osiguranja na Trgovačkom sudu u Varaždinu, 4 (četiri) mjere osiguranja na Trgovačkom sudu u Zadru, a 63 (šezdesetitri) mjere osiguranja na Trgovačkom sudu u Zagrebu.

[136] Od ukupno 56 rješenja o imenovanju privremenih stečajnih upravitelja, 2 (dvije) mjere osiguranja donesene su na Trgovačkom sudu u Rijeci, 2 (dvije) mjere na Trgovačkom sudu u Splitu, 1 (jedna) mjera na Trgovačkom sudu u Varaždinu, 2 (dvije) mjere na Trgovačkom sudu u Zadru, a 49 (četrdesetidevet) mjera na Trgovačkom sudu u Zagrebu.

[137] *Čuveljak Jelena*, Komentar Stečajnog zakona, Narodne novine d.d., Zagreb, 2018., str. 391.

određuje mjeru osiguranja po SZ-u, a ne privremenu mjeru osiguranja prema općim pravilima postupka osiguranja, jer takvo ovlaštenje nije propisano zakonom.

Mjera osiguranja zabrane ili privremene odgode određivanja, odnosno provedbe ovrhe ili osiguranja protiv dužnika imala bi smisla u situacijama kada bi sud utvrdio da je ovrhovoditelj i/ili predlagatelj osiguranja u postupku osiguranja osoba koja je tijekom posljednjih 60 dana prije podnošenja prijedloga za otvaranje predstečajnog postupka/prijedloga za otvaranje stečajnog postupka/zahtjeva za provedbu skraćenog stečajnog postupka ili nakon toga sudskom ili izvansudskom ovrhom ili prisilnim sudskim osiguranjem stekla koje razlučno ili slično pravo na imovini koja će ući u stečajnu masu, a koje pravo će otvaranjem stečajnog postupka prestati, odnosno postupak u tijeku će se obustaviti (čl. 168. st. 1. reč. 1. SZ), a kako bi se spriječilo da se osoba, čije će razlučno pravo odnosno pravo na odvojeno namirenje prestati otvaranjem stečajnog postupka po samom zakonu, namiri iz imovine stečajnog dužnika u periodu između podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka i njegovog otvaranja.

Pored mjera osiguranja po SZ-u, sud može odrediti i privremene mjere osiguranja prema općim pravilima postupka osiguranja (čl. 118. st. 5. SZ).

Sud je dužan rješenje kojim se određuju zabrana raspolaganja imovinom dužnika ili određuje ograničenje u raspolaganju imovinom, kao i rješenje kojim se imenuje privremeni stečajni upravitelj objavit na mrežnoj stranici e-Oglasna ploča sudova (čl. 120. st. 1. reč. 1. SZ) i dostaviti tijelu koje vodi registar u kojem je dužnik upisan (čl. 120. st. 2. SZ), a dužnikove dužnike pozvati da svoje obveze ispunjavaju vodeći računa o objavljenom rješenju (čl. 120. st. 1. reč. 2. SZ).

Za upis ograničenja raspolaganja u javnim knjigama, registrima, upisnicima i očevidnicima iz članka 34. stavka 3. ovoga Zakona na odgovarajući se način primjenjuju odredbe ovoga Zakona o upisu otvaranja stečajnoga postupka (čl. 120. st. 3. SZ).

Objavom mjera osiguranja na e-Oglasnoj ploči suda osigurava se publicitetna funkcija te se nitko neće moći pozvati na to da mu nije bilo poznato ograničenje raspolaganja imovinom dužnika, a kako su istovremeno obaviješteni dužnikovi dužnici, oni će moći svoje obveze uredno ispuniti samo vodeći računa o objavljenom rješenju, odnosno samo u skladu s određenom mjerom osiguranja.[138] Kada bi primjerice bila određena mjera zabrane raspolaganja imovinom dužnika bez prethodne

[138] *Čuveljak*, op.cit. u bilj. 137, str. 394.

suglasnosti privremenog stečajnog upravitelja, osobe ovlaštene za zastupanje dužnika po zakonu ne bi mogle ustupiti svoju tražbinu od treće osobe bez suglasnosti privremenog stečajnog upravitelja. Dužnikov dužnik koji bi bio notificiran o ustupu tražbine na koji privremeni stečajni upravitelj nije dao suglasnost, mogao bi se pozvati na odredbu članka 161. SZ-a prema kojoj bi tako učinjen ustup bio bez pravnog učinka, te bi sukladno odredbi članka 121. stavka 1. SZ-a svoju obvezu mogao ispuniti dužniku (ustupitelju tražbine) s pravnim učincima oslobođenja od obveze. Kako je prijeboj jedan od načina prestanka obveza, dužnikovi dužnici ne bi bilo onemogućeni izjaviti prijeboj s obzirom na to da prema članka 196. ZOO-a prijeboj nastaje kada duga strana primi izjavu o prijeboju, s pravnim učincima od onog trenutka kada su se za to ispunile pretpostavke, dok se mjera zabrane raspolaganja imovinom izriče u odnosu na dužnika. Drugačija je situacija kod višestrukih kompenzacija, koje nastaju suglasnošću volja svih sudionika, pa bi za takvu kompenzaciju bila potrebna suglasnost privremenog stečajnog upravitelja.

U slučaju povrede ograničenja raspolaganja iz članka 118. SZ-a na odgovarajući se način primjenjuju odredbe SZ-a o pravnim posljedicama povrede zabrane raspolaganja nakon otvaranja stečajnoga postupka (čl. 121. st. 1. SZ), prema kojima su raspolaganja prijašnjih zastupnika dužnika pravne osobe odnosno dužnika pojedinca nakon određivanja te mjere bez pravnog učinka, osim onih raspolaganja za koja vrijede opća pravila o zaštiti povjerenja u javne knjige.[139] Nakon otvaranja stečajnog postupka nad dužnikom, stečajnim upravitelj će takvim radnjama moći osporiti pravni učinak u parnici radi utvrđenja da su pravne radnje bez učinka ili, u slučaju da je treća (nesavjesna) osoba podnijela prijavu tražbine na temelju raspolaganja poduzetog u suprotnosti s odredbom članka 118. SZ-a, osporavanjem prijavljene tražbine jer se radi o tražbini koja proizlazi iz pravnog posla koji ne stvara pravne učinke.

Dakle, jedan od pravnih učinaka povrede ograničenja raspolaganja iz članka 118. SZ-a jest da su poduzete pravne radnje bez pravnog učinka.

Kada je određena mjera zabrane raspolaganja imovinom dužnika bez prethodne suglasnosti privremenoga stečajnog upravitelja, na parnice u tijeku i njihovo preuzimanje na odgovarajući se način primjenjuju odredbe ovoga Zakona o preuzimanju parnica nakon otvaranja stečajnoga postupka (čl. 121. st. 2. SZ), dakle, članka 165. stavaka 1.-3. SZ-a. Takvim zakonskim rješenjem je privremenom stečajnom upravitelju dana procesna legitimacija za parnice u tijeku, a koje se odnose na aktivne i pasivne parnice dužnika spomenute u članku 165. SZ-a.

[139] *Čuveljak*, op.cit. u bilj. 137, str. 395.

Osoba koja ne postupi po mjeri osiguranja može se kazniti novčanom kaznom do 6.630,00 eura (čl. 118. st. 4. SZ).

5.4. Ukidanje mjera osiguranja

Rješenje o ukidanju mjera osiguranja objavit će se na mrežnoj stranici e-Oglasna ploča sudova (čl. 122. st. 1. SZ).

Ako je ovlaštenje za raspolaganje imovinom dužnika preneseno na privremenoga stečajnog upravitelja, on će prije nego što bude razriješen, u ime i za račun dužnika namiriti nastale troškove te ispuniti obveze koje je preuzeo za stečajnoga dužnika (čl. 122. st. 2. reč. 1. SZ). Isto vrijedi i za obveze iz nekoga trajnoga obveznog odnosa, ako je privremeni stečajni upravitelj primio protučinidbu za imovinu kojom upravlja (čl. 122. st. 2. reč. 2. SZ). U hitnim slučajevima sud može odrediti da radnje iz članka 122. stavka 2. SZ umjesto privremenoga stečajnog upravitelja obavi novoimenovani stečajni upravitelj (čl. 122. st. 3. SZ-a).

6. ODLUKE KOJE SUD DONOSI NA TEMELJU PRIJEDLOGA ZA OTVARANJE STEČAJNOG POSTUPKA

Povodom prijedloga za otvaranje stečajnog postupka sud može donijeti sljedeće odluke: 1. odbaciti prijedlog za otvaranje stečajnoga postupka; 2. odbiti prijedlog za otvaranje stečajnoga postupka; 3. obustaviti stečajni postupak; 4. prihvatiti prijedlog za otvaranje stečajnoga postupka i otvoriti stečajni postupak; 5. prihvatiti prijedlog za otvaranje stečajnoga postupka i otvoriti i odmah zaključiti stečajni postupak.

6.1. Odbacivanje prijedloga za otvaranje stečajnog postupka

Sud će odbaciti prijedlog za otvaranje stečajnog postupka primjerice u sljedećim slučajevima: 1. ako podnositelj , kojem je sud u skladu s člankom 109. stavcima 1. i 2. ZPP-a, a u vezi s odredbom čl. 10. SZ-a, vratio prijedlog za otvaranje stečajnog postupka radi ispravka ili dopune, vrati prijedlog bez ispravka odnosno dopune; 2. ako prijedlog nije podnesen na propisanom obrascu i ne sadrži sve podatke koji moraju biti navedeni u obrascu (čl. 13. st. 4. SZ-a); 3. ako je prijedlog podnesen u odnosu na pravnu osobu dužnika koja je prije podnošenja prijedloga prestala postojati provođenjem statusnih promjena (pripajanje, spajanje); 4. ako je prijedlog podnesen u odnosu na dužnika za kojeg postoji apsolutna zabrana provođenja stečajnog postupka propisana člankom 3. stavkom 2. SZ; 5. ako ministar nadležan za poslove obrane uskrati suglasnost za provođenje stečajnog postupka nad dužnikom za kojeg postoji relativna zabrana provođenja stečajnog postupka propisana člankom 3. stavkom 3. SZ-a; 6. ako vjerovnik kao podnositelj prijedloga ne učini vjerojatnim postojanje svoje tražbine i stečajnog razloga (čl. 109. st. 2. SZ-a); 7. ako prijedlog podnese razlučni vjerovnik koji nije ujedno i osobni vjerovnik dužnika; 8. ako razlučni vjerovnik kojem je dužnik i osobno odgovoran ne učini vjerojatnim pretpostavke iz članka 109. stavka 2. i 3. SZ-a; 9. ako prijedlog u ime i za račun dužnika podnese osoba koja na to zakonom nije ovlaštena prema članku 109. stavku 4. SZ-a; 10. ako je prijedlog za otvaranje stečajnog postupka podnijela FINA, a ispunjene su pretpostavke za provedbu skraćenog stečajnog postupka; 11. ako podnositelj prijedloga nije uplatio predujam u iznosu od 130,00 EUR pri podnošenju prijedloga za otvaranje stečajnog postupka (čl. 114. st. 5. SZ-a); 12. ako podnositelj prijedloga nije uplatio dodatan predujam u iznosu do 2.700,00 EUR u roku od 8 (osam) dana po pozivu suda (čl. 114. st. 5. SZ-a); 13. ako je prijedlog za otvaranje stečajnog postupka zbog stečajnog razloga prijeteće nesposobnosti za plaćanje podnio vjerovnik.

Protiv rješenja o odbačaju prijedloga za otvaranje stečajnog postupka žalba je načelno dopuštena (čl. 19. st. 1. SZ).

6.2. Odbijanje prijedloga za otvaranje stečajnog postupka i obustava prethodnog postupka

Sud će na ročištu radi rasprave o pretpostavkama za otvaranje stečajnog postupka, a najkasnije u roku od tri dana nakon njegova zaključenja, donijeti rješenje o otvaranju stečajnoga postupka ili o odbijanju prijedloga za otvaranje stečajnoga postupka (čl. 128. st. 6. SZ).

Sud će odbiti prijedlog za otvaranje stečajnog postupka: 1. ako je predlagatelj učinio vjerojatnim postojanje svoje tražbine i stečajnog razloga (kumulativno), ali je tražbina predlagatelja ispunjena tijekom prethodnog postupka od strane treće osobe po nalogu dužnika sukladno članku 161. ZOO-a; 2. ako bi sud utvrdio da u trenutku donošenja odluke o prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka više ne postoji stečajni razlog prezaduženosti ili prijeteće nesposobnosti za plaćanje: 3. ako je sud utvrdio da stečajni razlog nije uopće ni postojao.

Protiv rješenja o odbijanju prijedloga za otvaranje stečajnog postupka pravo na žalbu ima podnositelj prijedloga (čl. 128. st. 8. SZ).

6.3. Obustava stečajnog postupka

Ako dužnik do završetka prethodnoga postupka postane sposoban za plaćanje, sud će postupak obustaviti (čl. 128. st. 1. reč. 1. SZ).Troškove provedenoga postupka u tom slučaju dužan je naknaditi dužnik (čl. 128. st. 9. reč. 2. SZ).

Sud će obustaviti stečajni postupak i kada rješenjem odobri pristupanje dugu u skladu s člankom 124. stavcima 1.-7. SZ-a.

Protiv tog rješenja dozvoljena je žalba (čl. 19. st. 1. SZ).

6.4. Prihvaćanje prijedloga za otvaranje stečajnog postupka i njegovo otvaranje

Ako sud ocijeni da su ispunjene sve procesne pretpostavke za otvaranje stečajnog postupka, dakle da postoje pozitivne, a ne postoje negativne procesne pretpostavke za njegovo otvaranje, te da u trenutku donošenja odluke postoji stečajni razlog u smislu materijalnopravne pretpostavke, sud će donijeti rješenje o otvaranju stečajnog postupka.

Sud može rješenje o otvaranju stečajnog postupka donijeti na ročištu radi rasprave o pretpostavkama za otvaranje prethodnog postupka ili izvan ročišta, a najkasnije u roku od 3 (tri) dana od dana održavanja tog ročišta (čl. 128. st. 6. SZ-a). Kako odluka o otvaranju stečajnog postupka mora biti obrazložena jer je protiv takve odluke dopuštena žalba, to bi u slučaju donošenja rješenja o otvaranju stečajnog postupka na ročištu, sud trebao strankama rješenje dostaviti u ovjerenom prijepisu odgovarajućom primjenom članka 343. stavka 2. ZPP-a.

Protiv rješenja o otvaranju stečajnoga postupka pravo na žalbu ima osoba ovlaštena za zastupanje dužnika po zakonu do dana nastupanja pravnih posljedica otvaranja stečajnoga postupka i dužnik pojedinac (čl. 128. st. 8. SZ).

Pravne posljedice otvaranja stečajnog postupka nastupaju u trenutku kad je rješenje o otvaranju stečajnog postupka objavljeno na mrežnoj stranici e-Oglasna ploča sudova (čl. 158. st. 1. SZ). Međutim, ako rješenje o otvaranju stečajnog postupka u povodu žalbe bude ukinuto, a u ponovnom postupku stečajni postupak bude opet otvoren, smatrat će se da su pravne posljedice otvaranja stečajnog postupka nastupile kada je prvo rješenje o otvaranju stečajnog postupka objavljeno na mrežnoj stranici e-Oglasna ploča suda (čl. 158. st. 2. SZ).

6.5. Prihvaćanje prijedloga za otvaranje stečajnoga postupka te otvaranje i zaključenje stečajnog postupka

Sud će prihvatiti prijedlog za otvaranje stečajnoga postupka te donijeti rješenje o otvaranju i istovremenom zaključenju stečajnog postupka, ako prije otvaranja stečajnog postupka utvrdi da imovina dužnika koja bi ušla u stečajnu masu nije dovoljna ni za namirenje troškova toga postupka ili je neznatne vrijednosti, a osobe s pravnim interesom za provedbom stečajnoga postupka nisu po pozivu suda uplatile predujam kojeg je sud u svom rješenju odredio (čl. 132. st. 1.-2. SZ-a).

Specifičnost rješenja kojim se otvara i odmah zaključuje stečajni postupak jest u tome što se on dostavlja i radnicima dužnika (čl. 132. st. 6. SZ).

Navedeno se rješenje može pobijati žalbom (čl. 19. st. 1. SZ).

7. ZAKLJUČAK

Stečajni postupak predstavlja ključni instrument insolvencijskog prava kojim se osigurava zakonodavni okvir rješavanja financijskih poteškoća dužnika i zaštita interesa vjerovnika. Premda je hrvatski zakonodavni okvir tijekom posljednjih godina prošao kroz značajne reforme s ciljem usklađivanja s europskim pravnim standardima i povećanja učinkovitosti postupaka, praksa i dalje ukazuje na određene nedostatke u fazi pokretanja stečajnog postupka.

Jedan od najizraženijih problema koji se odnosio se na zakašnjelo pokretanje postupka riješen je na način da je od 1. rujna 2015. (i) FINA ovlaštena i dužna pokretati stečajne postupke pod pretpostavkama određenim zakonom (čl. 110. st. 1. SZ). FINA je javnopravno tijelo, koje vodi Očevidnik neizvršenih osnova za plaćanje, te su joj informacije o broju dana neprekinute blokade dostupne kroz centralizirani i automatizirani sustav. Članak 110. stavak 1. SZ-a odmah je zaživio u sudskoj praksi i na taj način je riješen globalan problem hrvatskog gospodarstva jer su mnogi dužnici nastavljali poslovanje i nakon nastupanja stečajnih razloga, čime su dodatno smanjivali stečajnu masu i otežavali namirenje vjerovnika.

Međutim, postojeća zakonska rješenja nisu uredila odnos između prijedloga za pokretanje redovnog i zahtjeva za pokretanje skraćenog stečajnog postupka. Stečajni postupak je hitan postupak te je, sa stajališta stečajnih vjerovnika koji su podnijeli prijedlog, neprihvatljivo da sud zastane s odlučivanjem o kasnijem zaprimljenom prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka sve dok se pravomoćno ne riješi raniji zahtjev za provedbu skraćenog stečajnog postupka. Zakon bi trebao izričito propisati da podnošenje urednog prijedloga za otvaranje stečajnog postupka od strane vjerovnika ili druge ovlaštene osobe automatski zaustavlja provedbu skraćenog stečajnog postupka do donošenja odluke o postojanju stečajnih razloga. Takvo rješenje spriječilo bi situacije u kojima se dužnik briše iz sudskog registra po pravomoćnosti rješenja o istovremenom otvaranju i zaključenju skraćenog stečajnog postupka (čl. 431. st. 2. SZ-a), a prije nego što se utvrdi postoji li imovina iz koje bi se mogli namiriti vjerovnici i/ili odgovornost osoba koje su vodile njegovo poslovanje. Dodatni razlog za ovakvo uređenje proizlazi iz članka 172. SZ-a kojom je ovlaštenje, da ostvaruje zahtjeve stečajnih vjerovnika za naknadu štete koju su zajednički pretrpjeli zbog smanjenja imovine koja ulazi u stečajnu masu, izričito dodijeljeno stečajnom upravitelju (st. 1.), dok stečajni vjerovnici mogu pokrenuti/preuzeti takvu parnicu tek ako je skupština odbila dati odobrenje za pokretanje ili nastavak već pokrenute parnice (st. 2.). Brisanjem iz sudskog registra prestaje postojati stečajni dužnik kao pravna osoba pa bi parnični sud temeljem članka 212. točke 4. ZPP-a trebao rješenjem utvrditi prekid postupka, a potom temeljem članka 215.b stavka 2. ZPP-a parnični postupak

obustaviti ako pravni sljednik (stečajna masa) postupak ne preuzme ili protivna strana ne predloži da ga sud pozove da to učini u roku od tri mjeseca od pravomoćnosti rješenja o prekidu. Od pravomoćnog brisanja stečajnog dužnika iz sudskog registra do upisa stečajne mase i formiranja skupštine vjerovnika često prođe i nekoliko mjeseci, dok obustavom parničnog postupka, koji je u vrijeme otvaranja stečajnog postupka bio u tijeku, stečajni upravitelj u potpunosti gubi mogućnost preuzimanja takve parnice. S druge strane, stečajnim vjerovnicima je u slučaju donošenja rješenja po članku 431. stavku 2. SZ-a u potpunosti nemoguće pokrenuti i/ili preuzeti parnicu jer je zakon vezao rok stečajnih vjerovnika uz odluku skupštine vjerovnika. Time je stečajnim vjerovnicima onemogućeno ostvarivanje pravo na pristup sudu, kao jednom od temeljnih vrednota ustavnopravnog poretka Republike Hrvatske.

Nadalje, korisnim se čini dodatno unaprijediti sustav digitalizacije postupka. Iako su ostvareni značajni pomaci kroz elektroničku komunikaciju i digitalizirani sustav podataka o imovini dužnika (ePlovila, eZK, eMUP i eSKDD), dodatna informatizacija procesa podnošenja prijedloga, razmjene dokumentacije i praćenja tijeka postupka mogla bi doprinijeti smanjenju trajanja postupaka, osobito u odnosu na fizičke osobe koje nisu obveznici elektroničke komunikacije sa sudovima.[140] Sudovima bi u tom smislu trebalo omogućiti (i) elektronički pristup podacima kojima raspolažu porezna tijela, financijske institucije i druga javnopravna tijela, čime bi se smanjila ovisnost o suradnji samog dužnika i ubrzalo donošenje odluke o otvaranju stečajnog postupka. Elektronički pristup podacima bio bi osobito važan jer bi sud uvidom u takve baze podataka mogao utvrditi je li dužnik stranka nekih ugovora, koji su ispunjeni u cijelosti ali nisu provedeni u javnim evidencijama, i na temelju tako utvrđenih činjenica ispitati ima li dužnik u izvanknjižnom vlasništvu kakve imovine, dostatne za namirenje troškova otvorenog stečajnog postupka i stečajnih vjerovnika.

Također, uz već istaknute nedostatke normativnog uređenja, značajni izazovi u praksi proizlaze i iz trajanja prethodnog postupka te nedostatne suradnje osoba ovlaštenih za zastupanje dužnika sa sudom i privremenim stečajnim upraviteljem. Iako je svrha prethodnog postupka brzo utvrđivanje postojanja stečajnih razloga i pretpostavki za otvaranje stečajnog postupka, u praksi njegovo trajanje često premašuje razdoblje koje bi bilo potrebno za učinkovitu zaštitu interesa vjerovnika. Tijekom tog vremena vrijednost imovine dužnika može se dodatno smanjiti, dokumentacija može postati nedostupna, a mogućnost pronalaska i očuvanja imovine značajno otežana. U praksi se nerijetko događa da osobe koje su vodile poslovanje društva ne dostavljaju poslovnu dokumentaciju, ne odazivaju se na pozive suda, izbjegavaju predaju računovodstvene evidencije ili ne pružaju potrebne

[140] Člankom 106.a stavkom 5. ZPP-a je određeno tko su sve obveznici elektroničke komunikacije sa sudom.

informacije o imovini i obvezama dužnika, što dodatno otežava i prolongira trajanje prethodnog postupka. U tom smislu, trebalo bi se vratiti na ranije zakonodavno uređenje prema kojem je rok trajanja prethodnog postupka bio instruktivan rok te je sudac, koristeći svoje diskrecijske ovlasti, mogao produljiti vrijeme trajanja tog postupka ako bi to zahtijevale posebne okolnosti.

Zaključno, može se ocijeniti da hrvatski sustav pokretanja stečajnog postupka pruža solidan normativni okvir za zaštitu vjerovnika i očuvanje pravne sigurnosti, no njegova učinkovitost u velikoj mjeri ovisi o pravodobnom prepoznavanju insolventnosti i brzom reagiranju svih sudionika postupka. U tom smislu, budući razvoj hrvatskog stečajnog zakonodavstva trebao bi biti usmjeren ne samo na ubrzanje postupka kroz dodatnu digitalizaciju postupka i povećanje procesne discipline sudionika, već i na jačanje mehanizama odgovornosti upravljačkih struktura koje svojim postupanjem ili propuštanjem mogu otežati ostvarenje ciljeva stečajnog postupka. Učinkovitije sankcioniranje nesuradnje, preciznije uređenje trajanja prethodnog postupka te veće ovlasti tijela koja sudjeluju u utvrđivanju stečajnih razloga doprinijeli bi većoj pravnoj sigurnosti, boljoj zaštiti vjerovnika i učinkovitijem funkcioniranju sustava stečajnog odnosno insolvencijskog prava u Republici Hrvatskoj.

8. PRAVNI IZVORI

1) Stečajni zakon (Narodne novine, broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03, 82/06, 116/10, 25/12 i 133/12).
2) Stečajni zakon (Narodne novine, broj 71/15, 104/17, 36/22 i 27/24).
3) Zakon o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi (Narodne novine, broj 108/12, 144/12, 81/13 i 112/13).
4) Zakon o parničnom postupku (Narodne novine, broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07 – Odluka USRH, 84/08, 96/08 – Odluka USRH, 123/08 – ispr.,, 57/11, 25/13, 89/14 – Odluka USRH, 70/19, 80/22, 114/22, 155/23 o 146/25).
5) Pravilnik o sadržaju i obliku obrazaca na kojima se podnose podnesci u predstečajnom i stečajnom postupku (Narodne novine, broj 67/2019, 54/2022, 39/2024).
6) Sudski poslovnik (Narodne novine, broj 37/14, 49/14, 8/15, 35/15, 123/15, 56/16, 33/17, 29/17, 34/17, 57/17, 101/18, 119/18, 81/19, 128/19, 39/20, 47/20, 138/20, 147/20, 70/21, 99/21, 145/21, 23/22, 12/23, 122/23, 55/24, 136/24 i 29/26).
7) Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine, broj 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19, 34/22, 114/22, 18/23, 130/23, 136/24).
8) Zakon o sudskom registru (Narodne novine, broj 1/1995, 57/1996, 1/1998, 30/1999, 45/1999, 54/2005, 40/2007, 91/2010, 90/2011, 148/2013, 93/2014, 110/2015, 40/2019, 34/2022, 123/2022).
9) Zakon o prisilnoj likvidaciji kreditnih institucija (Narodne novine, broj 146/20, 27/24 i 48/26).
10) Zakon o osiguranju (Narodne novine, broj 30/15, 112/18, 63/20, 133/20, 151/22).
11) Zakon o kreditnim unijama (Narodne novine, broj 141/06, 25/09 i 90/11).
12) Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine, broj 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22 i 155/23).
13) Zakon o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima (Narodne novine, broj 68/18, 2/20, 47/20, 46/20, 83/20 i 133/20).
14) Pravilnik o načinu i postupku provedbe ovrhe na novčanim sredstvima (Narodne novine, broj 71/18, 46/22 i 155/22).
15) Zakon o nasljeđivanju (Narodne novine, broj 48/03, 163/03, 35/05, 127/05, 127/13, 33/5 i 14/19).

16) Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (Narodne novine, broj 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 129/00, 114/01, 79/06, 141/06, 148/08, 38/09, 153/09, 143/12, 152/14, 81/15, 94/17).
17) Zakon o porezu na dohodak (Narodne novine, broj 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 151/22, 114/23 i 152/24).
18) Zakon o porezu na dobit (Narodne novine, broj 177/4, 90/05, 57/06, 146/08, 80/10, 22/12, 148/13, 143/14, 50/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 114/22, 151/25).
19) Zakon o stečaju potrošača (Narodne novine, broj 100/15, 67/18 i 36/22).
20) Pravilnik o načinu i postupku provedbe ovrhe na novčanim sredstvima (Narodne novine, broj 71/18, 46/22 i 155/22).
21) Pravilnik o vrsti i visini naknade troškova Financijske agencije u predstečajnom postupku i o visini naknade troška financijske agencije za podnošenje prijedloga za otvaranje stečajnog postupka (Narodne novine, broj 106/15 i 54/22).
22) Zakon o pravu na pristup informacijama (Narodne novine, broj 25/13, 85/15 i 69/22).
23) Pravilnik o stalnim sudskim vještacima (Narodne novine, broj 38/14, 123/15, 29/16, 61/19 i 21/22).
24) Ovršni zakon (Narodne novine, broj 112/12, 25/13, 93/14, 55/16, 73/17, 131/20, 114/22 i 6/24).

9. POPIS SUDSKIH ODLUKA

1) Rješenje Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, poslovni broj Pž-3568/2023 od 30.10.2023. objavljeno u materijalima: *Marković Nevenka/Šimić Željko*, Visoki trgovački sud Republike Hrvatske, Stečajni i predstečajni postupak – problemi u praksi, Pravosudna akademija, Zagreb, 2024. – materijal za radionicu.
2) Rješenje Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, poslovni broj Pž-5885/07 od 16. listopada 2007., objavljeno u knjizi *Dika Mihajlo*, Predstečajni i stečajni razlozi, Pravo u gospodarstvu, 2020.
3) Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske br. U-III-4963/2008 od 30. ožujka 2011. objavljena u Narodnim novinama broj 43/11.
4) Rješenje Vrhovnog suda Republike Hrvatske, poslovni broj Rev-1255/2022 od 14. veljače 2024., dostupno na: https://odluke.sudovi.hr/Document/View?id=ab150843-887c-4525-a50a-f12cb025814d&q=Rev-1255%2f2022, (posjećeno dana 15. lipnja 2026.).
5) Rješenje Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, poslovni broj Pž-4885/2024 od 4. veljače 2025., dostupno na https://odluke.sudovi.hr/Document/View?id=5d5d1cb6-d28f-48b4-991f-ee139303e4a1&q=P%c5%be-4885, posjećeno dana 29. svibnja 2026.
6) Rješenje Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, poslovni broj Pž-9/2024 od 10. siječnja 2024., objavljeno na: https://e-oglasna.pravosudje.hr/objave/58dbd8d8-f7f2-47a3-ab34-81c69e8dc4b6 (posjećeno dana 15. lipnja 2026.).
7) Rješenje Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, poslovni broj Pž-10/2023 od 1. veljače 2023. objavljeno u materijalima: *Marković Nevenka/Šimić Željko*, Visoki trgovački sud Republike Hrvatske, Stečajni i predstečajni postupak – problemi u praksi, Pravosudna akademija, Zagreb, 2024. – materijal za radionicu.
8) Rješenje Vrhovnog suda Republike Hrvatske, poslovni broj Revt-60/2004 od 6. listopada 2004., objavljeno na https://odluke.sudovi.hr/Document/View?id=26caf25a-fd8c-4b47-aba5-68cd1a546811, (posjećeno dana 15. lipnja 2026.).
9) Rješenje Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, poslovni broj Pž-47/2023 od 28. veljače 2023. dostupno na https://e-oglasna.pravosudje.hr/objave/a142197c-e13b-4d14-964d-7d93356de5c8, (posjećeno 15. lipnja 2026.).
10) Rješenje Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, poslovni broj Pž-5332/2019 od 18. rujna 2019., dostupno na https://odluke.sudovi.hr/Document/View?id=6adabd01-7a5d-49a5-9b39-5c4e2e9d3500 (posjećeno dana 15. lipnja 2026.).

11) Rješenje Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, poslovni broj Pž-2340/2016 od 8. travnja 2016., objavljeno u *Čuveljak Jelena*, Komentar Stečajnog zakona, Narodne novine d.d., Zagreb, 2018.
12) Rješenje Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, poslovni broj Pž-3293/2012 od 9. svibnja 2012., objavljeno u *Čuveljak Jelena*, Komentar Stečajnog zakona, Narodne novine d.d., Zagreb, 2018.
13) Rješenje Vrhovnog suda Republike Hrvatske, poslovni broj Rev-683/2023 od 27. veljače 2024. dostupno na https://odluke.sudovi.hr/Document/View?id=96ecc4d9-bd88-4272-8eb5-8af3a766f06b, (posjećeno 15. lipnja 2026.).
14) Rješenje Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, poslovni broj Pž-4445/2022 od 26. listopada 2022., objavljeno na: https://e-oglasna.pravosudje.hr/objave/cf033d76-dfec-488c-8617-98c437d4cee1 (posjećeno 15. lipnja 2026.).
15) Rješenje Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, poslovni broj Pž-2837/2023 od 20. rujna 2023., dostupno na: https://e-oglasna.pravosudje.hr/objave/ba9332b6-7371-498c-8629-d46cf9938fe9, (posjećeno 15. lipnja 2026.).
16) Rješenje Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, poslovni broj Pž-3953/2023 od 5. prosinca 2023., dostupno na: https://e-oglasna.pravosudje.hr/objave/503efbcc-60c0-4dfd-8dff-79f4dd43396d (posjećeno: 15. lipnja 2026.).
17) Rješenje Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, poslovni broj Pž-2555/2021 od 25. svibnja 2021., https://e-oglasna.pravosudje.hr/objave/5d7ac89f-e0f7-4553-90aa-fbbda2426924 (posjećeno 15. lipnja 2026.).
18) Rješenje Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, poslovni broj Pž-1632/2021 od 31. ožujka 2021., dostupno na: https://odluke.sudovi.hr/Document/View?id=a17833fb-f906-490f-9660-004fd9be4695 (posjećeno: 15. lipnja 2026.).
19) Rješenje Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, poslovni broj Pž-1503/2025 od 29. travnja 2025., dostupno na: https://odluke.sudovi.hr/Document/View?id=7ce28e6f-60ea-40c4-9dd8-6e71c58042f2&q=%22prezadu%c5%beenost%22, (posjećeno dana: 16. lipnja 2026.).
20) Rješenje Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, poslovni broj Pž-2866/2019 od 7. svibnja 2019., dostupno na: https://e-oglasna.pravosudje.hr/objave/54b56ef1-a846-452d-a807-ef3d2a104295, (posjećeno: 16. lipnja 2026.).

10. POPIS LITERATURE

1. *Bodul Dejan/Grbić Sanja,* Doprinos raspravi o načelu jednakosti procesnih sredstava, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci (1991) v. 38., 2017., br. 1., str. 339. – 352.

2. *Bodul Dejan*, Zlouporabe prava u stečajnom postupku: polazne teze uz Stečajni zakon, objavljeno na: https://www.iusinfo.hr/strucni-clanci/zlouporabe-prava-u-stecajnom-postupku-polazne-teze-uz-stecajni-zakon, dana 5. svibnja 2022. (posjećeno dana: 29. svibnja 2026.).

3. *Čuveljak Jelena,* Podnošenje prijedloga za pokretanje stečajnog postupka, Hrvatska pravna revija, 2009., br. 9., str. 73. – 83.

4. *Čuveljak Jelena*, Utvrđivanje imovine stečajnog dužnika,, objavljen na: https://www.iusinfo.hr/strucni-clanci/utvrdivanje-imovine-stecajnog-duznika, dana 19. siječnja 2017. (posjećeno dana: 29. svibnja 2026.).

5. *Čuveljak Jelena*, Komentar Stečajnog zakona, Narodne novine d.d., Zagreb, 2018.

6. *Dika Mihajlo*, Četvrta Novela Stečajnog zakona od 7. srpnja 2006 – opći pregled, u knjizi: Dika Mihajlo (ur.), Četvrta Novela Stečajnog zakona, Narodne novine d.d., Zagreb, rujan 2006., str. 5. – 62.

7. *Dika Mihajlo,* Predstečajni i stečajni razlozi, Pravo u gospodarstvu, 2020., br. 1., str. 49. – 83.

8. *Dika Mihajlo*, Pravne posljedice otvaranja stečajnog postupka, Narodne novine d.d., Zagreb, 2022.

9. *Eraković Andrija*, Stečajni dužnik, stečajni razlozi i pokretanje stečajnog postupka, Pravo i porezi, 1997., br. 2., str. 146. – 151.

10. *Garašić Jasnica*, Najznačajnije novine Stečajnog zakona iz 2015. godine, Zborniku Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci (1991) v. 38., 2017., br. 1., str. 131. – 184.

11. *Ilak Vinka*, Provedba ovrhe putem Fine i automatsko pokretanje stečaja, objavljen na:https://www.iusinfo.hr/strucni-clanci/provedba-ovrhe-putem-fine-i-automatsko-pokretanje-stecaja, dana 20. siječnja 2017. (posjećeno dana: 29. svibnja 2026.).

12. *Marković Nevenka*, Osnovna obilježja stečajnog i predstečajnog prava, u knjizi Jasminka Hercigonja, Reforma hrvatskog insolvencijskog prava – Novi Stečajni zakon, Inženjerski biro d.d., Zagreb, rujan 2015., str. 3. – 32.

13. *Marković Nevenka*, Opći pregled novina u stečajnom postupku prema novom Stečajnom zakonu, objavljeno u Jasminka Hercigonja, Reforma hrvatskog insolvencijskog prava – Novi Stečajni zakon, Inženjerski biro d.d., 2015., str. 105. – 156.

14. *Marković Nevenka/Šimić Željko*, Visoki trgovački sud Republike Hrvatske, Stečajni i predstečajni postupak – problemi u praksi, Pravosudna akademija, Zagreb, 2024. – materijal za radionicu.

15. *Ramadan Ante,* Uvjeti za otvaranje stečajnog postupka i prethodni stečajni postupak, Financije, pravo i porezi, 2012., br. 5., str. 156. – 161.
16. *Rotar Sandra*, Odgovornost za štetu zbog nepodnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka pravne osobe, Tradicionalno XXXVI. Savjetovanje, Aktualnosti hrvatskog zakonodavstva i pravne prakse, Hrvatsko društvo za građanskopravne znanosti i praksu, Godišnjak 28., Zagreb, 2021., str. 417. – 425.
17. *Šimić Željko*, Prijeboj tražbina u stečajnom i predstečajnom postupku, objavljenu u Lucija Prkačin, Dani insolvencijskog i ovršnog prava, X. savjetovanje, Zbornik radova, Lexpera d.o.o., Zagreb, 2025., str. 1. – 18.
18. *Škarin Duška*, Pravo na pristup sudu u praksi Europskog suda za ljudska prava, Pravni vjesnik, vol. 31., 2015., br. 3.-4., dostupno i na https://hrcak.srce.hr/file/229997 (posjećeno dana 15. lipnja 2026.).
19. *Triva Siniša/Dika Mihajlo*, Građansko parnično procesno pravo, sedmo izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Narodne Novine d.d., Zagreb, studeni 2004.
20. *Vuković Ante*, Novi Stečajni zakon, objavljeno na: https://www.iusinfo.hr/strucni-clanci/novi-stecajni-zakon, dana 8. rujna 2015. (posjećeno dana: 29. svibnja 2026.).
21. *Vuković Ante*, Pouzdanost kriterija za pokretanje stečajnog postupka, objavljeno na: https://www.iusinfo.hr/strucni-clanci/pouzdanost-kriterija-za-pokretanje-stecajnog-postupka, dana 2. lipnja 2016. (posjećeno dana: 29. svibnja 2026.).
22. Zubak Gordan, Pokretanje i otvaranje stečajnoga postupka sa osvrtom na osnovne pravne posljedice otvaranja stečajnoga postupka, objavljeno na: https://www.iusinfo.hr/strucni-clanci/pokretanje-i-otvaranje-stecajnoga-postupka-sa-osvrtom-na-osnovne-pravne-posljedice-otvaranja-stecajnoga-postupka, dana 20. siječnja 2022. (posjećeno dana: 29. svibnja 2026.).